

రాజమహేంద్రవరము

(స్వతంత్రతాపరము)

జాతీయవారము

మే 11:—జాతీయవారములో నిర్వాహకార్థక మును జరుగడముగా కొనసాగించుటకు విశేషమైన ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. శ్రీయుతులు గజపతి రామచంద్రరావు వంటివారు సుమారు 50 మంది అనుచరులతో ప్రతిగ్రహమునకు తిరుగుతు కార్యము సభ్యులను తేల్చుచు తిరుగు స్వ రాజ్యనిధికి నిర్వాహకులను వసూలు చేయుచు ఉద్దరుబట్టలను ధరింపుదని ప్రజలను హెచ్చరించుచున్నార. ఇంతవరకు జరిగిన పని ఉత్సాహకరముగా నేయున్నది. పురవాసులందరు తమభాగ్యతలను గమనించి కార్యము ఆశీర్వాదములను కరపాపించిరాజమహేంద్రవరపురమున కాపాడుదు రని నమ్ముచున్నాము.

సి. ఆర్. నాయుడుగారు

దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులకు జరుగుచున్న అన్యాయములను తొలగించుటకు అనేక సంవత్సరములనుండి శ్రమపడి పని చేయుచు ప్రస్తుతము ఆంధ్రులకు దక్షిణాఫ్రికా భారతీయుల యొక్క దుస్థితి తెలియ జేయుచున్న సి. ఆర్. నాయుడుగారు 7 వ తేదీని మధ్యాహ్నము ఈ గ్రామమునకు వచ్చి దక్షిణాఫ్రికా భారతీయుల నింతామతీకాటకాలలో నొక పురజన మహాసభ జరిగినది. గత సంవత్సరమునుండియు సామాన్యముగా జరిగి రంగనభలలోనికి రాని స్వామివాదులును మరొకందరు ప్రముఖులును ఈ సభకు విచ్చేసిరి. సభ సేర్పాటు తేవినవారిలో జట్టి గువ్వనునకు వెండిన శ్రీయుతి మల్లెంపూడి అప్పారావు గారు ను జట్టి ప్రాసీద్వ్యులు గారయ్య. శ్రీయుతి చిత్రపు వెంకటచలం పంతులుగారునకలది. శ్రీయుతి వ్యాపకముగార్తావు పంతులుగారు గ్రామపాధిపత్యమువహించిరి. సి. ఆర్. నాయుడుగారు సుమారు 5 గంటల ముహూర్తమునందు దక్షిణాఫ్రికా ప్రాంతీయ వనోదకము ప్రస్తుతము పడుచున్న బాధలను సుబోధకముగాను, బాలికలముగాను వర్ణించిరి. సాలపభావనముగాను నాయుడుగారి యుపన్యాసమును తెలుగుభాషలోనికి తర్జుమా చేసి చెప్పిరి. దక్షిణాఫ్రికాకు పంపనన్న ప్రతినిధికి ఖర్చులకుగాను సామ్యుక్తిగరకు విరాళములను సభలోనే ప్రారంభించిరి. సుమారు నూరు రూపాయలు చందా నేయబడినది. మరునాడు మును నాయుడుగారు ఈ పట్టణములో కొందరు ప్రముఖులను చూచి చందాలను వసూలుచేయుచున్నారు.

3-వ తేదీ మధ్యాహ్నము నాయుడుగారు శ్రీయుతి టంగుటూరి ప్రకాశం పంతులుగారిని కలసికొని మూడై ఆ యనయొక్క సలహావిధి తమపట్టణమును జాతీయవారముగు వరకును నిలుపుదలజేసిరి.

శ్రీయుతి టంగుటూరి ప్రకాశంపంతులు గారు

జాతీయవారములో ఆంధ్రజాతీయలో సంచారము జేయుచున్నాడు. 3-వ తేదీని ఈ పట్టణము విచ్చేసిరి. ఆనాడు మధ్యాహ్నము కొందరు మిత్రులను కలసికొని ఉద్దరు ప్రచారము కొరై యిదివరలో జేసిన ప్రయత్నములను తెలిసికొని ముందు చేతులను జాతీయ కమిషను గురించి కొన్ని సలహాల నిచ్చిరి. ప్రతిపట్టణములోను ఉద్దరప్రజే ఉద్దరును విస్తారముగా తియారు జేయుటకు కంపెనీల సేర్పాటు జేయవలసియున్నదని నచ్చజెప్పిరి. 50 వేల రూపాయల మూలభవముతో నొక బాయింటు స్థాపకంపెనీ సేర్పాటు జేయుటకు వర్తకులను ఇతరనాయకులను కలసి గాఢప్రయత్నములను జేయుచున్నారు.

బహిరంగ సభ

3-వ తేదీ సాయంత్రము శ్రీ మార్కండేయ ఆలయము వద్ద శ్రీరామనవమి ఉత్సవమునకు చేయబడినకాలలో నొక బహిరంగసభ జరిగెను. శ్రీయుతి ప్రకాశం పంతులుగారు హావ్యసించిరి. సి. ఆర్. నాయుడుగారు గ్రామపాధిపతి గా నుండిరి. ప్రకాశం పంతులు గారు, సహాయనిర్వాహక నిర్వాహకులు యొక్క విజయములను ప్రారంభమునుండియు జేసినవరకు స్పష్టీకరించిరి. పిమ్మట మహాత్ముని ఆశ్రయ విచారణ, వాఙ్మూలము, శతీలను గురించి ప్రజలమనములకు కరగున ట్టుపన్యసించిరి. ప్రజలలో కొందరు విశ్వయముగా కన్నీరురసిరి. గాంధీమహాత్ముడు మనుష్యమాత్రుని కాడనుటకు నిదర్శనములను జెప్పెను, అట్టి మహానుభావునియొక్క శిష్యులంతయు ప్రజాతిక విశేషముగా బాధపడ ననవరములేదని జెప్పిరి. గాంధీగారి శిష్యులందరి తర్వాత ఉత్సవము షీషించుటకు మారుగ వృద్ధియుగు చున్న పనియు స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకు యింతకు విషయములలో అనేకరెట్లు వృద్ధిపొందవలయుననియు అందు ముఖ్యముగా ఉద్దరు తయారు జేయుట యందు ప్రజలయొక్క యావచ్చుకైయు శాగవోపి విదేశీ సుదృ

లను దిగువతి జేయకుండ జేయవలయునని అందఱును నమ్మ నట్లుపన్యసించిరి. ఇంతవరకు ప్రజలలో గల్గిన అనుమానము అన్నిటిని హోగట్టిరి. అటుపిమ్మట ఈ పట్టణమునందు స్థాపించ నున్న ఉద్దరు కంపెనీని గురించి జెప్పి ప్రజలందరను ఆకంపెనీలో చాటాలను తీసికొని, జాతీయవారము ముగించులోపుగ కంపెనీ రిజిస్టరుచేసి కీర్తుకాలములో పని ప్రారంభింతులయ్యు నని హెచ్చరించిరి.

శ్రీరామనవమి

ఉత్సవములను ఈ పట్టణములోని వర్తకులందరు విశేష ఉత్సాహముతో చేడుకగా జేయు ఆచారము కలదు. గడచిన సంవత్సరము శ్రీరామనవమి ముందు మహాత్ము గాంధీగారు ఈ గ్రామము విచ్చేసి సానిటేషనులను పెట్టరాదని హెచ్చరించుటకే గానో అట్టి మేళములను విశేషముగా ఏర్పాటుజేయ లేదు. కాని ఏమి కారణముచే నోకాని ఈ సంవత్సరము తిరిగి చాలసభ్యులలో సానిటేషనులకు ఏర్పాటు జేసియున్నారు. ఇది ఎంతయు విచారకరముగా నున్నది. ప్రజలలో నొక ను ఇట్టి దురాచారముల యెడల ఆసరాగము పోనందుకు విచారమగుచున్నది. అటునను మించి నదిలేదు. రాజోపు రెండుమాసములలోని విజాపాములు విస్తారముగా జరుగెను. అట్టి ఉధృసమయములందైనను హేయమై నటుకుంటిన్ని దుర్మితకంపెనీజేయు ఈ ఆచారము మానివేసి రాజమహేంద్రవరపు ప్రజలు గౌరవప్రాతు లగుదురని నమ్ముచున్నాము.

తెలుగుజాతీయలో విదేశీగుడ్డల ఖర్చు

ఈ మధ్యను జరుగవీధిలో జట్టలవర్తకు లో 10 ని ఏనుండి మీన్యాపార పెట్టువున్నది అది అడుగగా మీ దయవిల్ల కొంచెము నయం. ఇప్పుడే తెలుగుజాతీయలో కొంచెముకొంచెము కొండం మొదలుపెట్టుచున్నా రని చెప్పెను. నేను ప్రాను పడిపోయినాను. తెలుగుజాతీయలో విదేశీగుడ్డలు కొనడమా తెలుగుజాతీయయొక్క పట్టుదలనుగురించి నే నెప్పుడును సంజేహించలేదు. తక్కిన జాతీయంత సంజేహమా తెలియదు గాని ఇదియేమిట? ఈ ఉత్సవము పూర్తిగా కాకవర లేదా తెలుగుజాతీయలో అడ మగ వివక్షతకే ఉద్వేగముఖమున అంతు వశించవలె అని ప్రతి తెలుగుదీక్షయు నిశ్చయించు కొనెనని నేను నమ్మియుంటిని. తెలుగువాని ప్రభావము అట్టిది అయితే ఈ వార్త వాస్తవమునకు కల వి వే నెను. నైగా ఆ కొనవారు బాపట్ల, చీగల, రేఖల్ల ప్రాంతముల వాని నుండి చెప్పెను. ఇంతవరకు - ఇది ఘోరమని వాకేగాక చదివినవారి కెల్ల తోపకమానదు. విత్తనముజేసినాము. మొక్కములచి పువ్వుపూచి కాదుకాచినది. ఆ కాదు పంపువురాగా రుచివాని ఆనందించుచున్నాము. చెట్టునిండా కాదులన్నది. అని కొంచెము జోబలలో పడి మనలను పోషించును. ఇట్టి సత్యముగానా గొడ్డలిపట్టి వనచేతులతో మనమే చెట్టు నరక మొదలిడుట! ఎంత ఘోరకది. ఈ సంవత్సరములో మనలో పురుషపుంగవుల గెందనిమాత్రమేగాక స్త్రీల ను గూడ తైదులకంపెనీ వీ మాత్రపు పాపమునకేనా! వీరినేగాక ఈ యుద్వేగమున కాకార్యమును భారతస్వరాజ్యలక్ష్యకి సాధకుడు నయన గాంధీమహాత్మునిగూడ తైదు కంపెనీకేస అంబలి కిని అమ్మించితిమి. తెలుగు వీరలారా! ఆలోచించి తెలుగు మర్యాద చడకుండ ప్రవర్తింపుడు.

సంచారి.

రు 116 లు బహుమానము గుణములేదని నిరూపించువారికి రు 116 లు బహుమాన మియ్యబడును శ్రీలక్ష్మి సుధామిచు సహస్రస్వాధులకు ప్రదత్తాంశము అన్ని విధములైన తపసులు, రక్తపిత్రము, ఋతువుకాక పోవుట, ఋతుకాల అపస్మాము (Hysteria) తిమ్మెగు, వ్యాధిగము, మూపు, శ్రీలక్ష్మి మర్యాదయతుండు గుండు గ్రంధులు, మున్నగువానిని ఈ శిష్యోపద్యము విశేషముగా నివారణచేయును. మందుతో అనుపానచార్మము, లేవ్యము పంపబడును. వెల రు 5-0-0 మాత్రమే, తపాబాఖర్చులు సహా. ఏలంట్లు కావలయును. భారతము ముఖ్యము. సోల్-ప్రాప్రయతురు, అన్నాయుర్వేదవశనిలయము, కాకినాడ. 3440

గాంధీ మహాత్ముని ఆజ్ఞా (3279) 'హిందీ నేర్చుకొనుడీ!'

[3279]	ర. అ. ప.
హిందీ తెలుగు బాలబోధిని	... 0 2 0
రాష్ట్ర భాషామండలి	... 0 2 0
రాష్ట్ర భాషాబోధిని	... 0 2 0
హిందీకి పహిలీ పుస్తక్	... 0 8 2
హిందీకి మాసరీ పుస్తక్	... 0 8 0
స్వతంత్రత	... 0 3 0

హిందీ సా. స. ప్రచారకార్యాలయము, గుండ్ల, బిగ స్త్రీలు, తిరువల్లికేటి - మదరాసు.

స్వరాజ్య పద్యములు, పాటలు.

1. మహాత్మాగాంధీ ప్రబోధపద్యములు	0-1-0
2. మహాత్ముని దీవ్యవాణి (వచనము)	0-1-0
3. భారతమాతపాటలు (పాట)	0-1-6
4. స్వరాంజ్యాదోళనము (వచనము)	0 1-6
5. దేశీయపదము (చక్కనిపాట)	0-2-0
6. ఆంధ్రపౌరుషము (వద్యరత్నములు)	0-2-0
7. పంజాబుపాట (బాబ్బిలి కళనల)	0-2-0
8. దేశీయ కీర్తనలు 40 (పాటలుగలవు)	0-3-0
9. రామదండుపాట (రాధమజన)	0-3-0
10. స్వరాజ్య ప్రబోధపద్యములు	0-3-0
11. మహాత్మాగాంధీ జీవితము	0-3-0
12. స్వరాజ్య భజనకీర్తనలు (60 గలవు)	0 4-0
13. లోకమాన్య బాగ్గం తిలకు హరికథ	0-8-0
14. స్వరాజ్యదర్శనము (కాంగ్రెసుకథ)	0-8-0

ఇతర స్వరాజ్యగ్రంథములు మావద్ద గలవు స్వదేశపుస్తకశాల, గవర్నరుపేట, బెజవాడ.

"తెలుగు సంక్షిప్తలేఖనము."

మీరు ఇల్లుకదలకనే తెలుగు సాహిత్యము నేర్చుకొని భాషాసేవచేయవచ్చును. దినమున కొక గంట పని. వివరముల కీక్రింది చిరునామాకు కార్డు వ్రాయండి!

(13) ఇక్ష్వాకుర్యేమక బ్యూరో, కాకినాడ.

BOOK TO STUDENTS! CURE GUARANTEED!! SOVEREIGN SPERMATORRHOEA PILLS

శుక్ల మేహనివారణమాత్రము.

(3473) 1 Tin of 40 pills per Re. 1-0-0

Sensational and startling results in 24 Hrs. Else money refunded. 2 pills alone stop emissions; cure wet dreams astonishingly. 2 Tins suffice for radical cure. (A) M. V. R. RAMACHANDRA RAO MARKET TANK, COCONADA

బట్టోపుష్ప సారము

ఇది మంచి సువాసనగల ఆత్మ, 1-2 మక్కలు వైక చల్లినయెడల అనేకపుష్పముల వాసనను గుప్పించి కొట్టుముండుటయే గాక జీవామునకు చల్లదనమును ఆనందమును గలిగించును. 3, ఖరీదుకు రాదగిన సువాసన తలచునెలను 2-0-0 ఖరీదుగల యా 1/2 టెన్సు సీసాతో సులభముగా మీరే చేసికోవచ్చును. (3351-4)

1/2 టెన్సుసీసా రు 2-0-0; 1/2 టెన్సు సీసా రు 1-2-0.

1/8 (ద్రామ) సీసా 1 క రు 0-10-0.

ఎన్నిటికైనా వి. పి చార్మ రు 0-6-0.

పి. జి. పి. అండు కంపెనీ, వెరీదేపి, నెల్లూరుజిల్లా.

నవరంజంగారుకు మంచివెండికి గ్యారంటి

మావద్ద సహాము బంగారుతో తయారుచేయబడిన సకలవిధసగలు, వెండిసామానులు అమృతమునకు కట్టముగా నున్నవి. ఆర్థకు యిచ్చినవారి యిష్టప్రకారము వారు కోయకాలమునకు తయారుచేసి యియ్యబడును. నాలుగు శృంగముగా లేనిచో వాపసు తీసికొని వైక వియ్యబడును. (6)

నవరంజంగారు 198 } షరాపు శ్రీనివాసులు
టంకకాలవీధి మద్రాసు, } నాయుడు, మునిరత్నం
తెలిపాడు నెం. 330 } నాయుడు అండుసమస్త
నగలవర్తకులు 87 చైవాబాదు మద్రాసు.

ERASMIC

(3498)

ఎరాస్మిక్ నబ్బులు (స్నానమునకు)

దేహసౌందర్యమునకు అత్యవసరముగ తగియున్నది. అందముగ నుండగోరు సారీరత్నముల కిది మొక అవకాశము. బలము నుచ్చముండు. ముఖములను నాణ్యద్రోలి దేహమునకు సువాసన నిచ్చును. దేహముయొక్క కాంతి వర్ధిల్ల గలదు.

ఇటువంటి సబ్బులను జూచి మోసపోకండి!

అన్నిపాపులలో దొరకును.

(3)

గ్యాలీన్ మోటారు పాఠశాల

ఈ పాఠశాలలో విద్యార్థులు 100 రూపాయలు క్లిష్ట, 2 మాసములలో మోటారు డ్రైవర్లుగా బ్రహ్మచై న్యూస్ కెట్టు గనర్లు మొట్టమొదటగా పొందగలరు. బస్ దొరకును. భోజనమునకు నెల 1.50 రూ 16 లు చొప్పున కచ్చితమవలెను. (11)

GALLEY'S MOTOR INSTITUTE.

Post Box No. 1001, Kilpauk, Madras

జాతకమార్తాండము

తెలంగాణ భాగము

ఇది అమృతూర్తి యి సిద్ధముగా నున్నది. 800 కేజీలు. ఇందు బిళ్ల ముట్టము, గ్రహముట్టము, భావముట్టము, వడ్డముట్టము, పోవకపట్టము, అష్టకపట్టము, తాత్పర్యగోళముగా నుమారు 1000 ప్రమాణ స్తోత్రములతోను, విశేషాంశములతోను ద్వాదశ భాగములుగా నుమోదిత అంతర్భాగములును, ఇంకను అనేక గ్రహములతో మిక్కిలి కుబ్జతైలి అత్యద్భుతముగా వ్రాయబడినది. దీనివలన అన్ని సంకటలు పూర్తిగా తలెత్తము. ఈ గ్రంథము నచ్చరియెడల తిరిగి సొమ్ము వాపసు చేయుదుము. ఈ 2-వ భాగమునకై యిదివరకు భరణములు :ండినవారు తిరిగి మాకు వ్రాసినయెడల వెంటనే వి. పి. గా పంపెదము. దీనివలన పొస్తుఖర్చులు గాక రూ 2-0-0 లు.

అలయ్యమోదో ప్రతులు దొరకవు.

ఆ కెల్ల వెంకట శాస్త్రి.

(3512) గోపాలపురం, కొత్తపేట పోస్టు. (గోదావరి జిల్లా)

POLINES

18 సంవత్సరముల నుండి చాల ప్రసిద్ధి జేందినది.

ఈ ఔషధము గోరేయ మొదలగు అన్ని విధములైన సెకాగములకు గ్యాంగ్లీగా చెప్పబడినది. ఇది సుప్రసిద్ధమైన పనమూలికలచేత సూత్రము తయారుచేయబడినది. ఒక ఔషధము సేవించిన ఉపశమనము ఇచ్చును. 12 గంటల కాలములో వ్యాధిని తీవును. అయిదు గోరేయలో వ్యాధిని నిర్మూలము చేయును. ఇంతకు మించి వ్రాయబడినది. ఒకటి సాయము తెప్పించుకొని సేవించినపక్షంలో అనుభవమునాద గుణమును తెలియును. పొట్టుచాచ్చిలో సహజ బుడ్డి 1 కి రు 3-7-0 రు. డి.టి.కి రు 6-10-0 మూడింటికి రు 9-12-0 మాత్రమే.

[విశేష] ఈ ఔషధములు యింగ్లీషులో వ్రాయబడి యుచితము
D. polines & Co
Chemists, No. 5 Hariomohan Roy Lane
Calcutta

(3398) భారతీయులదే.

సుప్రసిద్ధులైన ఋషులచే కనిపెట్టబడినది.

అన్ని వయసులలోను వాడుటకు తగిన బలవర్ధక ఔషధము. సరములకు బలమును, మనస్సుకు విశ్రామమును గలిగించును. చిత్త చాంచల్యమును మఱపును పోగొట్టి, అద్భుత జ్ఞాపకశక్తి నిచ్చును. మిక్కిలి గుణము నిచ్చును. దీనిని అన్ని దీర్ఘ వ్యాధులకును బలహీనమునకు వాడవచ్చును. అజీర్తికివాడ ఇది మంచిగుణ మిచ్చును. బుడ్డి 1-కి రు 1-8-0, 12 బుడ్డుల 16-8-0. చర్మకులకు ప్రత్యేకపు టోకు ధరలు గలవు.

The Hindu Medicine,
109 Harrison Road, P. Box No. 841, Calcutta.

మేము స్వతహాగా తయారుచేసిన

వియోడైడ్ సరసపరిల్లా

రక్తమును బాగుగా శుభ్రపరచి వృద్ధిచేయును.

మొటిమలు, మచ్చలు, పాతేనెలులు, ముతపులు, గండ మాలలు, కఫము మున్నగు వ్యాధులు గలవారు దీనిని వాడిన రక్తమును బాగుగా శుభ్రపరచి బలమును గలిగించును.

సరసపరిల్లా అన్ని తెగలవారిచే చాలాకాలమునుండి వాడబడుచున్నది. చాలాశ్రేష్ఠమైనట్టియు, నమృతమైనట్టియు ఔషధ పని నిరూపించబడినది. ఆ నేక యోగ్యతా పత్రికల నిచ్చి యున్నారు. క్రమముగా చేర్చినచో తానివలన గలుగు గుణము అత్యద్భుతము. అట్లుచేర్చుటకుమంచి చతురత, జాగ్రత్త అవసరము.

మా స్వంత సరసపరిల్లా శ్రేష్ఠమైన సామగ్రలనుండి తయారుచేయబడినది. వైద్యులచే ఆమోదించబడిన ఎల్లోడాన్ సిర్టిఫికేయా, క్లిస్టికెన్, మాన్డ్రేక్, సెన్నా, లికోరైన్, సాస్ట్రాను మున్నగువాటితో చేర్చబడినది.

మా సరసపరిల్లా అనేకవైద్యులచే వాడబడి, భ్యాతిని బడసినది. ప్రస్తుత కాలములో తయారుగున్న బూటకపు ఔషధమువలె గాక మంచి గుణము నిచ్చును.

50 మోతాదులు గల బుడ్డి 1 కి రూ 3.

వియోడైడ్ ఆఫ్ పోటాషియం, లోహము.

Sri Krishnan Bros.,
Chemists & Opticians
Post Box No 165 Madras.

ఇంద్రజాల మహేంద్ర జాలము

ఈ అపూర్వగ్రంథములో జర్మనీ గారడీ, యోగద్వీపీ హస్తలాఘము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము మంత్రశాస్త్రము, భూతవైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్లపేక తమా సాలు విచిత్ర వినోదవిధ్యలు గలవు. ఇంతే గాక మనుష్యుని మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో సమాధియగుట, శరీరములేని తలకాయచేత మాటలాడించుట భూమిపైన గజముయెత్తున గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా విల్చుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథమును చదివిన అత్యద్భుతముగా మేజిక్ చేయగలరని గ్యాంగ్లీ యిచ్చుచున్నాము. దీని వెల రూ 4-0-0 లు. (2113-888) పి. ఆర్. జకార్దనంశాయుడు, ఒంగోలు, గుంటూరు జిల్లా.

ముప్పదియిద్దరిని మంత్రులచరిత్రము

అచ్చటచ్చట రత్నములవంటి చాటుపద్యములుగలవు. నేటివరకు లభించిన చరిత్రప్రమాణము లనుసరించి వ్రాయబడినది. 0-0-0

ఆంధ్ర పదపారిజాతము

పుటలు

కలికోబైందు. అకా ది నిఘంటువు త్రిశ్రు. 0-0-0
నిత్యకర్తాప్తము సస్వతాంధ్రప్రయోగం. 0-0-0
అందఱకు అత్యావశ్యకముయిన మత

గ్రంథము కలికోబైందు. 0-0-0

మంత్రపుష్పక్రమము:-చంద్రా విద్యారణ్య భాష్యాంధ్ర టీకా తాత్పర్య సమన్వితము } 0-0-0

సూర్యనమస్కారమంత్రములు డిటో } 0-0-0

సదాచారము డిటో డిటో } 0-0-0

సంధ్యానందనము డిటో డిటో } 0-0-0

గారీ తులసీ సంతానగోపాలపూజలు స్త్రీ

పురుషులందఱకు అన్ని జాతులవారికి

అత్యావశ్యక మయినది } 0-0-0

గోత్రప్రవరసంగ్రహము } 0-0-0

బంటిమిట్టరఘువీరశతకము:-అచ్యుత రాజ

త్రిపురాంతక మహాకవి ప్రణీతము.

ఇదిపఱకు ముద్రింపబడి యుండలేదు. 0-0-0

ఆర్యవిద్యారహస్యము వచనము } 0-0-0

ఈశ్వరదర్శనము సూత్రము వచనము } 0-0-0

సంఖ్యాగణామ ప్రకాశిక:-సకలశాస్త్రము

లకు సంబంధించిన విషయములు - సంఖ్యా } 0-0-0
క్రమముగ నిందు వివరింపబడియున్నది.

త్రివర్ణప్రదీపిక:-ఆర్యకాండము తిరుకు, రఘు } 0-0-0
అనుప్రదీపిక:-ఆర్యకాండము రాజశితిమూల మీ }
కాండమున గలది. ఆందరు చదువ దగినది.

టీకాతాత్పర్య విశేషార్థములు గలది. } 0-0-0

సనత్సుజాతీయము, శంకరభాష్యము } 0-0-0

ఆంధ్రటికాతాత్పర్యములు గలది. } 0-0-0

0-0-0 వెలకు తక్కువ గ్రంథము వి. పి. పంపబడదు.

క. మార్కండేయశర్మ, కీర్తనాథు, మదరాసు.

“కాంతామదహరణి”

అను యువానీ వైద్యశాస్త్రప్రకారము తయారయిన ఇంద్రియపుష్టికి దివ్యమైన లేహ్యము. దీనిని సేవించుటచే, నిస్సర్తుక, లేపనశక్తిలేకుండుట, స్వప్నమందు స్థలనము, రతిలో శీఘ్రస్థలనము, శాశ్వతము లాగుట, పోగొట్టి విశ్మయాకాశ నుఖము నిచ్చును. సీగ్ధనామందు యేల సిగ్ధ పడెదవు? దీనిని సేవించి స్వర్గసుఖములను పొందుము. పథ్యము లేదు.

పరీక్షణేనీ చూచిన మీకే తెలియును. వెల 1 రూ 4-0-0

ఆంధ్రపత్రికా చదువలకు రూ 3-0-0 మాత్రమే.

తామరమందు:- శేడీ తామర, గజవర్ణము, తామరలకు ఆమోఘము వెల డబ్బీ 0-8-0

ది రెడ్డి అందు కంపెనీ, గోపాలపురం,

[8888] కొత్తపేట పోస్టు (గోదావరి జిల్లా)

గాంధీ మహాత్ముని ఆజ్ఞ

(3279) ‘హిందీ సేవ్యకొనుడి!’

[8279] ర. ఆ. ప.
హిందీ తెలుగు బాలబోధి ... 0 2 0
రాష్ట్రభాషామంజరి ... 0 2 0
రాష్ట్రభాషాబోధి ... 0 2 0
హిందీకి పహిలీ పుస్తక్ ... 0 4 2
హిందీకి దూసరీ పుస్తక్ ... 0 4 0
స్వదేశీ గీత ... 0 3 0
హిందీ సా. స. ప్రచారకార్యాలయము,
003, బిగ స్ట్రీటు, తిరువల్లి కేజీ - మదరాసు.

అతంగనిగ్రహభౌషధాలయం

ప్రచీన ప్రసిద్ధి మొదిన (219)

హిందూస్థానమును స్థాపించబడియుండు

ఆయుర్వేదఔషధాలయము

స్థాపితము 1881 సం॥

ఆతంగనిగ్రహ ఔషధాలయము కోరి వ్రాయు వాండ్రుకు ఆయురారోగ్యాభివృద్ధి కల్గిల్లు ఒక గ్రంథమును తపాలు ఖర్చు సహా కోరకనే ఉచితముగా పంపుచున్నాము

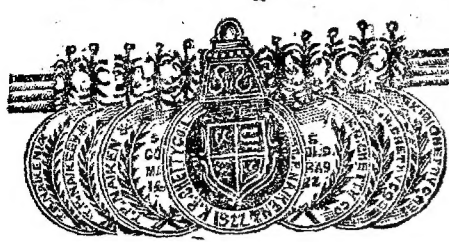
మామొక్క ప్రతి ఒకటి కావలెయు ననిన లోకార్ ఏంట్లు ఇండియన్ ఇండస్ట్రీయల్స్ లిమిటెడ్ వై నాబూరు గోడ్డు

26 బ్రాడ్వే, మదరాసుకు వ్రాసేడి.

అతంగనిగ్రహభౌషధాలయం

రోల్స్ రాయ్స్ చేసిన కాసులదండ

మా యొక్క సంతకములైన మా సోదరీమణులకు గాను

సీమనుంచి తయారు చేసి
తే. 21-0-01
యొక్కము
దీనిని ధరించి
నయెడల బం
గాయ కాసు

లదండతో సమానముగా నుండును. ఒకసారి అర్హునిచేయవలెను.

1/2	కాసులదండ మొదటిరకము	65 x 10	రు. 7-0-0
1/4	" "	" "	6-0-0
1/8	" రెండవరకము	" "	6-0-0
1/16	" "	" "	5-0-0

(3280) కొ. దొరసామి మొదలి. అందు కో,
నెం 1-22 కృష్ణపు మొదలివీధి, తిరుపతి కే.సి. మదరాసు

నీ కంటియందు ఏలాటిబాద యెనను కలదా?

అట్లుండిన అన్ని విధముల శస్త్రచికిత్సలకు నిష్ఫలమై
స్వయం, నమృతమైనట్టియు, మిక్కిలి పొడవయినట్టియు
బొవధముయొక్క గుణములను తెలుపునట్టి పుస్తకమునకు ఏల
వాయవూడదు? (3897)
L. H. Sellar Dept., 4 Samta Pengal

ఇది ఇంపీరియల్ కుట్రన్ వరుస

కుట్రపొందూడక మూలధనము, పరిశ్రమము, వస్తువులు.
హిందూదేశమునందు శ్రేష్ఠమైనట్టియు, మిక్కిలి పెద్ద
దైనట్టియు బొత్తముల కర్మాగారము. రు. 2-8-0 లు ధర కల
నమూనా పుస్తకమునకును, ఏజెన్సీ నిబంధనలకును ఈ దిగువ
చిరునామాకు వ్రాసుకొనవలెను. (3886)
Ashude & Co Ltd.
8. Old Court House Corner, Calcutta

With a foreword of S. Srinivasa Iyengar
(Ex. Advocate-General, Madras.
Containing the soul stirring messages of our
incarcerated patriots. Price As. 8. Postage
extra. K. RYLAS & Co.,
Publishers, Triplicane, Madras.

సర్వతెలు విష సంచీవి.
మాయొక్క లోక ప్రఖ్యాతి
జెందిన విషసంచీవిని గుణము
తేదని నిరూపించు వారలకు
రు. 25 ఇవాం. బాధపడుచు
వచ్చినవారు నిమిషములైన గం
లోపముతో వెళ్లుదురు. 6
పాఠ్యకట్టు 25 సారి కొనువారికి
పోస్తే ఇవాం. పాఠ్యకట్టు 1-కి 0-6-0, దశమ రు. 4 0 0
మళ్ళీయూళ్ళ ముద్రము.

ఇందు అక్షరణ, మూల, ఉపాసన, వశికరణ స్తంభన
మొదలగు 108 నొప్పు మంత్రములును ప్రవాహములు, తేలు
పాన మొదలగు కాటులను తొలగించు మంత్రము లున్నవి.
1, 2 భాగములు వెల రూ. 1-12-0.

కే. నాదముని ఆంధ్ర సన్, 164, చైనాబాదు మద్రాసు

ఇమిటేషన్

	రూ.	అ.	పై.
రవ్వల కమ్మలు	4	0	0
గజెల వడ్డణము	3	0	0
కట్టకాసుల పేరు	8	0	0
నాగరము	2	0	0
నాను, జరిసిన సహా	4	0	0

మెలాపూరు - మదరాసు
విక్టోరియా డిపో,
బొవధముల, ఆధరణముల, గ్రంథముల
క్యాటలాగు ఉచితము. (2957)

రాజమహేంద్రవర వైశ్య సేవాసదనము

(స్వకీయ విశేషమున నుండి)

కాకినాడ వైద్య ప్రముఖులగు శ్రీయుత నాళం రామ
లింగయ్యగారు 1916 సం॥ లో తాము పూర్వకాల్గి అచ్చట
శ్రీల కేంద్రీయ సదనములను చూచివచ్చితిని అందును ఆంధ్రదేశ
మున వైద్యశ్రీల సదన మొకటి స్థాపింపవలయునని తలచి
తుదివ 1920 సం॥ లో రాజమహేంద్రవరమున వైద్య సేవా
సదనము నెలకొల్పిరి ఈ సదనము ప్రత్యేకముగ వైద్యశ్రీల
యభివృద్ధికి నెలకొల్పబడెను. ఈ యాదృష్ట మింక సంత
చితముగ నున్నను శ్రీ రామలింగయ్యగారు తమ కాలమును ధన
మును తెచ్చించి యిట్టిసేవ సదనమును స్థాపించుట మిగుల ప్ర
శంసనీయమని చెప్పుకొన్నవారు. శ్రీ రామలింగయ్యగారు ఒక
లక్షరూపాయల విలువల స్థిరాస్తిని సదనమున కొనుగిరి. ఈ
సదనమును స్థాపించుటలో శ్రీమతి లక్ష్మల కామాక్షమ్మగారు
ను శ్రీయుత రోగులొండ లింగమూర్తిగారును విశేషముగా
పాటుపడినందుల కెంతయు వందనీయులు. ప్రస్తుతము సదనము
నందు 70 మంది విద్యార్థులు కలరు. వారికి ఉచితముగా
విద్య గలుపబడుచున్నది. సదనముతో పాటు ఒక వనశ్రుతిపా
ము కూడ యేర్పాటుచేయబడెను ప్రస్తుతము అందు 10 మంది
వారీషలున్నారు. వారికి వనశ్రుతిపాము ఉచితముగా యే
ర్పాటుచేయబడెను. ఈ సదనమునందు యీ క్రింది విషయము
లందు విద్య గలుపబడుచున్నది:— (1) ఆంధ్రభాష (2) గణి
తము (3) చరిత్ర (4) హిందీ (5) భూగోళము (6) ఆలోచ్య
కాశ్రుము (7) చిత్రలేఖనము (8) కుటుంబని (9) జనియములు
ముగ్గురునవి సేయుట (10) అందులుచేయుట (10) నాలు పరి
శ్రమ మున్నగు విషయముల బోధింపబడుచున్నది. ఇంతియగాక
నిత్యము పురాణపఠనము జరుగును. రామాయణము, భారతము,
భాగవతము మున్నగు పురాణములనుండి పుణ్యచరిత్రములు అను
దిము పఠింపబడును. క్రమముగా ప్రభువచికిత్స గోగచికిత్స
మంత్రసానికీకరణ కళల సంగతులు, శకు సంగతులు, జ్యోతిష
కాశ్రుము మున్నగునవి శేష్యులయొనని శ్రీరామ లింగయ్య
గారి యాశయము.

1922 సం॥ ఏప్రిల్ 1 వ తేదీని సదనము మొక్క ద్వితీ
య వార్షికోత్సవము జరిగెను. శ్రీమతి మండవిల్లి రత్నమ్మ
గారు అధ్యక్షత వహించిరి. సుమారు 1000 మంది శ్రీలు
వచ్చిరి. చాలకలకు అందలు ఖద్దరు దుస్తులనే ధరించిరి. శ్రీల
యందు ఉత్సాహము మెండుగానున్నది. ప్రారంభమున ఇద్దరు
బాలికలు ప్రార్థనచేసిరి. పిమ్మట శ్రీమతి లక్ష్మల కామాక్షమ్మ
గారు గతసంవత్సర నివేదికను చదివిరి. సదనము గతసంవత్సరము
నందు చాల అభివృద్ధి చెందెననియు సోదరీమణులు విశేష త్యా
గమును కలవరచి శ్రీ విద్యార్థివృద్ధికి పాటుపడియునని
వివరణ పుష్టపడుచున్నది. వైద్య సంఘాధ్యక్షులునుగూర్చి
నాడునకిని ఒక శిష్యునికిని ఒక సంభాషణ జరిగినట్లు ఇద్దరు
యంత్రీమణులు మాటలాడుకొనిరి. పిమ్మట శ్రీమతి కాకి
పుష్పవతిగారు శ్రీ విద్యనుగూర్చి ఉపన్యసించిరి. తరువాత
కాకి నుబ్బ రామమ్మగారు కొన్ని సంస్కృత శ్లోకములను
కర్ణానందముగా చదివిరి. అంతట ప్రతిభా అను నాటకములో
కొన్ని రంగములకు బాలికలు మనోహరముగా ప్రదర్శించిరి.
పిమ్మట వారీషులు బాలికలముల బాదము కొంటుము
చేసిరి. సదనములో సోదరీమణులచే తయారుచేయబడిన వస్తు
వులు ప్రదర్శింపబడెను. యంత్రీమణులచే వదంకిపడిన నూలు
చాల స్వముగాను అందముగాను ఉన్నది. ప్రదర్శింపబడిన
వస్తువులను అమ్మగారు 50 లు వసూలయ్యెను. అధ్యక్షులు
వివిధవిషయములందు వన్నె కెక్కిన వారీషులకు బహుమాన
ము లొసంగిన పిమ్మట పథ ముగిసెను.

శ్రీ సదనము చూపిన యభివృద్ధి మిక్కిలి ప్రశంసనీయ
ము. సోదరీమణులుకూడ విద్య సభ్యులించి దేశభక్తయమున
కు తోడ్పడినకాని భారతభాటికి మక్తలేదనుట తథ్యము. ఇట్టి
సేవాసదనము లింకను ఆంధ్రదేశమున యేన్నేని వెలయు
గాక!

వెలవిమ్మక. For Sale Overland. శ్రేష్ఠ మైనవస్తువు.
మోటారుకారు, మాడెల్. 90. American Car
స్థిరముగా నడచుట వంటిది. ఇప్పుడు ప్రస్తుతం
దొంగతనము వంటిన్ని, సదరుమోటారుకారు, మాడెల్ 90 ఓవర్
లోను యీక్రింద ఆడెను వారివద్ద విక్రయమునకు వున్నది.
కలయునాడు యీక్రింద ఆడెను వారికి వ్రాసి చిరా
దిచుకొనవలెను. బద్రినారాయణ సూర్యనారాయణ,
(17) గుంటూరు ఖరంవారు, గుంటూరు

మదరాసు అందు సదరణ మరాటా

రైల్వేకంపెనీ (లిమిటెడ్)

(ఇంగ్లాండులో ఇంకొక్కోరేలు చేయుటదీనిది)

నోటీసు

ప్రయాణపు వెద్దబంట్లు Bojie Tourist Carriages
ఈ రైల్వేమీనుగా పోవు వ్యాసంజరు బండ్ల
చార్జీని సవరణ చేయు సందర్భములో ప్రస్తుతపు
టైమ్ టేబిల్ పుస్తకమునందు నెం 42 రు, 99
పుటయందును 30-వ పేజీలో తెలుపబడిన
బండి నెంకటికి ఒకమైలుకు మినిమమ్ చార్జీ
1 రూపాయి చొప్పున యున్నది.

1922-వ సంవత్సరం మేనెల 1-వ తేదీ నుండి
రు. 50 లకు తక్కువ గాకుండు నున్నప్పుడు
ఈరైల్వేమీద బండి 1-కి ఒకమైలుకు రు. 1-4-0
చొప్పున చార్జీ హెచ్చించబడును.

అదే తారీఖునుండి రిజిస్టరు కాళీబండి 1-కి
ఒకమైలుకు ప్రస్తుతము అమలులో నున్న
రు. 0-4-0 రేటునుండి ఒక బండికి మైలు 1-కి
రు. 0-6-0 లకు హెచ్చుచేయబడును. (30)

మహాత్మాగాంధీ వెండిపతకములు

త్వరపడుడు త్వరపడుడు

అమృతమునకు తయారుగా నున్నవి.
అప్పుటమైన వెండితో చేయుటకు పతకములు తయారు
గా నున్నవి. ఒకప్రక్కను మహాత్మా గాంధీగారి ప్రతిమయు
మరొకప్రక్కను చరక దేశ లోకమాన్య బాలగంగాధరతిలకు
గారి ప్రతిమయు కలదు. బహు అందముగా నుండును.

1-కి ధర రు. 1, 12-కి రు. 11-4-0 144-కి రు. 182.

శోభిస్తున్న ప్రత్యేకము

అన్ని తెగలవారికి కావలసిన బంగారు వెండిగలు మా
వద్ద సిద్ధముగా నున్నవి.

ఉమ్మడి రామయ్యశెట్టి గురుస్వామిశెట్టి

(1842) అందు కంచెని, నగలవర్తకులు

చైనాబాదుకోడ్డు, మద్రాసు.

రు. 116 లు బహుమానము

గుణములేదని నిరూపించువారికి రు. 116 లు

బహుమాన మియ్యబడును

శ్రీలకు సుధావించు సమస్తవ్యాధులకు

ప్రదతాంతకము

అన్ని విధములైన కుసుమలు, రక్తపిత్తము, ఋతువుకాక

పోవుట, ఋతుశూల అపస్మాము (Hysteria) తిమ్మిల్లు

హృద్రోగము, మూపు, శ్రీలకు మర్యాదయవమందు గలుగు

గ్రంథులు, మున్నగువానిని ఈసిద్ధౌషధము నిశ్శేషముగా నివార

ణచేయును. మందుతో అపానచూర్ణము, శేష్యాము పంప

బడును. వెల రు. 5-0-0 మాత్రమే, తపోలాభిస్తులు సహా.

ఏజెంట్లు కావలయును. భరతకు ముఖ్యము.

సోల్-ప్రాప్రయిటరు,

3440 ఆర్నాయుర్యోషధనిలయము, కాకినాడ.

రాజకీయ గ్రంథములు

గాంధీగారి చెజసాలానుభవములు 0-12-0

చిత్తరంజనదాసుజీవితము, ఉపదేశములు 0- 8-0

దాదాభాయి నౌరోజి 0- 8-0

భారత విజ్ఞానరహస్యము 0-10-0

గాంధీవిజయ నాటకము 0-12-0

గాంధీమహాదయ 0- 8-0

సంస్కారణి 1- 0-0

స్వరాజ్యమహాసభ 0- 4-0

యం. ఆర్. కృష్ణరావు అండ్ కంపెనీ, నల్లూరు.

ఆంధ్ర గిర్వాణ విద్యాలయము

కొత్తూరు

ఈనెల 11 తారీఖున కొత్తూరు ఆంధ్ర గిర్వాణ విద్యాలయ గృహప్రవేశోత్సవమునకు ఆదినము 2 గంటల రైలు ప్రశ్యేకపు పెట్టెలో రాజమహేంద్రవరమునుండి గౌరవనీయులగు రావుబాబుగారు బహుళ సరసింహేశ్వరశర్మగారు వచ్చిరి. వారిని స్వేచ్ఛవద్ద తల్లాప్రగడ సూర్యవారాయగారు రావుగారు వింజయూరి వెంకన్నపంతులుగారు (డిప్యూటీ కలెక్టరు) సిడిబి నామమంతరావుగారు కలసి సవాగించిరి. మూడు గంటలకు గా. శర్మగారు బయలుదేరి స్వేచ్ఛను పర్యాయ దూరమునను విద్యాలయమునకు కాలినడక నేచివ్వెనీరి. విద్యాలయభవనము, గుండగొలనువారు కట్టించిన విద్యార్థి అన్నశాలను పరికించి 3 1/2 గంటలకు పాతకాలా పండితుల స్వస్థివచనముతో గా. బి. యస్. శర్మగారు సభాభ్యుత్సాహింపించిరి. బ్రతికినాడెది జగన్నాథశాస్త్రిగారు దైవప్రార్థన జరిపిన పిమ్మట దివాన్ బహదూరు చిత్రపు వెంకటచలం పంతులుగారు కవిత్వ రిపోర్టు చేసిరి. అధ్యక్షులు తమ పుష్పవాసము ఆంధ్రముననే భావ గర్భముగా ఆంధ్ర గిర్వాణ విద్యాలయమును అరగంటకాలము పూర్వించిరి. పెద్దభట్ల శీతారామయ్యగారు బి. పి. ఎల్. టి. (గౌరవాల ప్రధానోపాధ్యాయులు) విద్యావిధానమునుగురించి చెదిరిరి. ఆనెల సూర్యవారాయగారు గద్యపద్య రూపముగా విద్యాలయమును కవిటీవారిని గా. శర్మగారిని ముతించిరి. అనిపెద్ద జగన్నాథశాస్త్రిగారు పద్యరూపముగా పాతకాలాభివృద్ధి కోరుచు ఆశీర్వాదించిరి. పిమ్మట పాతకాల విద్యార్థులు సంస్కృతమున వేడిసంహార నాటకము ఒక అంకము ప్రదర్శించిరి. అధ్యక్షులు అంతోష్ఠపవాసము మామూలు మాటలతో ముగించిరి. న్యాయతి నుబ్బుగావుగారి నందన మూలతో 5 గంటలకు సభ ముగింపబడి సంఘమువారు సభికులకు పనస దోసలు తిడి మామిడికాయలు పుచ్చకాయముక్కలు సమృద్ధిగా ఫలహారములుపెట్టిరి. రాత్రి 7 గంటలకు వికలాంగులకు నిద్రపేదలకు 200 పండ్లికి అన్నదానము చేసిరి గా. శర్మగారు రాత్రి 8 గంటలకు మొములలో వద్రాడు వెళ్లిరి.

అధ్యక్షుల పవాసము

విద్యాలయ ప్రతిష్ఠాపక లగు శ్రీ తల్లాప్రగడ సూర్యవారాయబాబుగారు పట్టుదలను విశేషముగ క్లాఫింపుచు వారు తమ మిత్రులగుట రెండు సంవత్సరములనుండి విద్యాలయముతో సంబంధము కలుగజేసికొన కోరబడుచుండినను నేటికి అది సంతృప్తితో తృప్తితో నహింప ననకాశము కలిగినదనియు అట్టి అనకాశము నొసంగినందులకై విద్యాలయమువారికిని కొత్తూరు వారికిని నందనము లిప్పించిరి. సంస్కృతభాషయు దేశ భాషయు ప్రస్తుతము హైస్కూలిలో నున్నవనియు దీనికి గౌరవము ఆ యా విద్యుల నభ్యసించువారికి అవి జీవనోపాధిని గల్పించు అనన్యము లగుటయే యందులకు కారణమని వగచిరి. కాని ప్రజా ప్రాతినిధ్యముల పరిపాలనా పద్ధతుల నవలంబించుచు నీ కాలములో ఈభాషలు అభివృద్ధిలోనికి రావలెననియు ప్రజలు ఈభాషలయంతే తమ భావములను సంపూర్ణముగను పాలభ్యముగను వ్యక్తీకరింపగల సామర్థ్యమును సంపాదించవలెననియు హెచ్చరించిరి. దేశభాషలో అనగా ముఖ్యముగా తెలుగున అంగ్లముందలి ఉద్బోధములుంటిని బయలుదేరినదనియు వానిని బోధించు ఉపాధ్యాయులు సమర్థులైనవారుకూడ అవశ్యకులనియు నుడివిరి. మనశాస్త్రమును పూర్వపుపద్ధతుల ననుసరించి బోధింపక నవీనమార్గముల చక్కగ బోధించి వానిని పోషించి వ్యాప్తములు గావింపవలెనని నొక్కి వక్కాజించిరి. అదేరీతిని పాశ్చాత్యశాస్త్ర పరిభాషముల గావించి వానిని దేశభాషయందు చక్కగబోధింపవలెననియు అందులకై తగు పండితులు ముఖ్యత్రయము తొనరింపవలయుననిగూడ హెచ్చరించిరి. హిందూశాసనము క్షయ హిందూమతముయొక్కయు ప్రాముఖ్యము ఆదేశవాసులు ఆచరణము తాము తరించుటయందేగాక ఇతరదేశములను దరింపజేయుటయందే పూర్వమునుండియు నిమిడియుండెననియు అందులకు చైనా శాసనదేశములలో వ్యాపించిన బౌద్ధమతమే ఉదాహరణమనియు నుడివిరి. అట్టి మతమును ఇతరమతములతో పోల్చి వానియంతటి సారమును గ్రహించి మతము, శభివృద్ధిపరమట ప్రజా ప్రాతినిధ్య ప్రభుత్వమును కోరుచున్న ఈ దినములలో అత్యంతావశ్యకమనియు అందుల కీ విద్యాలయము ంటి ప్రతిష్ఠాపక ఆధారభూతమనియు బోధించిరి.

పట్టుదల సాహసము, జోహార్మము గోదావరీ జలమును ప్రాప్తవారలకు సహజముననియు, అద్ది గౌరవీ తీరమున నీ ప్రతిష్ఠాపకము నెలకొల్పబడినదనియు ఈవిద్యులు బాగుగ వ్యాపించి ప్రభుత్వమువారు స్థాపించబోవు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ సృష్టికి సహకారములు గావలెననియు పండితులు పూర్వకాలములకులే ఎట్లో శతీ-పోషణమార్తకు శృతినిగొనుచు తీరములు తగ్గించుకొనవలెనని యొత్తిచెప్పిరి.

కార్యదర్శి నివేదికము

నేటికి 8 సంవత్సరము లున్నది. 1914 వ సంవత్సరమున యాగోజులలోనే శ్రీరాముని జన్మదినమున యీ విద్యాలయము దివాన్ బహదూర్ యమ్. టి. పార్థసారథి అధ్యక్షులారితే శంఖుస్థాపన చేయబడి యెట్లు కేటకు పూర్తిగావింపబడినది. “శ్రీమోక్షి బహువిష్ణువి” యనునట్లు నడుమ దీని కన్నియో వ్యాపారములు సంఘటిల్లివని కనుక పట్టిపట్టు విద్యులకు యెన్ని దోసంగులు సంభవించినను ఎంతయం దెన్నెన్ని దుభి ప్రాయములు వ్యాపింపజేసినను అవి చచ్చి యు నీశ్వరభుటితంబులుగా నెంచి యుద్దేశ్యము మంచికై యుద్యమము దేశమునకు లాభకారియగునెడల సత్వరుడు దీని కప్పటికైన సాయుడ కండువా యనుకొని విరుతుల యభిప్రాయములు గణింపక సహాయమునకు వేచియుండి ఈశ్వరదేశమును నెలవేరి తిమ్మి. భవనము పూర్తిచేసి గృహప్రవేశమునకై పెద్దలను రప్పించబోవు నాటికి వైకపూ తినివేయవలసి వచ్చుటయు యెన్నివిధముల దానిని సరియ బూర్తిచేయవలయునన్నను పూర్తిచేయలేకపోవుటయు అగోజుకయెవని యెట్లుగాజరుగుచున్నను కొందఱగా గనకడ-చుండుటయు మీలో చాలవందకి తెలియనికాదు. పోషణమునకు తగిన యాభారమేల యని గాబోలు. ఆస్తిలేని నాడు ప్రాంగణించిన యిల్లు ఉడరపోషణకు తగినంతయూ సీ సుపాదించుటకు మరి తనంత భావగనే పూర్తియైనది.

ఇదియువంగాక యిల్లు ప్రాంగణించిన నాటి దేశరీతికిని నేటిదేశరీతికిని తక్కినవానితో మనకు సంబంధములేదు. విద్యా విషయమునం తెలియక భేదమున్నది. నాటిదృష్టి కేవలము పాశ్చాత్యదృష్టి. నేటిదృష్టి యట్టిదికాదు. మనజాతికి స్వతస్సిద్ధముగానన్న భావములను బుద్ధివై శిద్యములను పెంపొందించవలెనను అతే మనదేశమునందలి జాతీయభావమునకు జ్ఞానసంపాదన ప్రధానము తిండియప్రధానము వర్తకము యోగ్యత ప్రధానము వేషభాషలు ద్రవ్యార్థము అప్రధానము. అట్టిభావములై మాట దైవధర్మము పాపభీతియు అవంతలేకుండ పెరుగుచున్న విద్యాలయదర్శి మాటపోవలె నను దృఢసంకల్పము నేడు సర్వత్ర భావతదేశమునందు వృద్ధిచేరినది. పూర్వమార్గము రొలది సంస్కరణములతో ప్రతిఫలించుటకు తగిన తరణ మానన్నను గునాటికి జనులు నలుపురును ఇతి కావలెనననాటికి యీ విద్యాలయము తన భవనమును తాను నిర్మించుకొనినది.

ఇంతకుముందెది పూర్తియైనను విద్యార్థుల దృష్టి యిట్టివృద్ధిమనందు లేనపుడు ఇందువచ్చి చేరు విద్యార్థులయొక్క సంఖ్యయు ఇప్పుడున్న దానికంటె యెక్కువగా నుండెడిది కాదు. కాలము వచ్చునంతకు తలవాల్చి పడియుండి తగిన సమయము వచ్చునప్పటికి తానుగ బయలుపెడలినది. ఈ విద్యాలయము కట్టుటకు ప్రారంభించినవెనుక భోజనమందిరము తతే ప్రదాతలగు శ్రీయుత మావ్రలేటి సోమరాజు భోగరాజు గోదండ రామయ్యగారు కట్టించి యిచ్చుటయు అందుగానే విద్యాలయ కార్యములగుడ తన్నయత కార్యములతో బాటు జరిగించుచుండుటయు మీరెల్లగను ఎటింగినవిషయమె ఆభోజనమందిరముగూడ నేడు వైశాల్యము నొందినది. తత్ప్రదాతలు తమ యాభార్యమును జూపి దానికి సిగ్గోపాదని కల్పించిరి. ఇప్పుడు ఈవిద్యాలయమునకు మేము మొదట ననుకున్న దానికంటె రెట్టింపుసామ్యుకు వైగా ఖర్చుపడినది. దాదాపు రూ 18000 లు వరకు అయినది. దీనికి ప్రత్యేకముగా నీనడుమ 3000 వరకు నష్టపోయినది వచ్చినది. ఈ భారమంతయును ప్రజల యాభార్యములన నిర్వర్తి కావలసియున్నది. యుద్ధము విజృంభణముగా నుండు దినములలో తొరతమువారు సామ్యుగ్నప్రతిష్ఠాపకమని చెప్పి ర(25000 లు కలింగుగ్రాంటు నిచ్చుటకు ఉత్తరవులు చేసిరి. ఆ సామ్యుకై మేమింకను ప్రయత్నించవలెదు.

దొరతనమువారి సంవత్సరము రూ 400 లు ఆభావక భృతులకు సహాయమొసంగిరి. శాసితసంఘముల చుట్టుపట్టునన్న వి కొన్ని వార్షికముగ స్వల్పవిరాళము నిచ్చుటకుతీర్మానించిరి. ఆసామ్యునిచ్చుటకు అంగీకార మొసంగమని వారు వ్రాయగా వారింకను అంగీకార మొసంగలేదు. అది యిప్పుడు విచారణలో నున్నది. విద్యార్థులకు భోజనమందిరమున విద్యుల భవనమును కురిసికొని విద్యార్థులుండుటకు మంజీరములేదు. దానికి

కొంతసమయగూడ చుట్టుపట్ల సంపాదన కావలసియున్నది. ఆ శ్రమలేవనము పూర్వకాలమునందున్నమాదిరి విద్యార్థిదేశతోనైననుండవలయును. గురుశిష్యులకు ఎడతెగని యనుబంధము గలుగవలెను. అందులకు చుట్టుపట్ల కుటీరములయొను కొన్ని నిర్మాణము కావలసియున్నది. దీనికంతకును చుట్టుప్రక్కల అయిదారు ఎకరముల భూమి సంపాదన కావలెను. వ్యాయాత పరిశ్రమలకు తగిన విచారణల ముండవలెను దేశీయుల యాభార్యమున నాపని జరుగవలసినది. పునాది గట్టి పునాది పడినది. బాలాభ్యములు జాతినది. అనేక గాలివాగులు తగిలి గోడలు గట్టిపడినవి. పునాది కట్టుదిట్టమును చూచిగాని యీశ్వరుడు మంచికార్యములకు సాయపడుచు చికిలింక యేపు గ మూడువార్లలో పెరిగి ముక్కలగును. చింతచెట్లో యెట్లుగాదు. దానివృద్ధికి ఫలోశ్శుభితు కాలము ఎచ్చుపట్టును. మేము ఎట్టి యిక్కట్టులనొందినను ఇట్టి కష్టముల నొందితిమని చింతిల్లుటకు కారణములేదు. తగిన యాశ్రయములు కొంతవరకు సమకూరినవి. ఇంకను సమకూడవచ్చువి. దేశముందు మీరు వారి నక తగు చనువులదృష్టి దీనివంకు తిరిగింది. దేశీయవిద్య బాగుపడెడు దినములు వచ్చివి. స్వాగత్యము చూపినవహానియులు విద్యార్థులకును నడుపుటకు లభ్యమయినారు. ఈ దుందుభిసంవత్సరమున కన విజయ దుందుభి మ్రోగించి యింక విద్యాలయము చిరస్థాయిగా నిలువగలదు. మొక్కుముగోటికి జరిగిన వేదశాస్త్ర పరిషత్తుతో, ఆనాడికొండజరిగిన వేదభూషతో దీని నాశ్రయించిన పాపగ్రహము తొత్తిలిపోయినది. ఈ విద్యాలయము ప్రారంభించి యొక దశకముండి. ఈ దశలో జరిగినపని మీకు అంతగా కనుపడుటలేదు. పునాదుగానే యుండిపోయింది. బెల్లుత్రవిన్య క్షేపణ ఎప్పటికైన పండక యూకపోవునా? అదేక మానిపోయినది. ప్రాస్తదశ ప్రారంభమయినది. యిప్పుడు విద్యావీర్యముగూడ ప్రాంగణవిద్యులకు ఆంధ్రదేశమున నిర్మాణము కానున్నది. అపని ప్రారంభమయినది. దానిని పూర్తిచేయు భారము దేశీయుల విధి. నేటిదశాచేరిన మహనీయులయు తదితర విద్యార్థిమానులయు తోడ్పాటుకలన కార్యములు జరుపుదముగా సమకూరక పోవునా యను నమ్మిక కలదు. ఇంతకును ఈశ్వరునిదేభారము. అట్టిపని కి శ్రమము న యీ గౌరవోక్తమున యీపవిత్ర నడితీరమున జరిగి దేశీయ విద్యయు తన్మూలమున తేశము నభివృద్ధినిండునటుల యీశ్వరుం దెనుగ్రహించుగాక యని గోరుచు ఇచ్చటచేరు మహనీయుల నందర నట్లు జుగు మనస్ఫూర్తిగా నాగిర్వదించి దానికి తోడ్పడవలయునని వేడుకొన్నారము.

ఉ|| ఆరయలేముచేకురెడునట్టికుభంజులూమాటవెయ్యని

వారసి జేసినట్లు కుభంజులను భంజుగ నెంచగలేము మా కోరినదానికన్న సమకూర్చెడిదిత్ర ప్రకప్తమెప్పుడున నేరముదాగు నో నెరుగ నేర్చుమెన్నెలుగంగ నీశ్వరా.

అధ్యక్షుని అంతోష్ఠపవాసము

భగవంతుడు వివిధదేశములకు వివిధ నాగరకలను ప్రసాదించి నాడనిన్ని అన్నిటియందును మంచి నే గ్రహింపవలెననిన్ని, దీనిని బోధించుటకు ప్రభుత్వమువారు పన్నులు వసూలుచేయకుండ రిగి కోట్ల వండ్లి బోధింపబలరనిన్ని, బుద్ధిమంతులు లేని ఆశలు కల్పించి ప్రజలచేత ఓట్లు మొదలగునవి వేయింపరాదనియు, ఆ యశలను తీర్చుటకు అనకాశము ఉండదనిన్ని తీర్పునన్న తేనిపోని కష్టములు కలుగుననిన్ని నుడివిరి. తాము ప్రభుత్వోద్యోగులుగా గాక కేవల స్నేహభావముతో ఒక తూర్పుధునివలె యొక శ్రేయోభిలాషిత వచ్చితిమనియు రాజకీయముల ముచ్చటింప రాతదనియు నెలవిచ్చుచు పండితులను విశోషియ భాషా పాండితిని సంపాదించి వానియందలి యుద్బోధముల బరించి దేశీయులకు బోధింపుదని మతియొక మారు హెచ్చరించి తమ యావస్థాసమును ముగించిరి.

నోటి ను (19)

లేటు మా పితల్లిడి గాదె అచ్చయ్యగారు 1916-వ సం మార్చి నెల 12-వ తారీఖున వ్రాయించిన విల్లు ప్రకారము ఆయన భార్యకు యచ్చిన దత్తత అభికారము అనుసరించి “పుష్పరి” అనే మా చిన్నవాని దత్తత యిచ్చుటకు నేనన్న అంగీకరిస్తు పున్నప్పటికిన్ని ఆమె దుర్మత్యముతో మతియొక పిల్లవాని దత్తతచేసుకొనటకు ప్రయత్నము చేస్తు పున్నట్లు తెలియుచున్నది. అట్లు యెక్కరైనా ఆమెకు దత్తత యచ్చిన యెడల సదరు దత్తత లాప్రకారము గాని అచ్చయ్యగారు వ్రాయించిన విల్లుప్రకారముగాని చెల్లవేదన తలెనుకోవలెను.

మరిటేరు } గాదె కామరాజు వ్రాలు.
తలుకు తాలూకా }
(కృష్ణాజిల్లా)

బాంబువేలుట

ఇల్లు తగులబడిపోవుట

మదరాసు టంకసాలపీఠిలో తొండమండలం యొక్కత పాతశాలకు సమీపమున గల బుధవారమురాత్రి ప్రజలందరు భయభంగములను చేసిన యొక ప్రమాదము జరిగెను. ఒకయింట్లో గాత్ర 1-30 గంటలకు ఒక పెద్ద శబ్దము కలిగెను. అతైపు పోవుచుండగా ఇక్కడెక్కడు క్రయిగురు వినిపించెను. ఆ శబ్దము వినిపించిన యింటిలోపలికి అతడు వెళ్లినప్పటికి యింటికప్పు కూలబడెను. గోడలు సంపూర్ణముగ పడెను. అంతయు పొగ, నిప్పు, మయముగ నుండెను. ప్రక్కయింటిలోని స్త్రీ పురుషులు కేకలు చేయచుండిరి. చంటి, పొగ అధికముగ నుండినను, మధ్య ఒక మహమ్మదీయ కుటుంబము గిజగిజలాడుచుండెను. ఇక్కడెక్కడు ఆతనినిచూచి పోలీసు వైఆధికారులకు వార్త చెప్పి పంపెను. ఇక్కడెక్కడు గోవిందస్వామి నాయకుడు, సబ్ ఇన్స్పెక్టరు గోపాలకృష్ణ అయ్యరు అచ్చటికివచ్చి అంతయు పరిశోధింపగా నేల ఒప్పాకాయలు పెద్దవి, చిన్నవి కప్పించెను. మంటలు నిప్పుపోకిన ఆ కుట్టవానిని మహాగారు సత్రపు అను పత్రిక తీసికొని వెళ్లిరి. ఆ కుట్టవానిపద్ద స్త్రీలుమెంటు పుచ్చుకొనిరి. అను, చురి నలుగురు టప్పా కాయలను చేయచుండిరి. టప్పాకాయలలోని మందు, రాళ్లు రాయకొని నిప్పు రగుల్కొనెను. కొంతసేపటికి ఆ కుట్టవాడు మరణించెను. పోలీసువా రంతట ఆ నలుగురు మహమ్మదీయులను పట్టుకొనిరి. వారిలో నిరువురకు గాయములు తగిలినందున, ఆనుపత్రికయం దున్నారు.

ఇండియా కోర్టు 286 వ కేసునుక్రిందను, ఎక్స్‌ప్రో సిపుసు చట్టములో 6 వ కేసునుక్రిందను వారివై ఛార్జి రిజిష్టరు చేయబడినది. టప్పాకాయలు చాల పెద్దవి. సామాన్యముగ దీపావళి మున్నగు పండుగలలో చేయబడేవానికన్న పెద్దవి. వీనిని చేయుటయం దుద్దేశ్యమేమో యింకను తేలలేదు. పోలీసు డెవ్యూటీ కమిషనరు డి. బి. భవానందంపిల్లే గురువారము ఉదయము వెళ్లి ఆ ప్రదేశమును జూచి వారిని, వీరిని విచరముల చేసిరి.

పరిశ్రమలు

పరిశ్రమకాఖల నాల్గవ సాంవత్సరిక సమావేశము కలకత్తాలో 1 కొన్నింటిచూచు పిల్లయందు ఏప్రిలు 17 వ తేది సమావేశమగును. 17, 18, 19 వ తేదీలయందు పరిశ్రమభివృద్ధికి సంబంధించిన విషయములపై చర్చ జరుగును.

(1) యానబ్యావత పారిశ్రామిక సేవావిధానవివరముల నిర్ణయించుట 2. ఆలో ఇండియాకొమిటలు సర్వీసు స్థాపించుట 3. రైల్వేలు పరిశ్రమలకుగల సంబంధము నిర్ణయించుట 4. క్రొత్తయంత్రాలయముల స్థాపించుట 5. సామాన్యప్రదర్శనముకు వస్తువులపంపుట 6. ఇంజనీయరింగు, మెకానిక్సు మున్నగు శాస్త్రములందు అధికముగ భారతీయులకు శిక్షగరవుట. 7. సాంకేతిక శాస్త్రాభ్యసనమునకు ప్రభుత్వము వారు విద్యార్థి పేతినము లిచ్చుట. 8. పరిశ్రమల అభివృద్ధికి పరిశ్రమ పరిశోధనమునకు ప్రభుత్వమువారు తగు ప్రోత్సాహ మొసంగుట 9. పారిశ్రామిక ప్రదర్శనము లపు డవుడు జరుపుట 10. పారిశ్రామికశాఖ ఇంజనీయర్ల పలుమారు సమావేశమగుట 11. యంత్రములు పనిచేయుటకు ఆగుభర్తను తగ్గించుటకుతగు ప్రయత్నములు చేయుట మున్నగు విషయము లగురించి యీ సమావేశమునందు చర్చజరుగును. ఈసభకుఇండియాప్రభుత్వు వ్యాపారసభ్యులగు గౌ. ఇన్స్పెక్టరుగారు అధ్యక్షత వహించెదరు. ప్రతిరాష్ట్రమునూడి అభివృద్ధిశాఖ మంత్రులు పారిశ్రామికశాఖ డైరెక్టర్లు రైల్వేబోర్డుఫీపు ఇంజనీయరు వ్యాపారశాఖ ప్రధానోద్యోగులు మున్నగు ఉన్నతోద్యోగులు యీసభకు వచ్చెదరు.

దేశీయ ప్రార్థనసమాజము.

ఈ సమాజపు దశమవార్షికోత్సవము 1922 సం. ఏప్రిలు 12-13 తేది గురువారము మొదలు 3 దినములు వెరంబూరు లోను, మదరాసులోను జరుప బడినది.

ఆదివారము సాయంత్రము 4 గంటలకు బీదలకు అన్న దానము, వెరంబూరు.

ఆదివారము సాయంత్రము 5 గంటలకు ప్రార్థనసభ, వెరంబూరు.

చేపూరు మునిశ్వరయ్య సమాజపు కార్యదర్శి.

బెంగుళూరువార్తలు.

బెంగుళూరు, ఏప్రిలు 14:—కేల్సుయవరాజుగారిరాజగారవాళ్ళము మైనూరు ప్రభుత్వమువారు 16 మంది స్త్రీలతో సహా 112 మంది పై నీలను, యానజ్జీకకు బాంధిన 40 మంది సోమలను విడిచిపెట్టిరి.

వేసవి రాగానే బాగ్దాదు క్యాంపుస్టేషను బాగుచేయగడినది. ఇటీవల ఉత్తరహిందూస్థానమునుండి వచ్చిన రైనికులకుటుంబములన్నియు అచ్చటికి పంపివేయబడినవి.

తన అంగరక్షకులందలి మహమ్మదీయులకు మైనూరు మహాగారు చామండితిప్పల సమీపమున ఒకనుందరముగు మసీదును కట్టించి ఇచ్చిరి. మహారాజుగారి అయురాలోగ్రైవ్య క్యాభివృద్ధులను గోరుచు మహమ్మదీయులు క్రొత్తవసీదులలో ప్రార్థనలను సలిపిరి.

మైనూరు మహారాజుగారు తన సేవకబృందముతోగూడ 21 వ తేదీని ఉత్తరహిందూస్థానమునకు బయలుదేరుదురు. ఇప్పటియేర్పాట్ల ప్రకారము 28 వ తేదీని సిమ్లాకు చేరుదురు.

రోగనిదాన శాస్త్రజ్ఞుడు

వివరీతఫలితములు

ప్రాప్తమగు రోగా తొకసరానురోగనిదానశాస్త్రజ్ఞుడు. వీరు చంద్రబలిమిచే రోగముల నివారించు శక్త్యుపేతులు. వీరిటీవల ఇంగ్లండునందు ఇర్లటన్ము సల్యమండిరి. వీరికమారు నూకొలాజికలు వైద్యశాలకు వెళ్లి అచ్చట కొన్నిప్రదర్శనముల గావించిరి. యుద్ధమునందు గుండ్లువెట్టుచేవికలులై మూర్ఖులగు లైనవారిబాధను నివారించుట కీయన ప్రయత్నించి అట్టిరోగి నొకనిని దీసికొనివచ్చి వీరు “బాధ పోవుచున్నది” అనురచనములను నుడువుచు ఆతనిశరీరముపై శేయివైచిరాచిరి.

అకస్మాత్తుగా నారోగి కెవ్వున కేకవైచి బాధచేతన్ను కొనుచు మూల్గుచు భూమిపైబడిన. ప్రక్కన నుంచుబడిన ఈ రకము రోగులందరునుగూడ దీనిని జూచి ఒకరి తరువాత నొకరుగా నందరును క్రిందపడిరి. మిగిలిన వైద్యు లప్పుడు వారికి ఉపచారములు శేయగడంగిరి. ఏమియు పయములు సంభవించలేదని ప్రకటింపబడిన.

వేమన్న చిత్రపటములతో! ఫెదర్ వెయిటు కాగితము! క్యాలిగ్రో వైండు! బంగారములు! వేమన్నచరిత్ర మను ద్విపద కావ్యమునందలి విశేషములతో! ఆంధ్రవాఙ్మయ నిర్మాతలు!! (వేమన్న శిష్యులు వ్రాసిన చరిత్రవివరములు) ఇప్పుడే ప్రకటింపబడినది!!

వేమన్న

వెల ప్రతి 1-కి 2-0-0 [శతక కవులు.] వెల ప్రతి 1-కి 2-0-0

[కర్త:-వంగూరి సుబ్బారావు]

100 సంవత్సరముల నుండి వేమన్నచరిత్రలు వ్రాయుచున్నారు. కాని నిన్నటివఱకు వేమన్న (1) పుట్టిసథలము (2) కాలము (3) కులము, జాతి (4) కుటుంబము (5) కవియూ? యోగియూ? జ్ఞానియూ? భక్తుడూ? ఇతని సువర్ణ యోగము లేమి? ఇతఁ డెప్పు డెక్కడ మరణించెను? ఈతని పద్యములు, బోధనలు, మొదలగు విషయముల సంపూర్ణ విమర్శనము పొందలేదు. ఇప్పుడతని

- (1) వేదారోము - కవిత్వము
- (2) వేమన్న చరిత్రము
- (3) ఫల నిర్ణయము
- (4) కాలనిర్ణయము
- (5) కులము
- (6) కుటుంబము
- (7) వేమన్న కాలమునందలి స్థితి
- (8) మతములు-గురువు
- (9) భాష
- (10) కవిత్వ
- (11) పద్యపతనము
- (12) పోలిక కవులు
- (13) నీతులు
- (14) కీర్తి విధానము
- (15) శిష్యులు
- (16) పద్యమకుటము
- (17) రచనాదశము
- (18) చరమశత

అను శీర్షికలు 18 క్రింద 280 పుటలలో విపులమైన పీఠికతో, పండితుల విమర్శనములతో గ్రీకు, కన్నడ, ద్రవిడ, వాఙ్మయముల పోలికలతో విపులమైన “సంపూర్ణ జీవితము-బోధనలు” అను గ్రంథము రచియింపబడి, ముద్రింపబడి, వేమన్న నిర్వాణ దినమగు శ్రీరామనవమివాడు ప్రకటింపబడినది. ఇట్టి గ్రంథముచదువ సేభాపాభిమాని, శెడ్డిసాదరుడు, అతురత పడెడు?

శ్రీ వడ్డాది సుబ్బారాయకవి, వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రి, కల్లాప్రగడ నూర్య నారాయణరావు, వేంకట సార్వభౌమకవులు మున్నగువారు వ్రాసిన పద్యములు ప్రకరణశీర్షికలుగా నున్నవి.

ఇందు వెల్లడియగు మహమ్మత విషయములు.

- (1) వేమన్న పుట్టిన సంవత్సర, మాస, తిథివివరములు.
- (2) వేమన్న నిర్వాణ సంవత్సరము, మాసము, తిథివివరము.
- (3) వేమన్న గురువే భాగవతము వ్రాసినపోతన్న గురువు.
- (4) వేమన్న చేసిన ఆచీకవి స్తుతి, గురుస్తుతి, వేమన్నను పొగడిన కవుల పద్యములు-అద్భుత చరిత్రాంశములు.
- (5) వేమన్న కవిత్వ, వేదాంతము, యోగము, వీరి స్వరూపస్వభావవిమర్శనము లేట తెల్లముగ నున్నది. వేమన్న తలివండ్రులు, అన్నదమ్ముల పేర్లున్నవి.
- (6) వేమన్న బంగారుచేసెనా? ఆతని పద్యముల కర్తవ్య. పాశ్చాత్యులు, జర్మనులు బంగారము చేయుదురా? తర్జముగ బంగారు చేసే పద్ధతులు, రసవాదచర్చ! పూర్తిగా వివరింపబడినది.
- (7) గ్రీకు, కర్ణాటక, వ్రావిడ, మహారాష్ట్ర వాఙ్మయములయందున్న వేమన్న వంటి కవుల చరిత్రము కలదు. వారిపద్యములు కలవు.
- (8) వేమన్న దిగంబరియూ? అజాన బాహువా? బలమైనవాడూ? ఆతని చిత్రపటము తెల్పును. ఇది తంజావూరు రాజనగరులోనిది. చిత్రపటముల విమర్శనమున్నది.
- (9) “విశ్వదాభిరామ” కర్తవ్య వివరింపబడినది. అనేక పండితుల యభిప్రాయములు కలవు.
- (10) బహుశః వేమన్న సమకాలికు లగుశిష్యులు వ్రాసిన ప్రాచీనచరిత్ర గ్రంథమునందలి వివరములు మొట్ట మొదటిసారి లోకమునకు ముద్రించి యాయబడినవి. ఇంత విపుల విమర్శనము, చరిత్రము వివరింపబడినది. నలయువారు 24-ఏప్రియులు లోగానే మావే వ్రాయవలెను. ఆ పిమ్మట కానికార్డు అర్థణ! అయగును. త్వరలో వ్రాయుడు.

క మ ల కు టీ ర ము, తి రు వ లి కే-చి, మ ద రా ను.

నిర్బంధవిధాన విజ్ఞాపనము

మహాత్ముని కారాగృహవాసము
ఆంధ్రానుగాడికి మహాత్ముడు వ్రాసిన లేఖ - ప్రభుత్వమునకు పెట్టిటుగారు వ్రాసిన లేఖ

లాహూరులో 12-13 తేదీలను సభల నాపివేయుట

మాలవ్యా పండితునకును జిల్లా మేజిస్ట్రేటుకును జరిగిన లేఖలు
పండితుడు ప్రముఖులతో సంభాషించి లిలు వూరుకు వెళ్లుట

పంజాబులో 18-వ తేదీని హరటాలు - జరుగును
సర్దారు భారకు సింగుగారికి మూడేండ్లు కఠినశిక్ష

బొంబాయి, కలకత్తా, నాగపూరు, అలహాబాదు, పూనాలో 13-వ తేదీని
ఢిల్లీలో 14-వ తేదీని హరటాలు జరుగుట అల్లరులు లేవు.

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

గుంటూరులో 13-వ తేదీ సభ నాపివేయుట
ప్రకాశంగారికి నోటీసు - ఖద్దరు సేతసంఘము నేర్పరుచుటను గూర్చి
ప్రకాశంగారు గుంటూరు ప్రముఖులతో చర్చించుట

గుంటూరులోను - పల్లెకొమ్మడిలోను హరటాలు

అసంతృప్తిరమున నిర్బంధ ప్రాబల్యము - ప్రచారకులను వదలుట - జాతీయపాఠశాల నేర్పరుచుట

డాక్టరు సయ్యదు మహమదుగారికి శిక్ష
ముజఫరాపూరుకారాగృహోద్యోగులు నలుగురు రాజీనామా నిచ్చుట

మూర్ఖ సత్యాగ్రహనాయకులకు విడిబెదు

జాతీయవారము

కలకత్తాలో 13 వ తేదీ హరటాలు

సాయంకాలము 4-30 వరకు జరుగుట

దుకాణములను చాలవరకు మూయుట

18 వ తేదీ వుదయము మొదలు సాయంత్రము 4-30 వరకు కలకత్తాలో దుకాణములను మూసిరి. ఉత్తర దక్షిణ భాగములలోని దుకాణములను మూర్చిట్లును పూర్తిగా మూయుటచేసెను. మిగిలిన దుకాణములను మూయులేదు. అదేమొటూరులు మున్నగు బండ్లు చాల కొద్దిగా కలిగెను.

* * *

బొంబాయి

13-వ తేదీ హరటాలు

కాంతి యంత్రముగ జరుగుట

బొంబాయి నగరమున 18 వ తేదీని హరటాలు చక్కగా గలగలచేసెను. మార్కెట్టుల నన్నిటిని మూసివేసెను. అల్లరు లేమియును జరుగలేదు. ఫోటోగ్రాఫీ ముగిసి కొన్ని దుకాణములను తెరిచిరి. (స్వకీయ విలేఖరి తంతివార్త-బొంబాయి 14-4-22).

బొంబాయిలో 13 వ తేదీ హరటాలు

(అసోసియేటెడు వ్రెసు)

బొంబాయిలోని దుకాణదారులలో హిందువులను మహమ్మదీయులను 18 వ తేదీని దుకాణములను మూసిరి. దేశీయ బండ్లు పేటలలో చేపలు మాంసము దుకాణములను మరి కొన్ని చిల్లర దుకాణములను తప్ప తక్కిన దుకాణము లన్నియును మూయుటచేసెను. మ్యానిసిపలు మార్కెట్టులోని దుకాణములను మూడమూసిరి. అద్దెబండ్లు మాత్రము తిరుగుచుండెను.

పూనా

ఖద్దరువిక్రయము

13 తేదీని హరటాలు బాగుగా జరుగుట

పూనాప్రజలు జాతీయవారమున అభివృద్ధివాదులతో పనిచేసిరి. కాంగ్రెసునాయకులందరునుగూడ స్వయముగ ఖద్దరు బట్టలను విక్రయించిరి. ప్రతిరోజునను, నగరమునను కంటోన్మెంట్ లోనుగూడ సభలను ఉపన్యాసములను జరిగెను. కెల్కర్, భోపల్కర్, గోఖలే, డేవ్, గడ్గిలు, లావాగార్లు మున్నగు ప్రముఖు లుపన్యసించిరి.

ఖద్దరును ధరింపుడు, వికమత్యమును వృద్ధి చేయుడు, అని నాయకులు బోధించిరి. 18 వ తేదీని హరటాలు పూర్తిగా నగరమునను కంటోన్మెంట్ లోనుగూడ జరిగెను. అనాడు సాయంకాలము నగరమున శివాజీమందిరావనణమున కంటోన్మెంట్ లో గంధిమైదానమునందును రెండుగొప్పసభలు జరిగెను.

* * *

మధ్య రాష్ట్రములు

నాగపూరు

13 వ తేదీ హరటాలు

18 వ తేదీని హరటాలు జయప్రదముగను కాంతముగను జరిగినది.

* * *

అలహాబాదు

13 వ తేదీ హరటాలు

12 వ తేదీ సభ-విదేశవస్త్రధహనము
అలహాబాదులో 12 వ తేదీని స్వరాజ్యసభావరణమున సభజరిగినది. విదేశబట్టలను తగులబెట్టిరి. 18 వ తేదీని దుకాణము లన్నిటిని మూసిరి. అద్దెబండ్లు మాత్రము తిరుగుచుండెను.

పంజాబు

హరటాలు

18 వ తేదీని జరుపుటకు నిశ్చయించుట

పంజాబులో లాహోరు మున్నగు నగరములందు 18 వ తేదీని హరటాలు జరుగలేదు. 18 తేదీని జరుపబడును.

ఢిల్లీలో హరటాలు

14-వ తేదీని జరుగుట

చాలవరకు దుకాణములు మూయుట

18 వ తేదీ హిందువులకు సంక్రమించిన మహమ్మదీయులకు పిబారతుపండుగయు నగుటచే ఢిల్లీలో 14 వ తేదీని హరటాలుజరిగినది. కొన్నిచోట్ల చిల్లరదుకాణములను మాత్రము తెరిచిరి. విదేశబట్టల దుకాణములన్నియు మూయుటచేసెను. హిందువుల పెద్దవాళ్లును వర్తకసంఘములను మూయుటచేసెను. ఈస్తరు సెలవులగుటచే ఆంగ్లేయుల వర్తకసంఘములు గూడ మూయుటచేసెను. బండ్లుమాత్రము ఎప్పటివలెనే తిరుగుచుండెను. రాజద్రోహసభాకాసన ములును నుండుటచేతనో మరి ఏలనోగాని సభలు మున్నగున చేమియును జరుగలేదు. అల్లరు లేమియును జరుగలేదు.

* * *

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

గుంటూరు

13 తేదీ సభను నిలిపి వేయుట

టంగుటూరి ప్రకాశంగారికి నోటీసు

ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షుడు ప్రకాశంగారు 18 వ తేదీ వర్ధాన్నాము 12-30 కు గుంటూరు జేరి, అనాడు జరుగవలసిన సభను జరుపగూడదని ఢిల్లీ మేజిస్ట్రేటు పంపిన నోటీసును 1-30 కు ప్రకాశంగారి కందజేసిరి. అందువలన సభ నిలిచిపోయినది.

నోటీసు

18 వ తేదీని గుంటూరులో స్వరాజ్య మైదానమున రాజకీయ సభ జరిగిచో కాంతి భంగము కలుగునని నాకు తెలిసినది గాన కాంతిని కాపాడుటకును ప్రజలకు యిబ్బందియు కాయశ్లేషమును కలుగకుండ చేయుటకును 12 వ తేదీ మొదలు 20 వ తేదీవరకును గుంటూరులో రాజకీయ సభలను జరుపగూడదని 144 ఏ క్రెండ్ నే శాస్తాపించుచున్నాను. గుంటూరు 11-4-22 ఎం. హెచ్. భాను ఢిల్లీ మేజిస్ట్రేటు (స్వకీయవిలేఖరి, గుంటూరు 13-4-22).

గుంటూరు హరటాలు

పోలీసువారి నిర్బంధము

దుకాణములను తెరిచుట

వ్యాపారమేమియు చేయకుండుట

18 వ తేదీని గుంటూరులో చాల చిత్రిమై హరటాలు జరిగినది. అమృతమేమియును జరుగనందున హరటాలు నెరవేరినవియే చెప్పుకొన్నానుగాని పోలీసువారి నిర్బంధమువలన దుకాణదారులందరును దుకాణములను తెరిచిరి. రెండుమాడు దుకాణముల కొకకనిట్టువంతున కావలియుంచిరి. వేరొకచో రిజర్వుపోలీసులను నిధిపరచిరి. అసిస్టెంట్ మేజిస్ట్రేటు రూదరుఫర్దగారు పెద్దబజారులోని పోలీసుస్టేషనులో కూర్చుండెను. దుకాణములను తెరిచవని చెప్పుటకు వలయు నైతిక బలము వర్తకులకు లేకపోవుట శోచనీయమేయైనను వ్యాపారము మాత్రమేమియును జరుగలేదు. అమృతము లేదు. కొనువారు లేరు. అమ్మువారులేరు. దీనినిబట్టి చూడ వెన్నునగుల కలవంతమున అన్నమాటను జరుపుకొనజాలక మారుమొగిడిన పురపాలకసంఘసభ్యులకు కలిగినత మనోదోషల్యము వర్తకులు మున్నగువారిలో కలుగలేదని స్పష్టమగుచున్నది.

గుంటూరులో ఖద్దరునిర్మాణము

వర్తకసంఘము సేర్పాటు
ప్రకాశంగారి సలహా

గుంటూరులో ప్రకాశంగారు 18 వ తేదీని అన్ని రాజకీయవర్గాలవారితోను యితరలతోనుగూడ ముచ్చటించిరి. గుంటూరు సీమ ప్రతిపంతుకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది గాన ఎవరికైనా ఖద్దరు నిర్మాణవర్తకసంఘమును కాంగ్రెసుతో సంబంధము లేకుండ నేర్పడువదగునని ప్రకాశంగారు చెప్పిరి. త్వరలో తొకసంఘమేర్పఱుపబడును (స్వకీయవిలేఖరి-బెజవాడ)

అనంతపురము

జాతీయవారము

తీ. కునిధి నిరుత్సాహకరము

అంతపురమున జాతీయవాదుల కాంగ్రెసు కార్యాలయము 260 రూపాయల ఖద్దరు విక్రయింపబడిన స్వరాజ్య నిధికి ఆదాయమును ప్రాప్తపర్యంత సంఖ్యయును సంప్రదించుకొని తేవు నిర్బంధము చాల ప్రబలముగ నున్నది. సభలు పూర్తయి గింపులు పోటాను ముగ్గునకేమియును జరుగలేదు. జరుగగూడదని యాద్యోగులు చాటింపుచేసిరి.

ప్రచారకల విషయం

కార్యాచరము కంపండిక అనంతపురం ప్రచారకులగు పేరయ్య, నారాయణస్వామి, లచ్చప్ప, కొండప్ప, గణపతి, ఖరీం సాహెబుగార్లును బర్హేరి చెరసాలనుండి 11 వ తేదీని వదిలిరి. వారు 15 వ తేదీని అనంతపురమున వచ్చెనను.

అనంతపురం జాతీయ పాఠశాల

ఈనెల 2 వ తేదీని అనంత పురములో జాతీయ పాఠశాల నేర్పాటుది. ప్రస్తుతము 25 గురు (బాలురు బాలికలు కలసి) విద్యార్థులున్నారు. ఇదివరకు ప్రైవేటుగు స్కూలులో నుపాధ్యాయుడుగా నుండి పని మానివేసిన సెకండరీ ప్రైవేటుకు టీచరు తరుమలరావు గారిని జాతీయ పాఠశాలకు ప్రధానోపాధ్యాయునిగా నియమించిరి. స్వరాజ్యభిక్ష కలనను ప్రసానిధివలనను పాఠశాలకు మూలధనము సమకూర్పబడినది. ఒక పరిపాలన సంఘమేర్పఱుప బడినది. అసంఘమునకు వ్యాజువాది బిలిరెడ్డి గారధ్యక్షుడు న్యాయవాదులు మాయవడనందీ నారాయణరావు, చిదంబరయ్య గార్లును కమింతుల సాహెబు, లక్ష్మీవారాయణ (శ్రీశ్రీగార్లును సభ్యులు. వీరు లెక్కలు తనిఖీచేయుచుందురు. (అనంతపురం 15-4-22 స్వకీయ విలేఖరి తంతివాడ).

కాకినాడ

13 తేదీ పరిశ్రమైనదిగ సంపూర్ణమైన భక్తిభావములతో చూడబడినది. సంపూర్ణమైన నిష్పంధముతో వారతాళము ప్రజలు గానిరిరిని ప్రాయశఃకు మిగుల సంతోషించుచున్నారు. వర్తకుల కొట్టు మూసినవైచిరి. జనాగు నిశ్చయమున వసించెను. కాకినాడ వర్తకులు బహుముఖము రని కొంత కనుకొనిరిగాని ఎంత కాంగ్రెసువాదులును శ్రీకృష్ణజన్మస్థానమున కేసినప్పటికిని కాంగ్రెసువారి యాజ్ఞలను కాకినాడ ప్రజలు వర్తకులు పెడచెరిని బెట్టుట లేదని ఈ వారతాళమునలన స్పష్టము కాగలదు. ప్రజలు తమకు చక్కగా కాంగ్రెసువాదు మార్గము ననుసరించి నడుపునట్టివెదల కావలయు నన్న యభిప్రాయము గలిగినవారివలె కన్పించుచున్నారు. (స్వకీయవిలేఖరి)

రాజమండ్రి తాలూకా కాంగ్రెసు సభ్యుల

సమావేశము

18 వ తేదీని కోరుకొండలో జరుగును

ఈ సమావేశము 17 వ తేదీని జరుగదు. ఈనెల 18 వ తేదీ మంగళవారమునాడు సాయంకాలము 4 గంటలకు కోరుకొండలో జరుగును. ఆంధ్రరాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘమునకు వీ గురు సభ్యులను నియోజింపట కీసభ జరుగును. (స్వకీయ విలేఖరి తంతివాడ-రాజమండ్రి-15-4-22).

మూలీ సత్యాగ్రహ కేసు

శిక్షలు

ఈ కేసులో జిల్లా మేజిస్ట్రేటు 144 క్రింద నిచ్చిన యాత్రయత నతికమించి నందులకు పని కుంతు జోషి, బాదుజోలు, శరంజి, జోగల్గూరు, గార్లుచేరి యొకనెల విడిబెడును, చెలి 25 రూపాయలు జార్యానాయను యియ్యనివో చెలి 7 రోజులు అదనము బెడును నేయబడినది.

గాంధీ మహాత్ముని

కారాగృహవాసము

మహాత్ముని అభిప్రాయము

సమర్థుల చెరసాలనుండి మహాత్ముడు ఆంధ్రానుగారికి ప్రాసినతేలి ఈవారముయంగులుండియాపత్రికలో ప్రకటింపబడినది. “చెరసాలకు పోయి వారు ముఖ్యముగ సత్యాగ్రహ ప్రతులు చెరసాలలో నున్నంతకాలమును బాహ్యప్రపంచముతో సంబంధమును పూర్తిగా త్యజింపవలెననియే నా అభిప్రాయమని” మహాత్ముడు వ్రాసెను.

మహాత్ముని సాకర్వములు

వానినింకను వృద్ధిచేయవలెను

జే. బి. వెటిటుగారి లేఖ

“గాంధీ మహాత్మునికి చెరసాలలో సాకర్వములు సరిగా లేవని పత్రికలలో ప్రకటింపబడుటచే దేశీయులందరును ఆనమ్మతిని వెల్లెల్చిరి. గాన మహాత్ముని కింకను సాకర్వములను హెచ్చుగా సమకూర్పవలెనని” ఇండియన్ ప్రాగ్రెసివు ఆసోసియేషను అధ్యక్షుడు జే. బి. వెటిటుగారుబొంబాయినుండి బొంబాయిపత్రిక (హామడిపాట్లమొటు) కార్యదర్శికి వ్రాసెను.

లాహోరులో సభ నాపివేయుట

పండితమాలవ్యా- జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగార్లు

ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు

“బ్రాహ్మణులలో జరుగునభి బహిరంగసభ గాదు. సభకు వచ్చువారిసంఖ్యయొక్క అల్పాధిక్యాలను బట్టి బహిరంగసభ యని కాదని నిర్ధారణచేసెను వీలులేదు. ఇట్లు సభలను నిలిపి వేయుటవలననే ప్రజలలో నయమైతే మరొక ప్రబలమగును. నేడు (13 వ తేదీ) మరల సచటనే యొకసభ జరుగుననియు ఆసభ యందుపర్యవేషంపవలెననియు నగరకాంగ్రెసుసంఘమువారు నన్ను కోరె”ని 13 వ తేదీని పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారు లాహోరు జిల్లా మేజిస్ట్రేటుకు వ్రాసిరి.

జిల్లా మేజిస్ట్రేటు ప్రత్యుత్తరము

“నేడు (13 వ తేదీ) మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు మీతేలి చేరినది. నేను దానినిగూర్చి బాగుగా నాలించితిని. నిన్నను నేడును జరుపదలచినసభలు బహిరంగసభలే ఆగునని వారు సలహాయొప్పబడినది గాన నేను వానిని ఆపివేసితిని. వారు జబ్బుగా నుండుటచే పండుకొనిరిగంటిని. గాన వెన్నెలతో జవాబు వ్రాసినందుకు కుమింపుడు.” అని జిల్లా మేజిస్ట్రేటు పండితుడు బదులు వ్రాసెను.

సభ మరల నిలిపివేయబడుట

18 వ తేదీని గూడ సభ జరుగలేదు. పోలీసువారు వచ్చి బ్రాహ్మణులను చుట్టేసిరి.

మాలవ్యాగారు లాహోరు ప్రముఖులు

14 వ తేదీ మధ్యాహ్నము లాహోరు న్యాయవాదులలో ప్రముఖుడగు జక్షీకాచందుగారు పండిత మాలవ్యా గారికి వితాహరవిందుచేసిరి. ఆ విందుకు లాహోరులోని ప్రముఖులను అన్నివర్గాములవారిని ఆహ్వానించిరి. ఆ సమావేశమున ప్రత్యేక రాజకీయస్థితిని గూర్చి వారందఱును సాకర్వముగ చర్చించిరి.

పండితుడు లిల్వూరుకేగుట

పండిత మాలవ్యాగారు 14తేదీరాత్రి లాహోరునుండి లిల్వూరుకు బయలుదేరిరి.

భిల్లల కలవరము

ప్రభుత్వచర్య మరింత హానికరము

మానిలాలు కొధారిగారు

భిల్లలస్థితినిగూర్చి రాజపుటావలో రాజప్రతినిధి ఏతెంటుకు కాంగ్రెసు ప్రముఖుడగు మానిలాలు కొధారిగారు వ్రాసిరి. “అసంతృప్తులగు భిల్లలనుగూర్చి సైనికులు జరుపు చర్యవలన మరింత హానియే కలుగును. భిల్లల యజ్ఞులను సంస్థానము వారు తొలగించుట మిగుల గట్టిపయత్నము చేయవలెను” అని కొధారిగారు వ్రాసిరి.

స్థానికవార్తలు

ప్రజాస్వామ్యవిచారణ సంఘము:— 1921

బ్రహ్మరేవ తేదీ ప్రభుత్వపు టుక్తువు ప్రకారము యేర్పాటు చేయబడిన ప్రజాస్వామ్యవిచారణ సంఘము, మద్రాసు శాసన సభ్యులుగల అడ్వేజటి కమిటీప్రజాస్వామ్యపరిపాలనముకే నియమింపబడుటచే యెత్తివేయబడినది. (ప్రచురణ సంఘము)

రయిత్యేతపదలు:—ఆనడి పట్టాభి గాంధీననులనుభ్యు చెన్నపునండి పోవుచున్న ప్యాసింజెరుబండి చెన్నపురికివచ్చుచున్న గూడ్సుబండి వేరు వేరు పట్టాలపై పోవుచుండెను. గూడ్సుబండియందొక వాగనులో వెనుగు బొంగులుండెను. ఈ వెనుగు బొంగులున్న ప్రయాణికుల బండికితగిలెను. అందువల్ల ఆరుమంది ప్రయాణికులకు కొంచముగ గాయములు తగిలినవని యం. యస్. యం. చైత్య నూపరెండెంబు గారు 14 తేదీ రాయపురమునుండి తంతివాడ పంతువున్నారు.

మహాత్మాగాంధీ స్పిన్నింగ్ అండు వీవింగ్ ప్రీన్సులు రేపటినుండి (16-4-22 ఆదివారము) మద్రాసు తిలుచెట్టిపిడి నెం 1 గృహమున నూలుగడుకుట, ఏకులను తియ్యచేయుట, వడికిననూలును లడ్డిబుగా మార్చుట, తోలుపెట్టెలు, మణిఫర్సులు, బెల్లులు, బోపీలు, మున్నగునవి చేయుట, బట్టలకుట్టుట, మొదలగునవి యుచితముగ సమస్తజాతులకు ఉదయము 7-80 గంటలనుండి సాయంకాలము 5-30 గంటలవరకు నేర్పెదరు. మేనేజునుండి బట్టలు నేతకూడ నేర్పించబడును. కాన నేర్పుకోదలచినవారు రేపటినుండి రాగలందులకు ప్రార్థించుచున్నాము. —యస్. యస్. పాడి.

సంగీత కచేరీ:—జార్జిటవును తాతా ముత్తియప్పకొ పిథి 17 వ నంబుగల గృహమున, జలతరంగము సూ. రమణయ్య పెట్టిగాడచే జరుపబడు శ్రీరామనవమీ మహాత్మ్యన సందర్శనమునందు నేటిరాత్రి 9 గంటలకు రాజగోపాల్ పిల్లై (మన్నారుగుడి) గారిచే గాత్రము, శ్రీనివాస అయ్యంగారు (తిరుప్పావూడల్) గారిచే ఫిడెలువాద్యము, పీతాంబరము జేకాయిగారిచే మృదంగము జరపబడును. కేపు (ఆదివారము) రాత్రి 9 గంటలకు నుబ్రహ్మణ్యముపిల్లై (కంజీవరము) గారిచే గాత్రము, గోపాలకృష్ణయ్య (మరంగపూడిసంస్థానము) గారిచే ఫిడెలు, అభిలేశ్వరయ్య (పాలఘాటు) గారిచే మృదంగము, పక్కిరియాపిల్లై (మన్నారుగుడి) గారిచే కొనుగోలు నడపబడును.

విదేశములలో పని హెచ్చరిక:—విదేశములకు పనిదొరకు నేమోయని పోవు కార్మికులు, అచటదిగగానే యెడో పని దొరకునని నమ్ముచు లేనిదే వెళ్లవలదని హెచ్చరిక జేయుచు యిండియాప్రభుత్వమువారు ఒక్కతర్రాసమును గావించిరి.

ఈమధ్య ప్రాంసులో రోజుకు 15రూపాయల కూలి పని దొరకునని ఒకరు చెప్పటచే పంజాబునుండి భారతకార్మికులు చాలమంది చాలదబ్బుఖర్చుచేసి ప్రాన్సుకు వెళ్లిరి. అక్కడకు వెళ్లగానే వారు మోసపోతిమని కనుగొనిరి. చేతనున్నదబ్బు అయిపోవుటచే ప్రభుత్వసహాయముతో వాడుకరిగ రావలసి వచ్చెను.

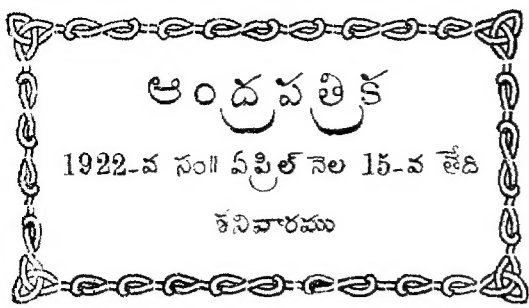
కావున విదేశములలో గట్టిగ నేడైన పనిదొరకునని నమ్మకము లేనిదే పనికొరకు విదేశములకు వెళ్లి కష్టపడవల దని హెచ్చరిక జేయడమైనది. (ప్రచురణ సంఘము)

అభిలభారత భిలాఫతుసంఘం కార్యదర్శి డాక్టరు మహమదుగారికి శిక్ష

కార్యాచరణోగల రాజీనామా అభిలభారత భిలాఫతుసంఘకార్యదర్శి డాక్టరు సయ్యదు మహమ్మదుగారికి శిక్ష వేయబడినందున ముజఫరాపూరు చెరసాలలో డిప్యూటీ జయలరుకు అన్వేషింబు జయలరును, వార్డరును (వీరు ముగ్గురును మహమ్మదీయులు) మరియొక వార్డరు (హిందూ)ను రాజీనామాలు నిచ్చిరి.

సర్దారుకారకు సింగుగారు

పంజాబు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షుడు మూడెండ్లు కలకత్తా పంజాబు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షుడగు సర్దారు కారకు సింగుగారిచే వేయబడిన కేసులో సైలాకోటలో జిల్లా మేజిస్ట్రేటు సింగుగారికి మూడెండ్లు కలకత్తా వేసెను.

జాతీయవారము: ఆనంతరము

జాతీయవారము ముగిసినది. వివిధ ప్రదేశముల నుండియు హారతాళము శాంతముగను జయప్రదముగను జరిగినవార్త లేతెంచుచున్నవి. అధికారులు పలుతావుల సభలను నిషేధించిరి. ఊరేగింపులు భజనలు జరుగగూడదనిరి. హారతాళమును ప్రకటింపవలనుపడదనిరి. అంగడులయొద్ద బోధింపగూడదనిరి. దుకాణములను మూయు డని హెచ్చరింపగూడదనిరి. ప్రచారకులను పలువురను నిర్బంధమున నుంచిరి. ఇన్ని విధముల ఆటంకము గలిగినను, ప్రజలు ఎవరిప్రోద్బలము లేకనే, తమ పనులను విరమించిరి. అంగడులను మూసివైచిరి. నిర్బంధపు టుత్తువులకు ఉద్రేకము గనుబటువక, తమ విధిని శాంతముగ నెరవేర్చిరి. 13-వ తేది తమిళసంవత్సరాది యగుటచే, చెన్నపురి హారతాళమును నిన్నటిదివఱకు జయప్రదముగ జరిపినది. పట్టణమునందున్న అంగడు లన్నియు విశేషప్రయత్నము లేకుండనే మూయబడెను. ప్రజలు శాంతము నహించిరి. అధికారుల యా రాభృటములు లేకుండుట, మేలయ్యెను. ఉద్రేకమున కవకాశము లేకబోయెను. సాయంకాలము సముద్రపుతీర్థమున ప్రజలు విశ్రాంతిముగ గుమిగూడిరి. విదేశవస్త్రదహనము గావించబడెను. కాని, కద్దరువస్త్రధారణము చాల తక్కువగనుండుట, కడుశోచనీయము. జాతీయసమావేశముల కయినను, కద్దరుబట్టలను ధరించి వచ్చెడియాచారము, చెన్నపురిలో నింకను గనుపించుట లేదు. ప్రస్తుతసమయమున వెనుకటి కన్న కొంత యభివృద్ధి గనుపించుచున్నను, ఇతర భాగములకన్న, చెన్నపురి యీషయమై చాల వెనుకబడియున్నదని అంగీకరింపకదప్పదు. ఆధునిక నాగరికవ్యామోహము ప్రధానసగరమునందు విస్తారముగ నుండుట సహజము. నిరాడంబరజీవనపు ఉత్కృష్టతను ఇక్కడ తిన్నగ గమనించుట లేదు. సన్ననిబట్టలు, కాఫీపానాటట్లై, మోటారుబండ్లు, మొదలగునవి జీవితావసరములని ఎంచెడి సగరమునందు, ముతుకబట్టల ధరించుటయు, పొదుపుగ జీవించుటయు, విహితముగ దోపవచ్చును. మహాత్ముని సిద్ధాంతము లిక్కడ వ్యాపించుట, కెక్కుడు ప్రబోధమును, నిరంతరకృషియు, ముఖ్యవసరములు.

జాతీయవారపు సువర్ణమున దేశమునందంతటను శాంతి ప్రబలియుండుట, యొకగొప్పవిశేషమని ఎంచవచ్చును. హిందువులలోను మహమ్మదీయులలోను, ప్రధాన నాయకులు కారాగృహమునకు గొంపోబడిరి. గాంధీమహాత్ముని, అలీసోదరులను, దాసు, నెహ్రూ, లజపతిరాయ, శ్యామసుందర చక్రవర్తి, వెంకటప్పయ్య, జాల్మరు మహమ్మద్, గాల్లను ఇంకను కెక్కుమంది దేశనాయకులను నిర్బంధమున నుంచిరి. ఇతర ప్రచారకులు వేనకు వేలమంది నిర్బంధములకు లోనయిరి. శాసనోల్లంఘనము నాపేవైచి నిర్మాణకార్యక్రమమును దేశముచేపట్టి పనిచేయుచున్నను, తీవ్రనిర్బంధములు అధికారులచే నింకను విధింపబడుచునే యున్నవి. లా, ఆర్డరుల సంరక్షణము నిమిత్తము ఇటుల ప్రవర్తించుచున్నటుల అధికారులు నుడువుట కయినను అవకాశము గనుపించుట లేదు. స్వరాజ్యోద్యమము నడచివేయుట దప్ప వేరొక కారణమును సూచించుటకు వీలుపడదు. ఇట్టి నిరోధములు ప్రబలియున్నను, ప్రజలు ఉద్రేకమునకు లోనుగాలేదు. శాంతమును ఏమాత్రము వీడలేదు. జాతీయవారము నెమ్మదిగ గడచిపోయినది. ఈ సంగతి మహాత్మునికి తెలిసిన, మహాత్ముని మానసము ఉప్పొంగక మానదు. కాని, ఇంతటితో భారతీయుల ధర్మము ముగియలేదు. జాతీయవారము ఆత్మపరిశోధనవారము. ఆత్మపరిశుద్ధ్యము అలవడేవారము. జాతీయ సంకల్పము దృఢపడేవారము. ఈవారమునందు, భారతజాతి పరిశుద్ధమానసముతో దృఢసంకల్పమును కావించినది. దీనిని నెరవేర్చవలసినబాధ్యత భారతజాతిపై నిలిచియున్నది. దైవసాక్షిగ, మహాత్మునిసాక్షిగ, పాంచాళీవీరుల సాక్షిగ, భారతీయులు చేసిన నిశ్చయము, అవిచ్ఛిన్నముగ కొనసాగవలయును. వెనుకముందాడుటకు వీలు లేదు. సందియముల కవకాశములేదు. స్వరాజ్యస్థాపన జరుగువరకు నిర్మాణకార్యక్రమము పంజాబుమెయిలు వేగముతో సాగిపోవలయును. మహాత్మునియందు భక్తి యున్నయెడల, మహాత్ముని తదితర దేశభక్తులను త్వరలో కారాగృహములనుండి వెలుపలకు రప్పింపవలయుననిన, స్వరాజ్యనందము నందు భారతభూమి త్వరలో నోలలాడవలయు ననునెడల, మహాత్ముని ఆదేశములను నిర్వహించుటయే భారతీయుల ప్రధానకర్తవ్యము.

మహాత్ముడిని జేయదగిన యుపదేశ మెద్దియులేదు. కద్దరు మంత్రము నుపదేశించి, మహాత్ముడు స్వరాజ్యక్రమమునకు జనెను. భారతీయులు నెరవేర్చవలసిన పనియంతయు, “కద్దరు” అను ఏకవాక్యసందేశమునందే ఇమిడియున్నది. మహాత్ముడు వెలుపలవలసిన సందేశము ముగిసినది. సందేశనిర్వహణభారమును ప్రజలకు ఒప్పించి, మహాత్ముడు విశ్రాంతి గైకొనుచున్నాడు. స్వరాజ్యోద్యమ విజయమునకు ఆయన స్వరాజ్యక్రమమునందు మానముగ తపమాచరించుచున్నాడు. ఆయన చేసెడితపము, ప్రజలకార్యదీక్షను బలపరుపగలదు. వారికి కార్యసిద్ధిని గలిగింపగలదు. కద్దరు సందేశము దేశమునందంతటను, మారుమోగుచున్నది. దానివలన అన్ని పక్షములవారికిని తెలిసినచ్చినది. రాటపు ప్రయోజనము గూర్చియు, కద్దరు విలువను గూర్చియు సందేహముగలవారి కెల్లరకు, సందియములు వీచుచున్నవి. కద్దరు మూలముననే, దేశమునకు మోక్షము గలుగునను గాఢవిశ్వాసము, పలువుర హృదయములలో నాటుకొనుచున్నది. సుప్రసిద్ధసాయన శాస్త్రజ్ఞుడు జాల్మరు ప్రభుల చంద్ర కేగారు కద్దరును వ్యాపింపజేయుటకు, తమశక్తిసంతను వినియోగించుచున్నారు. ప్రకృతిశాస్త్రరహస్య పరిశోధనముల విషయమై, ప్రభులచంద్రుని కెంతయో పనియున్నను, ఆపనిని సయితము కట్టిపెట్టి రాటపు కద్దరు ప్రచారము నిమిత్తము దేశమునందంతటను పర్యటనము సలుపుటకు తాము పూనికొంటిమని వారు సందేశమంపిరి. ప్రభుల చంద్రుని త్యాగమును కార్యదీక్షయు మిగుల ప్రశంసార్హములు. ప్రభుల చంద్రునివంటి మేధావియు, సుప్రసిద్ధ శాస్త్రజ్ఞుడును కద్దరు సందేశమును వ్యాపింపజేయుటకు నడుము గట్టినపుడు, అది నెరవేరకుండునా? ప్రభులచంద్రుని సందేశము, న్యూయిండియా పత్రికకు విచారము గలిగించుచున్నది. ప్రపంచమునందంతటను పేరు మ్రోగిన ప్రభులచంద్రునివంటి సుప్రసిద్ధసాయన

శాస్త్రజ్ఞుడు రాటములకును మగ్గములకును తమకాలమును వినియోగింప నవసరము లేదనియు, అటుల గావించుట కాలమును వృధజేయుట యగుననియు, హిందూదేశ పరిశ్రమల నభివృద్ధి నొందించెడి ప్రకృతిశాస్త్రపరిశోధనలను విడనాడజన దనియు, ఈప్రకృత వారికి హితమొసగుచున్నది.

న్యూయిండియా పత్రిక గనుపజచిన అజ్ఞానమునకు చింతింపవలసియుండును. దురభిమానము నహించువారికి సత్యము వెల్లడియగుట దుర్లభము. ప్రభులచంద్రుడును, పండిత రాంభోజదత్తు ఛాదరి, జమన్ లాల్ బాజాజ్, శ్రీనివాసయ్యంగారు, బీ అమృత్, సరోజినీదేవి, పండిత మదనమోహన మాలవ్యా, మొదలగు దేశభక్తులును, దేశభక్తురాండ్రును కద్దరుసందేశమునే మరల మరల చెలుపుచున్నారు. ఇట్టితరి, కద్దరు నిర్మాణమును పూర్తిజేయుట భారతీయుల ధర్మము గాదా? ఉపన్యాసములకును ప్రసంగములకును ఇకమీద విశేషావకాశముండదు. కద్దరు నిర్మాణమును పూర్తిజేయుటకు, పురుషులును స్త్రీలును, హిందువులు, మహమ్మదీయులు, క్రైస్తవులు, పార్సీలు, జాడ్లు, జైనలు మొదలగు సంఘములవారును, జాతీయవాదులును మితవాదులును, వీరువారసనలెల్లరును ఇక్కార్యము పరిసమాప్తి యగుటకు తమశక్తిసంతను వినియోగింపవలసియుండును. ఈ విషయమై అభిప్రాయభేదమునకు చోటుండరాదు. ఇక్కార్యము నెరవేరుకొలదియు, ప్రజాశక్తి విజృంభించును. ప్రజలు తమ ఆత్మబలమును గ్రహించెదరు. అస్పృశ్యత తొలగిపోవును. అహింస, సుసంరక్షిత మగును. ఐకమత్యము బలపడి స్థిరముగ నాటుకొనును. అట్టితరి, స్వరాజ్యసిద్ధికాటంక మేముండును? కద్దరు నిర్మాణము, అన్నియంతములలోను ప్రధానమయినను, కాంగ్రెసు కార్యక్రమమునందలి మిగిలిన యంతములను గూడ పూర్తిజేయుట అవశ్యకము. తిలకు స్వరాజ్యనిధికి ధనము పుష్కలముగ చేర్చవలయును. కాంగ్రెసునందు స్త్రీపురుషుల నందరను సభ్యులుగ చేర్చ బ్రయత్నించి, కాంగ్రెసునకు ప్రజాప్రతిష్ఠాపన యనునామమును సార్థకపరుపవలయును. అస్పృశ్యతను తొలగింపవలయును. మనోవాక్యాయకర్మలందు దౌర్జన్యము నేమాత్రము తలపెట్టక ధర్మమార్గము నతిక్రమింపకుండ బని చేయవలయును. పంచాయతులను నిర్మించి, ప్రజలు న్యాయస్థానములకు బోయి జబ్బు పాడు జేసికొని సంఘీభావమును ఐకమత్యమును జెడగొట్టుకొనుట కవసరము లేకుండ వారిని కాపాడవలయును. పంచాయతులు తిన్నగ కొనసాగుచో స్వపరిపాలనమునకవి మూలాభారము లగును. ప్రతిగ్రామమును స్వరాజ్యమునకు నిలయ మగును. గ్రామస్థులకు స్వరాజ్య శిక్షణ యలవడుటకు, పంచాయతులు మిగుల నుపయోగపడ గలవు. జాతీయవిద్యను వ్యాపింప జేసి, జాతీయవిద్యాప్రతిష్ఠాపనములను దేశమునందంతటను విరివిగ నెలకొల్ప వలయును. కలకత్తాలో గూడచున్న వర్కింగుమిటీ వారయినను మరల సివిషయమును గూర్చియే తీర్మానముల గావించెదరు. అందుచే, కాంగ్రెసు సంఘము లేమని నిర్ణయించునో, నాయకులే మని సందేశమంపుదురోయని, ప్రజలు నిరీక్షింపవసరములేదు. చేయవలసిపని యెద్దియో నిర్ణయమై యున్నది. అందునుగూర్చి సందిగ్ధత ఎద్దియులేదు. ఇప్పుడు ప్రజలుచూడవలసినది, కార్యోత్సాహము. ఇట్టి యుత్సాహము భారతీయులలో ప్రబలజేయుటకు, పరాత్పరుడు తోడ్పడుగాక!

మాలవ్యా గారు:

పంజాబు అధికారులు

పంజాబు అధికారులు, లాహోరులో కాంగ్రెసు కమిటీ మీటింగును నిలిపివైచి, మదనమోహన మాలవ్యాగారు ఆసభలో మాటలాడకుండ నాపివైచి, కీర్తిని గడించిరి. బహిరంగ సభలను మాత్రమే గాక, కమిటీ మీటింగులను సయితము నాపివైచి, పంజాబు అధికారులు ఓడ్డయరుగారు ప్రవేశపెట్టిన సాంప్రదాయములను ఇంతవరకును కాపాడుచున్నారు. ఇంతియగాక, దేశమందంతటను, వీరిచర్యలు అనుసరింపబడుచున్నవి. మాలవ్యాగారు జిల్లామేజిస్ట్రేటుగారికి జవాబువ్రాయుచు, బ్రాజ్లహాలులో 12 తేదిన జరుపదలచిన సభ బహిరంగ సభ గాదనియు, కాంగ్రెసుకమిటీవారి సభయనియు ఇట్టిసభలను జరుగనిచ్చుటచేకన్న నిషేధించుటచే ప్రక్కకు ద్వేషము ప్రబలుననియు, 13 తేదిన కాంగ్రెసు కమిటీవారు బ్రాజ్లహాలులో మరల గూడనొచ్చి రనియు, సూచించిరి. కాని, 13 తేదిన పోలీసువారు బ్రాజ్లహాలులో నన్నిప్రక్కలను ఇతరులు లోనికి రాకుండ ద్వారములను కాపలాగాచి యుండిరి. అందుచే సభజరుగలేదు. మాలవ్యాగారి తేలిక జవాబు వ్రాయుచు, రెండుసభలను తాము నిషేధించితిమని, జిల్లామేజిస్ట్రేటుగారు దెలిపిరి. నిన్నటిదినము లాహోరులో నొకన్యాయవాది యొసగిన విడు సందర్భమునందు అన్నిపక్షములవారును కూడిరి. ప్రస్తుత రాజకీయస్థితిని గూర్చి వీరుచర్చించిరి. సంకల్పము బలముగనున్నపుడు, ఏదియో నొక విధమున ఒకరిభావము లింకొకరికి దెలియకపోవునా? కాని, పంజాబు అధికారులు కనుబడిన నిరంకుశస్వభావము మాత్రము, పంజాబు నందును తదితరప్రదేశములందును అన్నిపక్షముల వారిని దేశసేవానిమగ్నులగుటకు పురికొల్పక మానదు.

144 శ్లోకము ప్రయోగము.

గుంటూరునందు సభలు జరుపగూడదని ఆంధ్ర కాంగ్రెసు సంఘకార్యదర్శి యగు చడింపల్లి నరసింహారావు పంతులుగారివైనను, మండల కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శి యగు గుల్లపల్లి రామకృష్ణయ్య గారివైనను మరొకరిందీవైనను క్రిమినలు ప్రాసీజరు కోర్టు 144 శ్లోకముక్రింద డిప్యూటీ మేజిస్ట్రేట్ గారిదివరకు ఉత్తరువులను జారీచేసియుండిరి. ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘమున కధ్యక్షులగు టంగుటూరు ప్రకాశంపంతులుగారు 13 తేదిన గుంటూరునకు వెడలియండగ వారివైనగూడ ఇట్టి నిషేధపు ఉత్తరువునే డిప్యూటీ మేజిస్ట్రేటుగారు ప్రయోగించిరిని తెలియుచున్నది. శాంతికి భంగము కలుగకుండను, ప్రజలకు బాధకలుగకుండను నాపుటకు, వీరు ఇట్టి ఉత్తరువు నొసగిరట. ప్రజలు తమభావములను వెల్లడి చేయకుండ నాటంక పరుపవచ్చును. కాని, వారి మనోభావముల నెవరును పెకలింపజాలరు. ఇట్టి నిరోధములవలన, అధికారులు దేశమున కొకవిధమున మేలు గావించుచునే యున్నారు. ప్రజలు వాగ్దాయము చేయకుండ, కార్యదీక్షవైననే శ్రద్ధపహించుటకు, ఇందుమూలమున ప్రోద్బలము గలుగవచ్చును. నిర్బంధపరంపరలకు, ప్రజ లిచ్చెడి ప్రత్యుత్తర మొక్కటే గలదు. కాంగ్రెసు విధించిన నిర్మాణ కార్యక్రమమును ద్విగుణకృత్యాహముతో పూర్తి చేయుటయే, వారియదగినజవాబు.

ఒప్పుదల

ఆంగ్లదేశము నందు, ఇండియా ప్రభుత్వము వారు ఋణము కైకొనుచున్నందులకు ఫలముగ, హిందూదేశమునకు గానలసిన సామానులను ఇంగ్లండునందే కొనవలయునను షరతును విధింపవలెనని, పార్లమెంటు సభ్యులు కొందరు కోరి యుండిరి. ప్రభుత్వసహాయ కార్యదర్శి మాత్రము, ఇట్టిషరతుతో బిలిలేదనియు, భారతీయులలో నిడువలన అపోహప్రబలుననియు, ఇంగ్లండులో సామానులను కొనవలయునను నియమము లేకున్నను, ఇండియాప్రభుత్వమువారు ఏర్పరచెడికంట్రీప్రొడక్ట్ల వలన ఇదివరకువలె నికమునును విశేషభాగపు సామానులు ఇంగ్లండునందే కొనబడు ననియు, వారిని ఊరడించియుండిరి. బొంబాయిలో ప్రభుత్వ వాణిజ్యసభ్యులగు ఇన్సుగారు దెలిపినవృత్తాంతము ప్రకారము, కొంతకాలమునుండియు బ్రిటీషువర్తకులకే సామానులనుకొనుటలో అభిమానము చూపబడుచున్న దని తెలియుచున్నది. ఇకముందు ఇట్టి అభిమానము కనుపరుపబడదని, ఇన్సుగారు పలికినను భారతీయులు సంతృప్తి జెందజాలరు. భారతీయులు పరాధీనులు. వారిసమ్యక్తినిగాని, అసమ్యక్తినిగాని, అధికారులు పాటించుటలేదు. ప్రభుత్వ సభ్యుల వాదానములందు నన్నొక మిదివరకే దప్పిపోయెను ఇట్టివిరుద్ధవ్యవహారములకు, స్వరాజ్యసిద్ధియే, తగినప్రతిక్రియ యనుటకు సుదియము లేదు.

పర్షియావ్యవహారము

పర్షియాపరిస్థితులగూర్చి ఇంతవరకును స్పష్టమగు సమాచారము, ఈదేశమునకు చేరుటలేదు. పర్షియారాజగు షాగారు మాత్రము యూరపుఖండమునకు తేరుచుగ వెడలుచున్నట్లును, లండను, పారిసు, మొదలగు పెద్దపట్టణములందు కాలము గడుపుచున్నట్లులను వార్తలు మాత్ర మేతెంచుచున్నవి. కాని, వీరికక్కడ ఏమిజరిగిందో, వీరు ఏ కారణముచే తమరాజ్యమును విడిచి ఇంతకాలము విదేశములలో పర్యటనము సూచించుచున్నారో, తెలియుట లేదు. షాగారి ప్రవర్తనము గూర్చి పర్షియాలో ఆసంతృప్తి వ్యాపించియున్నట్లు, విదేశ తంతివార్తలలో నేడు గెనుపించుచున్నది. బ్రిటీషువారికిని, ఇతరవిదేశీయులకును గిలహుకుబజిగూర్చి పర్షియా పక్షికుల తీవ్రమొగ విమర్శన చేయుచున్నవి. షాగారును, వారి యనుచరులును, యూరపు ఖండు ప్రజలప్రవృత్తమును నిండుగ దెప్పుచు చున్నారునియు, ప్రధానమంత్రి దేశము నందు అక్రమ కార్యముల నాచరింపుచున్నాడనియు ఇట్టి యవమానమును తొలగించుట ప్రజలధర్మమనియు, ఒకపక్షిక దెలుపుచున్నది. పర్షియా వ్యవహారములనుగూర్చి, సరియగు సమాచారమును రూట దివివరకు దెలుపుచుండినచో, ప్రస్తుత తంతివార్తలు ఆశ్చర్యమును కలిగించెడివిగావు.

ఇంగ్లండు దేశస్థితి

ఇంగ్లండుదేశమునందు రిపబ్లిక్కు పక్షమువారికిని, ఆంగ్లదేశముతో సంధి నంగీకరించిన పక్షము వారికిని ఇటీవల బెరిగిన మనఃస్ఫుర్ధలును, సోరాటములును, మనస్తాపకారణము లయినవి. సికఫీను పక్షమునందు గలిగిన చీలిక, ఇంగ్లండు దేశపు బల హీనతకు కారణమగునని వలువురు భీతిలిరి. ఇంగ్లండు మనమును, తదితర దేశములందును, ఈ వ్యవహారము తుదకెటుల పరిణమించునో యని భయము వ్యాపించియుండెను. అదృష్టవశమున, ఉధృతపక్షములవారును సమాధానముకొరకు ఒకచో గూడరిని, ఒకవార్త దెలుపుచున్నది. డివెలరా పక్షము వారికిని, మైకేలు కాలిన్సు పక్షమువారికిని, సమా

ధానము త్వరలో గుదిరి, ఇంగ్లండు దేశమునందు శాంతి గుదురునని భావించెదము. అల్పస్థు భాగమునకును, ఇంగ్లండునందలి దక్షిణభాగమునకును సమాధానము గుదిరినది. రిపబ్లికను పక్షమువారికిని, కాలిన్సుపక్షమువారికిని గూడ సమాధానము గుదురుచో, ఇంగ్లండుకష్టము లంతరించి, నూతనశక మేర్పడగలదు.

దాడుణిక్ష

పంజాబు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘమున కధ్యక్షులగు సర్దారు ఖరక్ సింగుగారికి రాజద్రోహ నేరముక్రింద, సియాల్ కోటు మేజిస్ట్రేటుగారు పైసను గారు మూడువత్సరముల కఠినశిక్షను విధించిరి, తంతివార్తలు దెలుపుచున్నవి. దేశ సేవకులకు నిర్బంధములను విధించుటయగాక, వారిని దారుణముగ శిక్షించుట గూడ సామాన్య మగుచున్నది. ఈపద్ధతి సామ్యపద్ధతి యనియు, సహనము చే ప్రేరేపింపబడినదని, రాజప్రతినిధిగారు భావించు తెంతటి చిత్రమో యూహింపవచ్చును.

విదేశ వార్తలు

జెనోవా సమావేశము

రష్యను ప్రతినిధుల షరతులు

ఏప్రిలు 12:-యూరపుఖండ దృఢ విషయమున రష్యను ప్రతినిధిగ్రమువారు ఒకవిధానమున ప్రకటించిరి. ఈ విధానమునందు రష్యనుప్రభుత్వము వారికి, నోరన్నబడిన ఋణములను అంగీకరించెదరని గలదు. కాని ఈఋణముల విషయ దీర్ఘ తేగన రష్యాయందు విదేశీయుల ధనప్రాణ వస్తువులకు ప్రభుత్వమువారు రక్షణ నొసంగెదరు. గనులు, యంత్రాలయములు వ్యవసాయము మొదలగువానికి ప్రభుత్వమువారి స్వావ్యత యొన్నను నై విషయములందు వారికి కొన్ని సదుపాయము లొనర్పబడును. రష్యనులకును విదేశీయులకును గల్గు తగాటుదలను ప్రత్యేకసంఘమువారు విచారించును. ఆపక్ష్య పదార్థములు మొదలగువానిని ప్రభుత్వమువారి క్రిందనే యుంచుకొనెను.

ఆర్థిక విషయములు

ఆర్థిక విషయములకు చర్చించుటకు సమావేశము వారిచే నియమింపబడిన ప్రత్యేకసంఘమువారు రాబర్టు హోరనుగారిచే సూచింపబడిన ఆర్థికప్రణాళిక నంగీకరించిరి. ఇటీవల మిత్రమండలి ఆర్థికసమావేశము వారి తీర్మానముల ననుసరించి ఆర్థిక సమస్యలను పరిష్కరింపబడును. ఆర్థిక సమస్యలను చర్చించుట కొక యుపసంఘము నియమింపబడినది. సమావేశము నేర్పాటు చేసిన అయిదురాష్ట్రముల ప్రతినిధులు, జర్మను, రష్యను, హాలండు, జగోర్జ్, డెన్మార్క్, స్వీడను ప్రతినిధు లి యుపసంఘమున నందురు.

జేనోవాసమావేశము ప్రధానిగినము శాంతియుగ జయ ప్రదముగ నంత మొందెను. ఒకటవసంఘమునందు జరించిన వివాదములు చివరకు స్నేహభావముతో నంత మొందెను.

సంధ్యవర్తల సంఘము

యూరపు నందలి వివాదములను పరిష్కరించుటకు ను ప్రము కన్సిలునకు బదులుగా వేరొకసంఘము నేర్పాటు చేయవలెనని నిర్ణయింపబడినది. ఇందు స్వాంజరు (ఇటలీ) డాక్టరువర్త్, జ్యూస్ (లూయిజి) (బెల్జిం) చివిగను (రష్య) (బాల్గో) (ఫ్రాంసు) మెట్రా (స్వీడను) క్యూనిసు (దెల్లియము) బాంటెగు (స్వీడను) కాయుషి (జపాను) బ్రాంషియానో (గొమేనియా) స్కన్యెటు(బోలండు) గాన్ససభ్యులుగ నుందును.

జర్మని వైఖరి

జెనోవా సమావేశమును గురించి జర్మనీయును ప్రజలుత్సాహముతో నుండిరి. ఇరుగువలన మారకములందు గూడ విప్లవీ తిలనూ నెను.

జెనోవా సమావేశమున లూయిజిబార్డి గారే ఇంచుమించుగ నాయకత్వము వహించెననియు లూయిజిబార్డి గారిభావలక్ష్యతో రష్యనురాసులకు పుష్కరిమైత్రిని దూరము గావించెననియు జెనోవానందలి జర్మనువిశేషుడు వ్రాయుచున్నాడు.

విప్లవం పరిస్థితులు

నాయకుల సమావేశము

ఏప్రిల్ 11:—దక్షిణ విప్లవసంఘటి వివిధపక్షముల నాయకులందరూ దక్షిణపండు సమావేశమై ప్రస్తుతపరిస్థితులను జర్బంపజేయుచున్నారు. దక్షిణ లాగ్ మేయరుగారు ఈసమావేశము సేర్పాటుజేయుటకు కారకులు. దీనివలనగా ప్రజాస్వామ్యవాదులలో నొకపక్షమువారివైపుకు పలుకుబడిని కొంతవరకు గోల్పోయిరి. ఇటీవల వీరు ఇకనరకు గద్దరుచున్న పట్టువలన కొంతవరకు విడుదలయే దీనికి కారణము. ప్రజాస్వామ్యవాదులలో చెడవ పక్షమునకు ప్రభాగాగారు నాయకులుగ నున్నారు. సమావేశముయొక్క ఫలితము వీరివై పక్షముగ వాదనపడియున్నది. ఈ సమావేశ వార్తలన అయ్యుండున గరించి కొంత యాత్ర వాడము చున్నది.

గిరిబెరగారు పదభ్రష్టుడగుట

ప్రజాస్వామ్య పటాలములకు దీనివలనగా నాయక పదవినుండి తొలగించబడెనని ప్రజాస్వామ్యపక్షము ప్రకటించిరి.

గిరిబెరగారి భైర్యము

ఏప్రిల్ 13:—విప్లవసంఘటి స్త్రీగణము ప్రజాస్వామ్య వైఖ్యములు సభలు జరుగజేసి ప్రకటించెను. ఇచ్చట గిరిబెరగారు ఒక సభయందు చువ్వలించి వలసి యుండెను. ఈ విషయము లాగ్ మేయరు గిరిబెరగారికి దెలుపగా వాటిల్లు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. “మొలు ఈరాయ ఆధ్యక్షుడగు నేను రాజ్యపు ఆవిశారము స్త్రీగణ జననను.”

సరిహద్దుల సమాధానము

ఏప్రిల్ 13:—వెస్ట్ బాంజ్ లో నున్న అల్పపుర పటాలముల నాయకులను మోసగను జిల్లాయందలి తాత్కాలిక ప్రభుత్వ సేనానాయకుడును సరిహద్దులం దిగువముల వారును కొంత ప్రదేశమును ఖాళీగా నుంచివేయవలె ననియు అచ్చట నెనరైన ఇంగ్లీషు సేనాదేవల నాయకులవారు వారిని దింపింపవలెననియు విజయవాడక గావించుకొనిరి. దక్షిణ సరిహద్దు లును కొంత ప్రదేశములు మాత్రము తాత్కాలిక ప్రభుత్వము యొక్క పక్షాదుల అంగీకరించి దీనివలనగా పైనివల వశమున గలదు.

లాంఛనుబట్టి నూతన బిచ్చబడిక

ఏప్రిల్ 13:—లాంఛనుబట్టి గారు ఏదేశములవారును పరస్పర యుద్ధమునకు గడుగరా దనుయొకబడిక నొకదానిని ప్రవేశపెట్టెదరు. ఆయొకబడిక పరిశక్తులనుగలవలయు నుండు నని లాంఛనుబట్టి గారు చెప్పిరి. వీనికి సమ్మతించుటకు ముందు కొన్ని ప్రామాణిక ప్రయత్నములనెనిమిది ఎంటిటివారు తెలిపిరి.

తురుష్కు జాతీయవాదులు

ఏప్రిల్ 13:—తురుష్కు జాతీయవాదుల రాయబార గ్రూపు జెనోవాను చేరెను. సభయందు ప్రవేశమును సంపాదించుటకు వీరు ప్రయత్నింతురు.

సోవియట్లు - సైనికనియము

రష్యా ప్రతినిధులు కాకొస్టిగారు అధికారసంఘము వారియెదుట నిట్లుచదివిరి:—

కాగిత నాణేముల చలామణి తగ్గింప వలయున విషయమున రష్యా ప్రభుత్వము వారు బ్రిటిషు ఆర్థిక వేత్తల తాళి ప్రాయమున నొక యంగీకరింతురు. రష్యాన క్యయము కన్న ఆదాయము 1/7 వంతు మాత్రము తక్కువగ నున్నది. ప్రభుత్వవ్యయ గులలో చాలాకి 40 వంతుక తగ్గింపబడినది. జనవి 1 వ తేదీ నాటికి 15 లక్షల వైఖ్యము మాత్రము గలదు ప్రపంచ ఆర్థిక పరిస్థితులను చక్కచేయుటకు సైనిక క్యయమును తగ్గించుట వునరము.

బోల్షివిక్కుల జయము

జెనోవా యందలి వైఖ్యపురకా ప్రతినిధి ఇల్లు దెలుపుచున్నాడు. ఈసమావేశమునందు బోల్షివిక్కు ప్రతినిధులే ప్రథం సాధారణులు. వాటికి తొరబాటులను ఒకప్పలేదు. ఇతరప్రతినిధులను కాకలముతో బలవంతపెట్టి రష్యా ప్రతినిధులు తమ ప్రభుత్వమును చట్ట సమ్మతమైనదానిగా నొప్పించుకొనిరి. ఇందువలన సరిగ ప్రతినిధులకు బోల్షివిక్కుల ఉద్దేశమును గల్గించెను జెనోవా సమావేశమున వారి సమైక్యతగాదు. యూరపులో కెల్ల అద్భుతకర్త గలవారలలో వాడుగడింపజేయు. ప్రపంచము నంతను ఒక్కవిప్లవముతో మార్చవలెనని వారు ప్రయత్నించుచున్నారు.

వి. సి. ఎస్. ఉద్యోగులు

ఆధికార నిలుపుట ఆవశ్యము

పార్లమెంటునందు చర్చ

ఏప్రిల్ 11:—ప్రభులసభయందు దీ దియను సిద్ధాంతము ప్రభువిల్లు ప్రస్తావించెను:—భారత సంస్కరణలక్రింద పనిజేయుట కిష్టములేక కొలది పింఛనులవై తిరిగి పోగోరు వి. సి. యస్. యుద్యోగులు దాఖలుచేసికొనవలసిన సర్టిఫికేటునందు, “ప్రభుత్వమున కుపయోగకర మగురీతిని నేను భారత ప్రభుత్వమునకు నేవజేయలేనని యనుకొనుచున్నాను.” అనియుండెను. ఈవాక్యము లందు మూర్ఖులను గావించుటకు గురించి వీరు ప్రభుత్వము విచారించెదరా? భారతదేశములోని ప్రభుత్వ సేవకులు దెలుపుకొను విషయములను విచారించి తగుమార్పులు గావించితిరిగి యుద్యోగుల నన్యకము సంపాదించుటకును అందువలన ఇకమీదటి గొప్పయుద్యోగములకు దగిననా రాయుద్యోగములలోనికి ప్రవేశింప వీలుగలుగజేయుటకును వీలుప్రభుత్వము ప్రయత్నింతురా? సివిల్ సర్వీసు యుద్యోగము విధిమైపోవుచున్నది. గాంధీగారి ప్రకార మెంత యపాయకరమో ఇదిగూడ నంతయపాయకరమే.

ఇందులకు వీలుప్రభుత్వ ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను:—సిద్ధాంతము ప్రభుత్వ వైఖ్యను విషయములను విచారించెదము. సివిల్ సర్వీసు వారొకటి సభ్యము ఆమోదించుటలో నేనెవరిని దీసిపోను. ఈ యుద్యోగుల ఉన్నతస్థానమును, బలమును, ఆధికారమును గాపాడుటయొక్క ముఖ్య అవశ్యకతను నేను గుర్తించితిని. మాంటాగూగారు సర్టిఫికేటునందు మార్పులు గల్గించుటకు గురించి భారత ప్రభుత్వమువారికి దెలిపిరి ప్రత్యుత్తరముత్వరగా నే యెదురుచూచుచున్నాను.

సంస్కరణలయందు కొంతకాలము పనిజేసిన తరువాత ఉద్యోగమును చాలించుకొనదలచిన వి. సి. యస్. యుద్యోగులందలి యాభవమును బట్టి నిర్ణయించుకొన వీలుండునను నుద్దేశముతో ఇట్టి కట్టాడులను 1924 సం. ఫిబ్రవరి 9 వ తేదీవరకు గడుపింపబడెనని భారత ప్రభుత్వమువారు చెప్పిరి. వారికియ బదులించుట మొత్తము సభ్యము జేయుటకు గురించి యాదేమియు దొలపబడలేదు.

ఇండియన్ సివిల్ సర్వీసు నందు బ్రిటిషు వారిసంఖ్యకు తగ్గించి తుదకు కూర్చును జేయవలెనను నుద్దేశముతో భారత ప్రభుత్వమువారు, ఇల్లు గావించి గను నునుమామీ సమాధానము వలన తొలగిపోవునని యెంచెదను. ఇకమీదట వి. సి. యస్ కాఖలానికి బ్రిటిషు యువకులను బంపుటకు గురించి సిద్ధాంతము గారి యుద్దేశమై యుండవచ్చును. నేని విషయమిదివరకే చర్చవుచుకొంటిని. ఈ విషయమున గలచానిచ్చుట కొకచిన్న సంఘము నేర్పించితిని. ఇందువలన చాల ఆడ్డ తులు సంభవించవచ్చును. అందుచే నాసంఘముననధికారిత్వా నియమించితిని గనునింపవలెను.

కామన్సుభయందు శత ధామను తెన్నెటుగారికి ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు వింటర్ ను ప్రభు విల్లుచదివెను:—భారత ప్రభుత్వమువారిచే సివిల్ సర్వీసు అధికారుల రాజీనామాల కీయబడిన గడువు నెక్కువవేయవలెనా యను విషయము గురి గయు నున్నదను విషయమును ఫీజు ప్రభుత్వ గుర్తించెను. ఈ విషయమై కార్యాలయమువారి అభిప్రాయము సాక్ష్యమై:ంత త్వరలో దెలిపెదము.

భారతదేశమున నల్లమందు ఉత్పత్తి

ఏప్రిల్ 14:—భారతదేశమున నల్లమందు నుత్పత్తి గురించి కామన్సుభయందు వింటర్ ను ప్రభువిల్లు ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను:— 1920-21 సంవత్సరమున బ్రిటిషు ఇండియా యందు నల్లమందుక్రింద 143000 ఎకరములు సాగుచేయబడెను. 1645000 టానుల నల్లమందు తయార జేయబడెను. అందుచే 2515000 సకరముల ఆదాయము వచ్చెను. 1918-19 సం॥ నందు 177000 ఎకరములలో 2247000 టానుల నల్లమందు దున్నుతిచ్చెను గా 3289000 సకరముల ఆదాయము వచ్చెను. భారతస్వదేశ సంస్థానములందలి నల్లమందు ఉత్పత్తినికరించి సమాచారము తెలియదు. విషయ 1919-20 సం॥ నందు 66000 ఎకరములను 1918-19 సం॥ నందు 24000 ఎకరములను నల్లమందు పంట జేయబడెనని అంచనా జేయబడెను. 1919-20 సం॥ నందు 10000 సంయల నల్లమందును 1918-19 సం॥ నందు 14000 సంయల నల్లమందును బ్రిటిషు ఇండియానుండి ఎగుమతి చేయబడెను.

భారతదేశమున మారతాశము

ఏప్రిల్ 14:—కామన్సుభయందు కమాండరు జైకాంటు కర్జునగారికి ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు వింటర్ ను ప్రభువిల్లు చదివెను. బొంబాయియందు అలివాడులు భారతదేశమునందును మారతాశము నేర్పరుచుచున్న విషయమును తమకు భారత ప్రభుత్వమువారు తెలుపలేదు. అందుచే నీవిషయమంత ప్రామాఖ్యవైనది గానని జోరుచున్నది.

పర్షియా అశాంతి

బోల్షివిక్కు బ్రిటిషు తంత్రములు

రూల యభిప్రాయము

జెనోవా, ఏప్రిల్ 13:—ఈ క్రింద దెలుపబడిన వార్తా పత్రికాభిప్రాయముల బట్టి పర్షియానుండి పరిస్థితుల గ్రహింపవచ్చును.

“ఎటెరెడ్డు” (వికమత్వము) అనుపత్రిక రష్యానురాయ బార వ్యవహారి కరణు జొచ్చినవారు దేశద్రోహు లగు గూఢచారు లని ప్రాయము రష్యానుంట్రియగు శొచ్చెయిను గారియెడల ద్వేషమును వెలగ్రుక్కచున్నది. “దేశముకొరకు మౌనాణములను బలియిచ్చుటకును విదేశీయులను మౌనప్రభుత్వమునందరిముగ జోక్యము వుచ్చుకొనకుండ జేయుటకును సంసిద్ధముగ నుంటిమి” అని ఈపత్రిక ప్రాయముచున్నది.

“హక్కికేటు” (సత్యము) అనుపత్రిక “ఇదివరకు ప్రధాన మంత్రియగు నున్నట్రియ ప్రస్తుతము గూరపుండు దున్నట్రియ కనుగొండెలా, కయిద్-జయ-ఉద్-దీక్షాగార్లు, ప్రస్తుత ప్రధానమంత్రి యగు ముఖర్ ఉద్-దొలాగారిని వారి కమ్ముడగు మోటనున్-ఉల్-ముల్కు (పార్లమెంటు అధ్యక్షుడు) గారిని మరి ఇతర గొప్ప వంశీకులను తీవ్రముగ నెదుర్చుచుండెను. వీరే పర్షియా యొక్క ప్రస్తుత యరగ్రథ మూల కారకులు. వీరు తిరుగబాటుచూచుమీరే మరణాక్ష విధించి చంపి జేయవలెను. పర్షియానుం బ్రిటిషువారు గావించు నిరంకుశ చర్యలకు దౌర్జన్యములను అంత మొందింపజేసెను. రసుద్ ఉద్-దొలా, జిహాకీఉద్దీనగార్లు బ్రిటిషులకి నేపకులు. వారిదేశము నుండి తరిమిజేయవలెను” అని ఈపత్రిక ప్రాయముచున్నది.

“షఫక్ న్యాయ్” (“అనుకోదయము”) ఇల్లు ప్రాయము చున్నది. పర్షియా నేరము అర్థిక కష్టములలో దగుల్గొనియున్న సులయమున యువరాజుగారిపైను తాము జర్జియాను తిరిగివచ్చుటకు ధము గావలయునని యడుగుచున్నాడు. యువరాజుగారి కల్గిచారము మొదలగు దుర్వ్యవహారముల కన్నిటికిని వీరలగు రైతులు ధనము సమృద్ధిగాని భారముల విధింపవలెను.”

“ఇకాక అజల్” (“స్వతంత్ర్యక్షియా”) అను పత్రిక ప్రధానవ్యాసమున నిట్లు ప్రాయముచున్నది:— ప్రస్తుతము మజ్లిసు (పార్లమెంటు) నందలి సభ్యులందరూ నుదేశ ద్రోహులు. వీరు మిగుల నవమానకరమగు మార్గముల నవలంబించి ఎన్నికలందు విజయించుచు. ఇంగ్లండు రాజదర్బారు యొక్క యుత్తరపుట మూలముగా వీరికిపదవులీయబడెను. వారందరూ పర్షియానుం బ్రిటిషువారి పలుకుడి నెక్కువజేయుటకే సహ ప్రయత్నింతురు. వీరిలో చాలమంది, చాల అవమానకరమగు ఆంగ్లో పర్షియాను ఒడంబడికను బలపరుచుచుండిరి. ప్రజల నన్యకమును సంపాదించగలిగినట్టియు, వారిహక్కుల నిలబెట్టునట్టియు, నిరంకుశ మార్గము ను వీడి దేశమును సక్రమ చూర్ణమున పరిపాలించు పార్లమెంటుగావలెను. పాదుషాగారు యూరపునందేమిజేయుచున్నార? దేశమునందు ప్రజలు ఆహారములేక నలమలమాడుచున్న సమయమున విదేశములతో ధాన్యవ్యాపార మొనర్చుట తప్ప ఈ పాదుషాగారు దేశముగొర కేమి పాటుబడిరి? ఈయన భైర్యమును, మనోదార్ద్రమును లేని భీరుడు. అట్లను అమీరు తన ప్రజలకు భైర్యముగను, కాజభక్తితోను నుండవలెనని బోధించుచుండెను. పర్షియా నాను మాత్రపు పాదుషాగారు మాత్ర మపుడపుడు యూరపునందు పర్వటము మాత్రము సల్పుచు ప్రజలధనమును నెచ్చించుచుండును. మృతులగుదేశీయవీరుల శరీరములను కాలితో క్రొక్కచు విదేశీయుడగు పేరు దెలియని వీరు సమాధిపై పూలమాల లంచుచుండును. ప్రధాన మంత్రిగారిని యక్రమ చర్యల గావించి ప్రజల అవమానముల తొలగించుకొనుటకు చర్య దీసికొనవలెను.

బాల్కనగారికి ఎరలు పదవి యియ్యబడెను.

క్రాఫ్థ ప్రభుత్వగారు జీతము లేకుండా ఎగురతి దిగుమతుల చర్యల నియమింపబడెను.

జై నాయందు ఫీజు తీవ్రతబాల్పుచున్నది. ఇరు పక్షముల నాయకులును అగు ఛాంగు ఫాలిను, పుషేవెగార్లు తెలింగు సమీపమున వైఖ్యముల జేర్చుచున్నారు.

రిడింగు ప్రభుత్వంపై ఖైరాదునుసంపన్నుడు.

సమీప ప్రాచ్య సమస్య

అంగోరా ప్రభుత్వమువారి మరతులు

తిరస్కరింపబడుట

ఏప్రిల్ 12:—మిత్రమండలివారిచే తాత్కాలికపంధిని గురించి గావించబడిన సూచనల నంగీకరించుచు అంగోరా ప్రభుత్వమువారు తాత్కాలిక సంతికి గ్రీకులు అసియామైనదను ఒక మరతుగా నుండవలెనని కోరిరి. ఇందుల కంగీకరింపజాల మని గ్రీకు ప్రభుత్వమువారు తెలిపిరి.

మిత్రమండలిని తిరస్కరించుట

ఏప్రిల్ 13:—మిత్రమండలివారు అంగోరా ప్రభుత్వము వారు గావించిన సూచనను తిరస్కరించిరి.

ఖద్దరు - మాన్యైస్టరు దివాలా

స్వతంత్ర్యమునకు నెట్టి ఫలితములు చేపూరినో ఈ క్రింది వాస్తవాల నెలియను:— మాన్యైస్టరుగారు అత్యంత దగ్గరము అందు కో. 77000 సవరణలకును రాన్ మాత్రపు కంపెనీ 83770 సవరణలకును, థామసు డిజిన్ కంపెనీ 118666 సవరణలకును దివాలా దీసెను. ఇకన్నియు వస్త్రముల తయారుచేయు బిల్లులు.

బొంబాయి స్త్రీలసభ

ఆర్థిక విషయములగుర్ని విచారణచేయుటకు ప్రభుత్వమువారిక సంఘము సేర్పఱుకవలెనని తీర్మానము స్త్రీలసభలో సుపరిచింపబడినది. సంఘము సేర్పరచిన చాల వ్యయమగును గాన నిది అవసరమని కర్మజీవులకగు నుడివిరి. సభ్యులంగీకరింపలేదు. ఆమె గభలోనుండి లేచిపోయెను. తీర్మానము మూడింపబడినది. స్త్రీల యిబ్బందులను గవర్నరులకును రాజప్రతినిధికిని విన్నవించుటకు ప్రతినిధి సంఘసభ్యులను నియోజించిరి. మైసూరులోని పావులలో పనిచేయువారు నగు స్త్రీల యిబ్బందులను నిరూపించుట కుపసంఘ సభ్యులను నియోజించిరి. బొంబాయిలో సేర్పరచినరీతిని కలకత్తాలోనూడ స్త్రీల సంఘము సేర్పరచు నిమిత్తము ఉపన్యసరిగారు కలకత్తాకు వెళ్లవలెనని తీర్మానించిరి.

నోటీసు

నెల్లూరు పెర్యంటు ఫండు (లిమిటెడ్) ఆఫీసులో N. S. 794 నెంబరున నగల అడుమానమునూడ అప్పటినికొనిన తిరుకణమునై రత్న వెలమొదలియారు చెల్లించవలసిన 24-4-1922 తేదీవరకు బాకిన్ని దరిమిల్లా ఒడ్డి ఖర్చులు సహాయము 80—12—81 లు చెల్లించనందున సదరు బాకి మొత్తమును అతను అడుమానము నుంచిన యీ క్రింద కనుపరచిన నగను బహిరంగముగా నెల్లూరు పెర్యంటు ఫండు (లిమిటెడ్) వారి ఆఫీసుగర్వ 1922 వ సంవత్సరం ఏప్రిల్ 12-వ తేదీ సోమవారము సాయంత్రము 5 గంటలకు యేలముపేసి యేలము జల్ల కాబడి మొత్తమును బాకి మొత్తమునాకి చెల్లువేసుకోవలెనని ఇందువలన సకలమైన వారికి తెలుపడమైనది.

41. 9 వాన్సు 200 గాదు గోళ్ల వట్టెడ 1. ఎరు 24 1/2 వరకుగలవి. నెల్లూరు పెర్యంటు ఫండు ఆఫీసు } యం. నరసింహచార్యులు }
1922-23 సం. ఏప్రిల్ 11 తేదీ } నెక్రెటరీ }

చేంబర్లెన్ గారి శూలనాప్తి అతి సార నివారిణి ఈ ష ధ ము ను సేవింతులచే కడుపునొప్పి, గ్రహణి, అతిసారము, శూలనాప్తి, పేగు సుబంధ మైన వ్యాధులు మున్నగునవి అత్యద్భుతముగా కుదురును. అన్ని జాగాలలో విక్రయమునకు దొరకును.

మదరాసు రాజధానిలో నీటిపారుదల వసతులు.

గౌ. బ. న్య. శర్మగారి యభిప్రాయములు.

మదరాసు మెయిలుపత్రిక ప్రతినిధియొక్క గౌ. బయ్యా న్యసింహేశ్వర శర్మగారి గత బుధవారము సాయంత్రము వారిబసవద్ద సందర్శించిరి.

నీటివసతులు

గౌ. శర్మగారి ట్లెనిరి. నీటిరాజధాని నీటివసతు లభివృద్ధి అందు ప్రీతి లిగియుండును. కనుక నా మదరాసు కార్యక్రమమునందు ముఖ్యము దీని విషయమై కొంత యాలోచింపదలచితిని. గత శుక్రండు సంతకముల నుండి రాజ్యాంగమంత్రిగారి యంగీకారమునకై కొన్ని యిరిగేషను ప్రాజెక్టుస్కీములను బంపిరి. పంజాబులోని సత్తేజ్ నది సింధులో సకాల్ బరాజ్ ప్రాజెక్టు సంయుక్త రాష్ట్రములలో కారదాప్రాజెక్టు మున్నగునవింపజాబు ప్రభుత్వమువారు సింధు సాగర ప్రాజెక్టును గూర్చి యింకను ఆలోచించుచున్నారు.

ఇరిగేషనుగల మదరాసు తృప్తికరమగు లభివృద్ధిజూపియుండలేదు. మైసూరు ప్రభుత్వముతో జోటి వచ్చినందువలన మెట్టూరు ప్రాజెక్టువిషయము ప్రస్తుత మాపుదలలో నుంచబడినది. కృష్ణా రిజర్వాయరు ప్రాజెక్టును కూర్చి మరల నాలోచింపవలసి యుండును. ఈ ప్రాజెక్టు ఏర్పడిన గుంటూరు కృష్ణా జిల్లాలలో చాల భాగము రెండు పంటలకు వీలుగ నుండును. ఈ కాంధానిలోని జలికు వడ్డున ఎంజనీయరులు ఈమధ్య కొత్తగ యిరిగేషను స్కీముల సేమియు నిర్వహించుట కవకాశము లేకుండెను. తుంగభద్ర ప్రాజెక్టును సేతు ప్రస్తుతము ఆపుదలలో నుంచిరి. మైసూరు వివాదము పరిష్కారము కాగానే మెట్టూరు ప్రాజెక్టు కాంక్షను చేయబడును. ఈ ప్రాజెక్టువలన దక్షిణజిల్లాలలో కొత్తకొత్త ప్రదేశములు సాగుబడి క్రింపకునచ్చును. ఇరిగేషను వసతుల నీరాస్త్రమునం దభివృద్ధి చేయవలెనని నాయాశమును.

వలస వెళ్లుట

శర్మగారు; మీరు ఎమ్మిగేషను కాఖవైసాడ యితరము కలిగియున్నారు గదా? ఎమ్మిగేషనునీతి ప్రస్తుత మెట్టున్నదో తెప్పలరా?

సిల్వా, ఫ్రీము సెటిల్మెంటులు, మున్నగు శేకములకు ఎమ్మిగేషను వెళ్ళువిషయమై మదరాసులో నుండగానే కొందరితో సలహాపడ నెంచిరి.

ద. ఆఫీకా భారతీయులు

ప్ర:—దక్షిణాఫ్రికాలోని భారతీయుల స్థితియేమి?

జ:—భారతదేశపు కొంతల ననుసరించి దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులను సాధ్యమైనంత తృప్తికరముగ పరిష్కరింపవలెనని భారత ప్రభుత్వము వారు రాజ్యాంగ మంత్రి గారి ద్వారా సార్వభౌమ ప్రభుత్వము వారికి విన్నవించిరి. కొత్తచట్టముక్రింద సామ్రాజ్యములోని భాగములకును ఇతర దేశములకును ఎమ్మిగేషనుకు సంబంధించిన మరతులను భారతాసనసభల యంగీకారముతో సేర్పింప చేయవలసియుండును. అందువలన అధినిశేక రాజ్యములలో కాలనైషేషను వసతులను మొదలు నాలోచింపవలసియున్నది. భారతీయుల కి తరులతో వాటు సమాన స్వేచ్ఛము లాసగునట్టి జేకములకు ఎమ్మిగేషను ఉత్తమ వాసగబడదని మేము నిబంధనల సేర్పరచితిమి. దక్షిణాఫ్రికాలో సేర్పడినట్టి యిబ్బందులు ఇంకమీదట నెచ్చటను, ఏర్పడనని తలంచెదను.

ప్ర:—వ్యవసాయమునుగూర్చి మీరు కొత్తయేర్పాటుల సేమియేని చేయదలచితి?

జ:—వ్యవసాయములో పూసాయందు భారతీయులను ఈసంవత్సరము నుండియో లేక రాగల సంవత్సరము నుండియో జిక్కిడు చేయదలచితిమి. రాష్ట్రములలో వ్యవసాయమునం దిదివఱకే యనుభవము సంపాదించిన వారు ఇండియన్ అగ్రికల్చరల్ సర్వీసుకు పూసాలో శిక్షణము పడసిన తరువాత ఫీసికోనబడుదురు. కనుక ఇండియన్ అగ్రికల్చరల్ సర్వీసుకై యూరోపు వెళ్ళు అవసరము తప్పును. అదేవిశాఖకై జేకాదూకొక శాకాలనుగూడ యావధ్య లభివృద్ధి జేసితిమి.

ఇంకను జేకాభ్యుదయమున కిదవులెంతవరకు తోడ్పడునో కనుగొనటకై పరిశోధనలు బాగుగ జరుగుచున్నవి. కలప సంబంధమైన యనుభవజ్ఞులను ముగ్గురను కొత్తగా నియమించితిమి. దేరూదూకాలో ఫార్మస్ కళాశాల నింకను అభివృద్ధి

చేయు విషయమై సామ్రాజ్యకాసన సభయందును, స్టేటుకాన్సి అనందును తీర్మానములను ప్రవేశపెట్ట దలచితిమి. ఇతివీరియల్ ఫార్మస్ సర్వీసుకు సాధ్యమైనంతవఱకు భారతదేశమందు శిక్షణము అపనెంజితిమి. అవసరమున్న, ఇచ్చట సేర్పకొనిన తదనంతరము వారు విశేషములకు బంపబడుదురు.

పోస్టులు, టెలిగ్రాఫులు

ప్ర:—పోస్టులు రేట్లను జూస్తేచేసినందున, ఆదాయము తగ్గదని మీ రనుకొనరా?

జ:—తగ్గనని తలంచితే భారత ప్రభుత్వమువారించనా వేరిరి. తీరలేనింతి, టెలిఫోనువిషయమై నూతనముగ కొన్ని యేర్పాటులను చేయదలచితిమి. కాని వీనికన్నిటికిని ద్రవ్యము కావలయును. కరాచీలో తంతిలేని టెలిగ్రాఫ్, టెలిఫోను సంబంధమై కరాచీలో శిక్షణము గల పునున్నాము. అనుభవజ్ఞుకు, కష్టము లేక వీనినన్నిటిని సాంఘ వచ్చునని మాకు నచ్చజెప్పుచున్నాడు.

ప్ర:—తీగలేని టెలిఫోను సాధ్యమగులాగున నుండ ఉదక మండలము, కొచ్చిన, పోదనూరు కోయంబుత్తూరులచుట్టల పెట్టిన టెలిఫోను పని అవసరమున గదా?

జ:—జేనికైవను క్రవ్యము గావలయును.

గౌ. శర్మగారికి చాలఅవసర మగు పను లుండినందున, అంతట మదరాసు మెయిలు ప్రతినిధి శర్మగారిసెలవు గైకొని వీడ్కొనిరి.

వి తా పు రం

దేశభక్తుల యాజ్ఞాసారమును తాలూకా కార్మికుల వారి కోరిక వైనను 18 వ తారీఖున సంపూర్ణమారతాళము జరిగినది. నాటి సంతి మరువాటికి మార్పబడినది. సతతము సర్వజన సంక్షోభగు బజారును సంతబయలును జనశూన్య మయినది. ఎవరైనను తమంతట తాము తెలియదు కాణదారులను బలవంత పెట్టి మూయింప యత్నించువారిపై నరస్తుశేయకలెనని యాజ్ఞాపించి పోలీసువారలచచ్చటన్నట మేజస్ట్రేటుగారు కావలించిరి. వారెల్లరు రమారమి 12 గంటలకు నిష్క్రమిలై వెడలిపోయిరి. అనంతరము మేజస్ట్రేటుగారు పోలీసు భటులతోను, సమాకారవాడులతోను బయలుదేరి కొంతరిని దుకాణములు తెలవమని నిర్బంధించిరి. వారి ప్రార్థనముచే రెండుచిన్న దుకాణములుమాత్రము మధ్యాహ్నము 2 గంటలయిన తరువాత తెలుచిరి. కాని కొనువారలు లేకపోవుటచే అచ్యుతములు మందముగ నుండెను. సాయంత్ర మారుగంట లయినతరువాత సెప్పటి యట్లు దుకాణములు తెరచిరి (ఒక విశేషము)

నెల్లూరు

(ఒక విశేషము)

గత-గత తేదీలలో మాట్లాడ నూడదని పదునెనిమిది మందికి 144 కేక్ ప్రకారము నోటీసుల నిచ్చిరి.

ఈ దినము వారీటాల్ జరుపుట కూడదని జరిపినగాని జరప ప్రోత్సాహపరచిన గాని ప్రాసిక్యూటర్ చేయబడునని దంపరా మూలమున ప్రభుత్వమువారు చాటింపు చేసిరి.

బండి తప్పట

శ్రీయత దేవవాడ్యచంద్రకేఖ: శిక్షి, గట్టుపల్లి లక్ష్మీ నారాయణ, ముత్తరాజు గోపాలరావు గార్లను పేలూరు పంపుటకు జెయిలు నుండి పిలుచుకొనిరాగా మెయిలు కి తప్పిపోయినందున మరల నెల్లూరు సబ్ జెయిలుకు పిలువకపోయిరి.

ఈనెల 28, 29 వ తేదీలయందు ఉపకమండలమునందు వసంతి కాలపు వేడుకలు జరుగును.

అంగో-శస్త్ర శంధి మరతుల హాసరించి వర్తకపు పేజంటు పిహార, పరచినీచ చాయను మున్నగు సరములందు ప్రవేశించి తమ పనుల చూచుకొను చున్నారు.

కింగ్డొబాడు వాస్తవ్యులు రావుసాహేబు వేంకట కృష్ణ శ్రేష్ఠిగారు 5 లక్షలు విద్యాభివృద్ధిగాను దానమిచ్చినటుల యొక్కరు తెల్పుచున్నారు.

సంయుక్త రాష్ట్రముల ప్రభుత్వసభ్యుడగు సత్ లడేశు పొత్తరుగారికి మేనెల 6 వతేదీనుండి 4 1/2 నెలల సెలవు ఇయ్యబడినది. వీరికి బదులు చెన్నయ్యలోని సభ్యులగు శ్రీమా:టిలుగారు ప్రభుత్వసభ్యులగు ప:చేయుదురు.

అనేక మంది మహిళీయ యాత్రికులు మక్కాకు పోవుచు విహారముందు కొన్ని దినములు మకాము చేయుచున్నారు. చెన్నై ప్రాంత్యము లందున్న మహమ్మదీయులు బోల్చివికు ప్రభుత్వమునకు కృతీరేకులుగ నున్నటు తెలియుచున్నది.

మలబారు

సహాయనిధి

మలబారు సహాయనిధియందు ఇంతవరకు వాగ్దాములతో సహా దాదాపు 158000 రూపాయలు లభించి, మాస్టాల కష్టముల నివారించుటయందు నికూడ కొంతయే దేశమునందలి అన్ని భాగములనుండి విరాళములు పంపబడినవి. మలబారునందు భారత సేవక సంఘ సభ్యు లింకను పనిచేయుచున్నారు. మలబారునందు సాధారణపరిస్థితుల నెలకొల్పట కింకను ధనము కావలెను. విరాళముల ప్రోత్సహించుటకు సేవక సంఘ సభ్యులు ఉత్తరహిందూస్థానమునందు పర్యటన మొనర్చెదరని తెలియుచున్నది.

పండిత కుంజరాగారి వర్యటనము

తన గలపాలిమృతుల మలబారునందు పర్యటనము చేయవలయునని సహాయనిధి సంఘమువారు పండిత హరిదయానాథ కుంజరాగారిని కోరిరి. సేవక సంఘ ప్రధానసభ్యులలో నొకరగు పండిత కుంజరాగారు, పండిత హరిదత్తకర్మగారు మలబారునందు పర్యటనముచేయ నంగీకరించిరి. వీరు తమ నివేదికమును ప్రచురించినట్లు దేశధారుగారు తిరుగ విరాళములను ప్రోత్సహించెదరు. మాపిలాలకు సహాయము చేయు విషయమై కూడ వీరు సలహా ఇచ్చెదరు. వీరి పర్యటనమువల్ల గొప్ప లాభము కలుగునని దేశధారుగారు నమ్ముచున్నారు.

కేసులు

చెరుపల్లెరి వాస్తవ్యులగు బ్రహ్మదత్తక నంబుది యారుగారు సార్వభౌమునియై యుద్ధముచేసెనను సేవము మోపబడినది. సీనియరు స్పెషలుజడ్జి హ్యూజెసుగారు యాకేసు విచారించి నిందితుడు దోషియని తీర్మానించి 2000 రూపాయలు జరిమానా ద్వైపాతరవాసగిడు విధించెను.

విప్లవకారుడు నిర్బంధించబడుట

తిరుకొండ ఆసు పేరుగల పాతదొంగను కల్లికోట పోలీసు ఇన్స్పెక్టరు రావుబాదరు గోవింద కిడవుగారు ఆరెస్టు చేసిరని తెలియుచున్నది. ఇతడు పాతదొంగ. మలబారునందు విప్లవము జరిగిన దినములలో ఇతడు పురుషాడియందున్న పెద్దహోటలుకు నిష్క్రమించెను. ఇతడనేకవార్తలుగా వినిచెనని కూడ తెలియుచున్నది.

బొంబాయి అడ్వకేటు జనరలు ఆరుగర్ థామసు స్ట్రాంగుకు గారు రాజీనామా ఇచ్చిరి. బొంబాయి ప్రాకృతి అడివనలు న్యాయమూర్తి పనిమాచుచున్న జెన్నరు డి. కంగుగారు అడ్వకేటు జనరలుగ నియమింపబడుదురని తెలియుచున్నది. ఈ ప్రతిముందు భారతీయుడు అడ్వకేటు జనరలుగ నియమింపబడు రాట ఇదియే మొదటి పర్యాయము. కంగుగారి బహుల డిస్ట్రయట్ మల్లాగారు న్యాయమూర్తిగ నియమింపబడిరి.

బొంబాయి భారతవర్తకుల సంఘము

భారత ప్రభుత్వపు వాణిజ్యంగ

సభ్యునితో సంభాషణ

బొంబాయి, ఏప్రిల్ 13:— భారత ప్రభుత్వపు కార్య నిర్వాహక సభయందలి వాణిజ్యంగ సభ్యుడు సి. ఎ. ఇన్సు గారిటీవల బొంబాయి నగరమునకు వచ్చియుండగా, భారత వర్తక సంఘమువారు రతనిని తమ కార్యాలయమున కాహ్వానించి, కొన్ని విషయములను గురించి ప్రశ్నింపగా నతడు వారికి ప్రత్యుత్తరము లొసంగెను.

వాణిజ్యంగ సభ్యుడు భారతీయుడుగ నుండవలెను గాని ఇతరజాతివాడుండగూడదని భారత వర్తక సంఘమువారు ఇటీవల తీర్మానించినట్లును సభాభ్యుత్తుడు కారణములను విశదీకరించెను. పరిశ్రమాభివృద్ధికి భారతీయుడు వాణిజ్యంగ సభ్యుడుగ నుండే పక్షమున, ఎక్కువకర్తాసత్తులతో తోడ్పడునని వారు తలచిరి.

వాణిజ్యంగ సభ్యుడంతట వారి ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తరముల నొసంగుచు, నిట్లు చెప్పెను. “ కొంతవరకు ప్రాకమిక నరు భారత దేశమునకు కావలసిన రాయిలు సామగ్రియున్న గువర్నమెంటు ఆంగ్ల వర్తకులవద్దనే కొనుమొందెను. ఇకమిదట ఆతడిట్లు చేయకుండ, తక్కువరేట్లపై పంపినవారివద్ద తప్పకుండ కొనవలసిన నియమము నవలంబింపవలెనని భారత ప్రభుత్వమువారు రతనికి వ్రాసినారు. విదేశపురైండ్ల వివరములను ఆంగ్ల వర్తకులకు బహిరంగపఱుపగూడదని భారత ప్రభుత్వమువారు ప్రాకమికనరు కాజ్ఞాపించిరి.

రాయిలుకొనుట వేదికను గురించి భారత ప్రభుత్వమువారు రాయిలు పరిపాలకులను, స్థానిక ప్రభుత్వములను వ్రాసిరి. స్థానిక సలహాసంఘములను నియమించుటనుగురించి వారు తమ ఉద్దేశములను దెలుపవలసి యుండును. భారత ప్రభుత్వమువారిట్టి సంఘమును నియమించిరి.”

బొంబాయి నగరమునందు హెలిభాయి టయబ్లి ఆసు గొప్పవర్తకుడు గత అక్టోబరు 14 వ తేదీని మునిసిపల్ కమిషనరుకు లంచమిచ్చుటకు యత్నించెనని ఆతనిమీద కేసుచేసిరి. ఆతడు పలికిన పలుకులకు ద్వంద్వార్థములు చేయదగునని చీఫ్ వెబ్ డెస్క్ మేజిస్ట్రేటు ఆకేసును ప్రోసీవేయగా, బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు ప్రాకృతి అడివనలను ప్రాకృతి అడివనల ప్రభుత్వమువారి అపిలు ప్రోసీవేయబడినది.

మాసిడోనియా మెయిలుబ్లీమరు 14 వ తేదీ ఉదయము 10 గంటలకు బొంబాయి చేరెను. లాహెజు సుల్తానుగారు యాస్థీనరునందు బొంబాయికి వచ్చిరి.

జాబులు

తాలూకా కాంగ్రెసు సంఘము, అమలాపురము

అమలాపురం తాలూకానుండి రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘమునకు బంపవలసిన 5 రు సభ్యులను యెన్నుకొనుటకు గాను అమలాపురం తాలూకాలోని కాంగ్రెసు సభ్యుల సమావేశము అమలాపురంలో తిలకు భవనమున ది 18-4-22 తేదీ మధ్యాహ్నం 3 గంటలకు జరుగును గాన తాలూకాలో కాంగ్రెసు సభ్యు లెల్లరును తప్పక దయచేయ కోరబడుచున్నారు.

జొన్నలగడ్డ మల్లపరాజు, కార్యదర్శి.

బాపట్లలో సభ

ఈనెల 20 వ తేదీ గురువారము మధ్యాహ్నము 3 గంటలకు భారత యువజనసంఘ కార్యాలయములో జిల్లా సంఘమువారి యేర్పాటుల ననుసరించి బాపట్ల ఒంగోలు తాలూకాల తరపున 10 మంది ప్రతినిధులను రాష్ట్రీయ సంఘమునకు యెన్నుకొనుటకు తాలూకాలోని గ్రామసంఘ సభ్యుల సభజరుగును. కావున యీసంవత్సరమునకు క్రొత్తగా తన గ్రామసంఘములతో 4 అకాలు చందాలిచ్చి సభ్యులుగ చేరినవారి యెన్నుకలలో పాల్గొన ప్రార్థితులు.

బాపట్ల, } శిష్టాసాక్షి సోమయాజులు.
12-4-22 }

నెల్లూరుజిల్లా ఖిలాఫత్ సంఘము

మాఖిలాఫతు సంఘప్రచారకులగు శ్రీమతుల గట్టువల్లి లక్ష్మీనారాయణ గారికిని, ముత్తరాజు గోపాలరావుగారికిని కొండలేటి నుబ్బరాయలు కెట్టిగారును భజనలు సలిపి భరత మాతకీర్తనలు చాడినందున మొదటి యిద్దరకును 108 సెక్కును క్రింద నోటీసు పంపించి 11 తేదీని దీప్యోజిత లెక్కరుగారుచెరి యొకసంవత్సరము కఠినశ్రమవిధించిరి. వయసున బాలురయ్యలను వారు ప్రార్థనతో బామిను నిచ్చుటలేదని ధిక్కరించి పల్కి చిరునగవుతో, నత్తుత్తానామతో కృష్ణజన్మస్థానమున కరిగిరి. మామండల కాంగ్రెసుసంఘ అధ్యక్షులు బెజవాడ చంద్రశేఖర రెడ్డిగారును 108 సెక్కుక్రింద నాడే యొకసంవత్సరకఠినశ్రమ పోతులైరి. శ్రీశ్రీతులెల్లరును సంతోషముతో నున్నారు.

13, 14, 18 దులు నెల్లూరులో ఏలాటి భజనలుగాని, సభలుగాని విదేశకత్తరహసముగాని చేయరాదని 18 మందికి 144 సెక్కుక్రింద నోటీసు పంపించినారు. వీరిలో 10 మంది ఖిలాఫత్తు ప్రచారకులు కార్యదర్శి, అధ్యక్షుడును గలరు.

ఖిలాఫత్తు సంఘకార్యదర్శి, 13-4-22.

నారనముగల శ్రీమత్ చెన్నపురి దేశాయబంధు

ద్వితీయ కాన్ఫరెన్సు

ఈ 1922 సం. ఏప్రిల్ 9 వ తేదీ ఆదివారము మధ్యాహ్నము 1 గంటలు మొదలు 9 గంటలవరకు చెన్న పట్టణము జార్జిటౌను రామకృష్ణుని పిథి 16 వ డోరు ఫ్రెంబరు గల గృహమున దిగున నుదహరించుచుండ ఆగ్నేయజనన సమూహము చేరి మ-రా-రా-శ్రీ, నరహరి బాలకృష్ణమృశెట్టి వారినివై చూపబడియుండు కాన్ఫరెన్సునకు అధ్యక్షులుగా నేర్పరుచుకొనిరి.

విద్యావిషయమునుగురించి మ-రా-రా-శ్రీ చిలమత్తూరు వెంకటకృష్ణమృశెట్టిగారిచేతి మర, గాదె, దొరస్వామిశెట్టి వారి, చేతను, మర చిలమత్తూరు, రాజగోపాలుశెట్టి వారిచేత పునన్యాసములుజరిగినవి. మల్దొరణవిషయముగురించి మ-రా-రా-శ్రీ న. పార్థసారథిశెట్టి వారిచేతను వర్తకవిషయమునుగురించి మ-రా-రా-శ్రీ సానా నమ్మకృష్ణమృశెట్టి వారిచేతను పునన్యాసములు జరిగినవి. తదుపరి కమ్యూనిటీలో చేరిన బాలురను బహుమానములును జరిపించిరి. సమూహమువారికి హరికథాకాలక్షేపము సీతాకల్యాణ మహాత్మ్యమును మ-రా-రా-శ్రీ నరసింహ శివనపుకమార్తశెట్టి వారిచేత జరుపబడినది. యాకాన్ఫరెన్సు నిర్విఘ్నముగను, సంతోషముతోను పూర్తి కాబడినది.

మ.రా.న.-దేశాయ నాయకు,

రామచంద్రశెట్టివారు మొదలగు ఆగ్నేయజన.

కాకినాడ అన్నదానసమాజములో ఈనెల 12 వ తేదీని తనకోమానుల వివాహసందర్భమున బంగారు రంగరాజుగారు. 200 మంది పేదలకు భోజనమిడదని కార్యదర్శి వ్రాయుచున్నారు.

మహాబలవర్ధక

ఆహారము

బలవర్ధక ఆహారము లన్నిటిలోను ఓటు మిక్కిలి గొప్పది. పెరుగునట్టి బిడ్డలకు దీనికి సమానమైన దేదియు లేదు. ఇది బలవర్ధన ఆహార మని చాల కాలమునుండి ఖ్యాతి కెక్కెనది.

మనకు అవశ్యమైన 16 వస్తువులు ఇందులో కలవు. మాంసాహారములకంటెను రెండింతలు బలము నిచ్చునట్టి వస్తువులు ఇందులో యున్నవి.

ఇంగ్లాండు, అమెరికాదేశములందు లక్షలకొలది బాలురు రుచికరమైన ఈ క్యాకరు ఓట్లనే ప్రతినాడు ప్రాతఃకాలమునందు వాడుచున్నారు. ఓట్లు మిక్కిలి దివ్యమైన రుచిగల రొట్టెలుగా చేయబడి తినినపు టబ్బాబులో వ్యాకుచేయబడి పంపబడుచున్నది.

ఈ ప్రాతఃకాల ఆహారమును ఒకమాసమునరకు వాడి చూడడు. మీరు ఎంతబలము గల వారగునదియు, మీ బిడ్డలు యెట్లు పెరుగునదియు మీకు తెలియను. (3009 ఇ)

మృదాను, బొంబాయి, కలకత్తా, కరాచి, రంగూన్.

Quaker Oats

MULLER & PHIPPS (India). Ltd.

Madras Bombay Calcutta Karachi Rangoon

ఆయుర్వేదశాస్త్ర విషయములు

(దగ్గు)

(నారాయణం కేశవాచార్యులు)

గాలి విశేషముగ నీయనపుడు మమ్ము బహుశఃలేమి యును మరీరస్థలములం దేమియు యెగురుమందుట బాగును న్నారము. అట్టిసమయమున అధూళియందుండు నలుగులుగా ని బొగగాని శ్వాసనాళములలోపలికి బోవుటవలనను నితరమీ తిన శరీరపరిశ్రమవలనను జగటపదార్థములు భుజించుటవలనను యాదగ్గుకోగము కలుగును. మఱియు భోజనకాలముందు భు జించు పదార్థములుగాని పానముజేయు నీరుగాని కర్మవశము తప్ప మణికనాళముద్వారా బోవుటవలన మలవిసర్జనముల సకాలమునకు విడువక నడుపుచుటవలనను జలుము గలుగు టవలనను కలుగును. ఒక్కొక్కప్పుడు జబ్బు కలిగినపుడును ఎదురుకొమ్మక విశేషవెట్టు తగిలింపుడును, కఫము లిగినపు డును శరీరము నిత్రాణముగ నుండునపుడునుగూడదగ్గు కలుగును.

ఇదియునుగాక కొన్ని సమయములలో కొండవాలంక వాపుదలయందును కర్మకోగమలయందు స్పష్టముగా కారణము (Lung) అస్వస్థతనొందినపుడును దగ్గు కలుగవచ్చును.

“గ్లాస్కోలోనోవూది గొడ్డలితో బోనలయునా?” అన్న నాగొడ్డలి ననుసరించి ప్రారంభపడెదమనె యున్నప్పుడు మన ము దానిని మానుకొనకున్న అయ్యది నిత్రాణతో గూడు కొని ఉబ్బుగనునకు పోతున్నందు తుచుకోగలుగలేక దిగి శ్వాసకోశములో చుట్టుకలుగుట నొప్పి. వాపు మున్నగు నవి కలిగి గుండె కనకవిధములగు బాధలు గలుగును. అట్టి తరుణమున నునము మనోకవిమయమునందు శాస్త్రజ్ఞుడవలె యును. అయ్యది యెద్దియన దగ్గు, స్పృశకము, జ్వరము మొ దలగు వానివలన శ్వాసకోశములు కదలబొంట్ల ప్లిహము ము న్నగుకారణములవలన కలుగు దగ్గునకు నుండు నేనించుటకు ముందు యెబ్బాద్యమునకు యాదగ్గు కలిగింది కనుగొని యెబ్బా ద్యమును మాన్పించునట్లు తరచుగా దగ్గుకు బోషకము నేవించు విషయము ముఖ్యముగ గమనించుట బలించెడిది.

గోగ్ల గవర్నమెంటునకు ముఖ్యవిషయములు

జగ్గుచే బాధపడు ప్రభువునకుఁ బెద్దలో విశేషముగ తగుగూడదు. పటిప్రభు నిద్రపోగూడదు. పులిసినపదార్థ ములు భుజింపరాదు. యనుపదార్థములు మిక్కిలియుగ తిన గూడదు. వెలుగు భుజింపరాదను.

మరియును, పచ్చనెల (Phaselis Mungo or Green Gram) గోధుమలు, నెయ్యి, ప్రాత్ర, వెల్లుల్లి పాయ, పిండి నీళ్లు, లేన మొదలగువి విశేషముగ వాడి నను, ‘దగ్గు’ చే బాధపడువానికి మిక్కిలి యుపయోగకరములు పాలు కాకలయన్నతో; మేకపాలు నుపయోగించిన నుంచి గుణ మియ్యగలను.

అంగ్ల ఆయుర్వేద యునాని చికిత్సా

అడ్డనపు ఆహార (Adharon Basic) నెయ్యి, తేనె, రెంటిని కూడుతులముల తుక్కుకొని నేవించిన, ‘దగ్గు’ ను తగ్గించుటలో బలవంత మిచ్చును.

అరుద్రైగుల పరిమాణముల (Liquorice యిష్టియ సుకమును చూళ్ళ ముతేసి, తేనెలోకలిపి దినమునకు 2, 3 పర్యాయములు నేవించిన గుణమిచ్చును.

కొంటి మిశ్రమాలు, పిప్పళ్లు, కరక్కాను, కనకాన ములతో చూర్ణముజేసి, అపూర్ణమును బెల్లపుకానుతో 3 గ్రైసుల పరిమాణముల మూల్రలముకొని, దినమునకు 2, 3 పర్యాయములు పర్యాయమున కొకమాత్రం చొప్పున నేవించిన ‘దగ్గు’ మాన్పి తీర్చక కలిగించును.

1 తులము లవంగపట్టు, 2 తులముల యేలక్కాయలు, 4 తులములు పిప్పిళ్లు 8 తులములు. తవాక్షితి శాస్త్రము తేసి 16 తులముల పరిమాణంలో గలవలయును. కింది వనవారు ‘సేతో’భూమిలోని అంగుని, భూమి 1/3 తులము, చూర్ణమును స్వచ్ఛమైన తేలితో 7 గ్రా. నెయ్యిలోనాని, తేనెలోనాని కలిపి, దినమునకు 3 పర్యాయములు (కూడయము, మధ్యాహ్నము, సాయంత్రము) నేవించవలయును. ‘దగ్గు’ లకు” వ్రాతంతయును వంటిది గలదును వర్ణశాస్త్రము. ఎత్తక ముండు. తునుకోగములయందు కొన్ని పరిమాణములలో వాడిన మంచి గుణమిచ్చును.

టింక్చర్ శ్వాసకోశ 3 గ్రా. స్పిటిస్ అమోనియా అరోమేటిక్ 2 గ్రా. ఉదకము 8 డ్రామ్ములు, శ్వాసాంధ

అసయోధ్యమము : స్త్రీలు

కా ర థ లే ఖ లు

8

సౌభాగ్యవతియగు కల్పలత

శాస్త్రీ!

నీజాబు చేసెదది తెలుసా? కల్పలత! ఆంధ్రదేశభాగ్య మును ఆంధ్రదేశభాగ్యం దనదాము తిరిగింపుమంటివి గదా! నీవిత్త మెట్లున్నది? నన్ను గూడ నీట్లు ప్రశ్నించుచు నా మంత్రంగము అమ్మతాండ! బ్రాహ్మి యెన్నవని గొప్ప ముతో బలికెదకు. నీప్రభు కంఠోపకండములుగా పడుచున్న జై అయ్యత్రుల నా ములు వారి మాలిగూడ గొప్పదములు వారి పత్నుల ప్రణామపుకండు నిజోలులు పత్రికలనుండు మాది నాకు లుగుచున్నయోగండు మంత్రంగుల కర్మంప దరము గాను. అనా! మన స్త్రీల కంటి క్షయముకచ్చినది! కళ్ళల చుద రాను బాధనభూలో నొకస్వప్నము స్త్రీలు విశేషజ్ఞానసూక్ష్మ లని పేలవముగా పలికెను. అది వట్టిసా. స్త్రీలకే యధ్యధి త్యాగ కారమున్నచో ప్రాణమృత్యులెని యాపద్యమృ మోచి యేముండును. ఒక పెళ్ళి కాలవ్యయముతో అసభ్యునిస్థానమున ఒక స్త్రీ యుండుట లెట్టిదే? (చో) రాత్తుముచే శతపరిశ్రమ తీర్మాముపట్ల నానభ్యునియంత యవివేకము! ప్రపంచం దయండును. దానికేమి! ఆర్థశాస్త్రంబులు అసహాయాద్యమును బంధప్రాయముగాని యవివేకముగాని యవలంబించుటలేదు. దేశభ్యుదయచింతతో, ఈశ్వారాధన చిత్తముతో, స్వాస్థ్య త్యాగ బుద్ధితో నాలందించు చున్నాను. అయ్యంతలెంటే బంధింపబడి సాత్వికమంది కరుకథలుల పరిత్యజముతో గౌర మినిత్రుబంధనాలయమున కేగుచున్న ముద్దునగుల బాచి “భూమాలారా శోభించు. మూల శుభములగాక, మీ బంధ విముక్తియు, భారతభవి బాధ్యమము క్రియు ఏక కాలముండే జరుగునుగాక. శ్రీకృష్ణరాష్ట్రమున శ్రీకృష్ణభగవానుడు మిగులదేవుని నయింపగాక!” మన పుష్కలతలతో మంగ శాశ్వరాధము లొందుచున్న తల్లుల చూచి, పతులస్వగతము నకు కన్నీరుమున్నగు పలవందలకేన పడతిమిన్ను కమనీయ పుష్పవాసులుచే భర్తలకంటెయు బహుశఃంచి నరున్గరించి స్వారాజ్యాశ్రయమునకు సాగంపుటచూచి అసహ యోధ్యురతత్వము అతివలకర్ణము కాలేననుట అచిజేమకాదా!

సమయముగిప్పిడి. కానున్నచో కమనీయతపనీయ కలకలంకృత కాంతాకరపల్లవములుగాతే అయ్యశృంఖలా బద్ధములై యుండు. వారిదరహాసభాముగదనాపవిత్రములలోక మాశ్చర్యముతో తలకందియుండును. మఱియు మన ఆంధ్రదేశ మనెదే కేరిపడి ప్రభుత్వ కలకలంకృతలను చూడజాగ్గియ చు నుకొన్నై లెద నిడచుకూతులును ప్రకటించుకలకల ప్రదర్శిం చియుండును. కాని ద్విక మునూరింపలేదు. మహాద్యు దంగిరింపలేదు. కాన్ము యుగ్య కేయింపుడు అట్టి కార్యణదినము బాంధ్రదేశమునకు బలవంత.

ఆంధ్రదేశమునందలి చున్నుల నిరాశరాప్రయత్న మాపి నేయుచుగాక మహాత్ములు బ్రోచియందలి గమిన్ శానోల్లం సునముగాడ నిరయించెను. స్వరాజ్యుపజనమునకు కావల సిన గుర్తులు పట్టములనీసినో యా ముఖము పువోపు లె. ణమున కారేదా రామైలవార్త మహాత్ములచే సోకెను. వెంటనే మహాత్ముడు యా! మాపితే చెను. అయ్యా! భూత్యా! క్ర తువాదై చివేమి! మృతరాములు చుట్టుకొనా? ఇది కొందరాద్రుమంతే నడుచుచున్నాం మొట్టమొదట మహా త్ముడు కానోల్లంయందును నిమియండు కొండలలో గంతో మును కొండలమీదవృ కొండల కంతా కొండలకాశ్యము కొండలకు నిరవ్యాసము కలిసి యి. పుట్టెకోకచ్చి బిచ్చాకోక యిచ్చి సామ్యులకు ఉన్నది “విగా గాంధీమహాత్ముడు స్వ రాజ్యులైయిం యుండినగా! ణా నన్నకొండ మట్టిట్టకచ్చి లే” అని మృగాను కుండలం బిచ్చాకోకచ్చి మోచి కలిహానిం చింపింది. ఇన్ను కొండలంబుకాదుగాని మహాత్ము ఆక్షేం దింపిందే నామాన్ను కొలచిందే పుచ్చియి. నియుచెప్పెద ములకు దగ్గులకు గ్రామము లేకలి గంటలవ 1 డ్రామ్ము చొప్పున యిచ్చులయును.

కలయవలన గలగు దగ్గులకు, యిచ్చులకు దగ్గు లకు, కఫము వెదలగ్గును, టింక్చరు శ్వాసకోశ 3 గ్రా. త్రెనం యిచ్చి కార 1 గ్రా. స్పిటిస్ తుల్యమైనది 2 గ్రా. ఉద కము 9 డ్రామ్ములు కలిపి, ప్రతి రో, లేక 4 గంటల కొకడ్రామ్ము చొప్పున యిచ్చులయును.

ను) మహాత్ముడు కాన్ములకు మాపితే చుటచే నామదిలోకూడ కొంచెము నిరవ్యాసము ముదయించెనయ్యు, నీప్రవాసితి. ము న్నలుగారిభార్య ఆక్షేంతుండు నాకట్టికత్తెముకలంకృతము. అంతమాత్రముచే అయ్యగౌరవమున కట్టి కొలయలేదు. విశే షించి ఆక్షేంతులయనకు క్రొత్తగాదు. నిశ్యము అసంఖ్యాక ఆక్షేంతులు ఉత్తరములద్వారా పుకలద్వారా తంతులమోల యున ప్రత్యక్షప్రశ్నలచేత అయ్యవద్దమును నేరుచుకొయ్యం దును. అయితే మహాత్ముడు హిమాచలమువలె అచంచలము. మామణభూమణతిస్సాగములకు విశాము నందము. కాన అందుమచ్చి నాకట్టిచారములేను. కాని నీకల నుత్సాహ భంగమయ్యెనో నాకు తోచుటలేదు నియుచెప్పెదము. బిచ్చోలి కాన్ములకు గంహాముచే నా కట్టిచిచ్చాము కలంకృతము. నిరాత్సాహ ముదంబలేదు. నిరాశనింపలేదు. మఱియునొక విధముగ కంతోమమోలిగెను. అవ్యభిలంబులారగింప యో గ్యముగాదు కావున పసిమింబెలొసి పొడుచేయుటకన్న పశ్య ఫలములకై పడినములు పాగుటయేయంది. కావున మహా త్ముడు మంచిపనియేచేసెను॥ అయ్యనిర్మలస్వభావము అహిం సారత్వము లోకమునకు మహోమాదు తేటతెల్ల మయ్యెను. ప్రాంతభింప తరువాత ఏయంజన సరియేదని సాగింపకతో పుటచేత ప్రభాభ్యుదయచింతలవాడుగాని ప్రభుత్వాధికాంశర్థ ముకలె ప్రతిష్ఠకై వెనుకలాడు నాడు కాదని జూమునకు రుఖ వైనది.

శతపరిశ్రమలను అయ్యవలె యను గమనించుటలేదు తేకేమియునునకు అయ్యవలె మనము సాటుబడుటలేదు. అట్టి చో అయ్య కానోల్లంభునోపక్రమింపసంహారములకు మనకేల కిడుక? ననకే నిరవ్యాసము? యోచించు ము. పురుషుల యొక్కములు పొంగిట్టెమున్నది. విద్యాభ్యుదయవిద్యాభ్యాస ము నింత అయ్యముగ సాగుచు నెయున్నది. యువకుల జ్ఞాగు చీరలసింగార మింను జరుగుచు నెయున్నది. కక్షివారులతో న్నాయస్థానములింకను కిటకటలాడుతామున్నది. ప్రాచుబో తులతల లెకన ఉద్యమెకముచే నాగుచు నెయున్నది. ఆంధ్ర రాష్ట్రమునలేదుగాని తక్కినరాష్ట్రములలో దౌర్జన్య మెదనెద పొడమాపునె యున్నది. నిర్మాణ కార్యక్రమంబును ని ట్టుల సుప్రార్థింనుండ పట్టుపట్టుమని పన్నుల నిరక జనమాకం భించిమారే మేమిలాభము?

స్వరాజ్యసాధనకు మనదేశమున నిరంతరము జరిగినవి సుప్రసాదయమైనవి. కాని ఆ సమగ్రము. అది సమగ్రము గ నెరవేరనంతవఱకు మహాత్మా స్వరాజ్యమేది? అని అనుగుట కు చాక్కేమి గలదు? స్వరాజ్య మొకకన్నవచ్చుకాదు. అది మహాత్ముని నాస్త్రములయంతు లేను. అది సత్యాగ్రహక్రమము నుండి రవాణాకాదు. ముప్పదిమామట్టుమంది భారతీయ స్త్రీ పురుషులు ఎవరెని కార్యదీక్షతో మొక్కనోని ధై ర్యముతో అసహనత్యాగముతో సాధింపలసియున్నది. కా వున కారణాంతరములేదే కార్యక్రమ మొకప్పుడు మొకముం దులకు నడచినక మన మెంతమాత్రము నిరవ్యాసముచెంక రాదు మహాత్ముని సంతకస్థితినుగలకు మహాత్ముత్సాహ ముతో శతీయమహాధర ఆదేశములకు బద్ధుల మై యుండ వలసినది

కల్పలత! ఉత్సాహసూక్త నొంది మన రాత్తుపరిశ్ర మ విశేవాదము. భారతభావిసౌభాగ్యమంతయు నాలించుసంత తులమిదని యాభారపడియున్న జనుమా! కాన నెట్టికష్ట పరిస్థితులేర్పడినను మనగృహపరిశ్రమ నిరంతరాయముగ సాగు చుండవలసినది. ఇంకను విశేషవస్త్రములవై ముపుకాపుట క గమ లెగరు. మీక్షేమోదంతము (వాయుము శ్యామలకు నాముదులు.

ఇట్లు ప్రయత్నించురాలు
కారడ
(ఆశీర్వాదము)

రాజపుత్ర స్థానములందు కైపోసి సుసానులలో ఒకే సి గా వెనవారు ప్రభుత్వము: ముదలిగిరి. సయానాలో 12వ తేదీని ఉదయము ప్రభుత్వసైన్యము వాతతో బోరి. ఒకేసీయా లు కొంతనేపు బోరిగాని, తుదకు పర్వతములకు తిరిగివేయబ డిరి. కారి సైన్యములో ముగ్గురు చంపబడిరి. ఆబూరస్తానద్ద శాంతిసెలకొల్పబడినది. 7 గ్రామములు పన్నులకు చెల్లించుట కంగీకరించింది అని సిన్హాప్రభుత్వప్రకటనము యెపుడున్నది.

ప్రధానసేనాధికారి 18 వతేదీని శ్రీరంగమునందు బయ లుదేరి సిన్హాకు వెల్లుతురు.

పల్లకిమిడిలో 18 వ తేదీని దుకాణములను మూయువల
దని పోలీసువారు వారమురోజులనుండియు అధికార్యాప్తిముతో
వ్యవహరించుచుండిరి. 18 వ తేదీని వలంటీరు లెవరున్న
వీధులలోకి వెళ్లగూడదని కార్యకర్తల సంఘాధ్యక్షుడు డాబ్బాపిం
చెను. వ్యవహరించుచున్న వనఃపూర్వకముగ దుకాణముల నన్ని
టిని మూసిరి. చాలవంది ఉపవాసము చేసిరి. ప్రార్థనలు జరిగినవి.
ఇక్కడ గమనించు నాయకులు లేకుండిననుచూచి పోలీసువా
రము జయప్రదముగ వెంటేరినది. 128 మంది పురుషులను 40
మంది స్త్రీలను క్రొత్తగా కార్యకర్తల సంఘములుగా చేరిరి.
హిందూ మహమ్మదీయ సంఘములవారు గాఢమైత్రితో పని
చేసిరి. ఇద్దరశ్వాసక మర్త్యదృశ్యముగ జరిగినది. స్వర్గము విలే
ఖరి- తంతివాల్. పల్లకిమిడి- ఏప్రిల్ 15.)

మందుభినామ సం||రం చైత్ర, బ|| ౪ శనివారము

రాజకులగౌరవము

పింగళ నాగేంద్రరావు.

గీ. ప్రజల కాదర్శనపులై + వజ్రల వారి
జీవ పరిపాలనమందు + శేషవృత్తులై
భ్రష్టలై వారు మాదుప్రా + భ్రష్టమునను
పాపపుంభావులను + భావులగుచు.

చ. ఏరాజ్యమునఁగాని యెన్నఁడునుఁగా
నీ దొంగలన్ ప్రామాన్
దారుల్ గొట్టెనువారి బాదలఁబుం
డాభోరులన్ జైలులోఁ
జేరింజేతురు గాని యొగులఁ గల్
శ్రీమంతులన్ పూజ్యులన్
సారాశాయలఁ గట్టి మాప్రభులు హిం
సల్ నెట్టుచున్నారహో!

చ. గలలకళా సమన్వితము
తనమహా భవనాధురంధరుల్
నుకములఁబాసి యా జయలు
లో నెటు గుండుచు నన్నవారలొ?

అట! ప్రభుత్వముక్కొక్క
హాపులంగడి గాక యిది! రా
జకుల ప్రసిద్ధగౌరవము
చచ్చెను శేరికి పీరి చేతిగా.

గీ. ధనము రాజులుగట్టి యో + చరణిగాని
ప్రజలవై కష్టాలచింత గొంతలేదు
దుర్బలకల ధనజీవి + దుర్బలములను
పిండుచేగాని "కోడె"కై + విడుచునొక్కో!

చ. కడుపున కేడ్చి యెందలి య
కాలమునన్ మరణింపఁ, గట్టిగా
నుదుపులైక నెందలి "య
హో"యని ధూషిల వాకి మొట్టలు
బెడచెనిఁదట్టి సానుసము
మిమ్ముచు మాప్రభులన్న వాక తే
ద్వదసున కైన మాకు నొక
దైన స్వతంత్ర లేకపోయెగా.

చ. ధరయా మాది ధనంబుమాది బలవి
నాల్గల్గులా మావి మా
సరులేవానికి నంగరక్షక ప్రధా
న శ్రేణియో చెల్లి మా
కరవాలంబున మాదుకంతములనే
ఖండించు చున్నారట
ర్వర నీగాతునవీవ యేమిటికి సం
ప్రాప్తిచె మాకక్కటా.

చ. చనకే మున్న భవాలేఖలు వారి
శ్చంద్రుండు గాయండు నా
జుకుండా నలఁదా మహాత్ములు ధరన్
భాసింపి లోకుల్ "భగ్గీ"
యన నా! మనవారు నేడు స్వపను
నానల్ జేడంబుట్టి కే
మని మన్నుకో ప్రజా ప్రకటకుల మా
రా చేర యార్యానని?

ఉ. ఎన్నఁడుఁగాని భూపతుల
పీన కృపారస మొల్కుఁగాఁ బ్రజన్
బున్నగఁజూచి ప్రాతు పని
పన్ను లొసంగెద అంతెకాని, హా!
పన్నుల కోసమై ప్రజల
బాధల పెట్టెనువారు రాజులా!
పన్ను వసూలునేయుటలే
పాలనమంచనరప్పు శ్రేణి?

గ్రంథపరిచయము

ఈ క్రింద నుదాహరించిన గ్రంథమును విమర్శనార్థమై
మాతాకాలయమునకు బంపిన గ్రంథకర్తకు శ్రుతజ్ఞత గలవలెనుచు
మాపాతకులను తత్పరిచయము గలిగించుకొనఁ ద్రాగ్ధింపెదము.

(౧) దేవత్రయచరిత్రము:—గ్రంథకర్తలు శ్రీ
మేడేపల్లి వేంకటరమణాచార్యులుగారు సంస్కృత
ప్రధానోపాధ్యాయులు. మహారాజాకాలేజి విజయ
నగరము. వెల 1-8-0.

దేవత్రయచరిత్రమనది ప్రాచీన ప్రబంధశైలిని వ్రాయబడిన
పద్యకావ్యము ఇందు మహాభారత కథలను దుష్కర్మింపబడిన
మహావీరుడును కూరుడును ఆధ్యాత్మికవేత్తలలో నగ్రజియు
నగు ఆచార్య భీష్మునియొక్క చరిత్రను కూర్చబడినది. ఆ
చార్యభీష్ముండు భారతమున కంతకును ఆదర్శపురుషుండు. ఆ
ధ్యాత్మిక తత్వజ్ఞుడై, ఉపనిషద్ హవాస్థానాదులను గ్రహ్యమగ్రము
ను కూలంకషముగా నెరిగిన ధీరుడు - కామినీ కనకములను
త్యజప్రాచయముగా నిరసించి అనుత ధర్మపథుడై - అకలుషిత
చిత్తుడై - త్రికరణ మధిక ఆస్థానమును ఆచార్యునిగాఁ బ్రద
ర్శించిన ప్రాజ్ఞుడు. ఇట్టి మహాతత్వజ్ఞుడైయున్న - ఇట్టి ధర్మా
చార్యుని యొక్క - యుదాహరణము ప్రక్షిప్తప్రబంధమునందు
సరసముగ శైలిని దిద్ది తీర్చి కూర్చబడినది.

ఆంధ్రవాఙ్మయ రంగమునందు ప్రబంధ కవిత్వా భూమి
కా ప్రదర్శన సమయము దాదాపుగా ముగియవచ్చినదని కొం
డలు విజ్ఞుల యభిప్రాయము. ఇందులకు దాక్షిణ్యగా "నిప్పు
టి రచయిలలో పెక్కురు నూతనముగ ప్రబంధనిబంధమున
సంతగా నిమగ్న మనములు కాకుండుకుదేగాక ఎక్కడనైన
నొకరిద్దరు ప్రబంధమును కూర్చువారున్నను అట్టివారికి ఆ
ప్రాచీన పరిపాటిగాని అద్భుతముగ కల్పనా భోగిగాని ఆ
కథాపాత్ర సుపాదానాది క్రమముగాని సుసంమృద్ధమును
నుశక్త్యముగ పదప్రయోగ వైచిత్ర్యముగాని అలవడిక ఏదో
ఒకతీరున పక్కికి కిక్కినో మక్కికి మక్కినో ఛందో
నిబద్ధము సాధమునగు భోగిమాత్రమే కలదనియు విమర్శిం
చు విద్వాంసుల కీ గ్రంథము ఒక్కమాటు పఠింపదగి యున్న
దని విన్నవించెదము.

ప్రబంధరచయన మూలమేగాక తదేక దేశములగు భగ
వత్సత్వ సామ్రాజ్య రాజ్యచక్రములందును నీకవి ప్రా
చీన పరిపాటి నే యనుమించెను. కావుననే నుకవి సంస్కృతి
తో పాటు కుకవినిందను సూతము సాగించి పూర్వోక్తిని
జికి నిరుక్తగు లక్షణ మగ్ధము నవలంబించి నాడు. కాని
పూర్వప్రబంధకర్తలకంటె నీ యచోకవి మరొక క్రొత్తక్రో
మను నొక్కొనాడు. పూర్వకవులు కుకవినిందను జేయుటగా
సమకాలికులలో ఎన్నోనో గొందఱి - అనాయాస్రములనీర్వృత్తి
పూర్వవచనతీతపరమాధుల-నధికత సంప్రదాయాలను-మాత్రమే
చేకూర్చి క్రశంసానాక్యములను వడ్డించుట వాడుకగానున్నది
ఈకవిమాత్ర మట్లుగాక - న్యాయ వైశేషిక నాయస్తబ్ధు
లు - అను సీసముల -

ననని బామరజనులు నిహూననంగ
గ్రామ్యశబ్ద ప్రయోగ సంఘటికమైన
కావ్యముల నాటకముల నాణ్యసంఖ్య
నల్లయందెడి నాధుని కాంధ్రకవుల
కొక్కనకలకేసి యవలకొనరిలారు.

అని ఆసనీకాంధ్ర కవులందఱు - విశేషచక్ర సుంత
యలెకుండ - గుది గ్రుచ్చి-యొక్క దామెనయందు కట్టివైచి
ప్రదర్శించుచున్నాడు. కాని అది ఈ కాలమునందు - అనగా
ఉపజ్ఞానపక్ష తలను గుర్తింపగల ప్రజాసామాన్యముగల యీ
కాలమునందు - అంతగా రుచింపదను కొందుము. గ్రంథకర్తలు
ఇందులకు మమ్ము మన్నింతురుగాక.

ఆచార్య భీష్ము చరిత్రమందు ఆయిదాశ్వాసములలో
వర్ణితమైనది. ప్రథమాశ్వాసమునందు శంతన మహారాజు వేటకే
గుటయు నట మానుష సూపధానియుగు గంగను గామించుట
యు వనువుల యుత్పత్తియు నప్తమ నను జనన సంకర్షమున
గంగ నిజవృత్తాంతము నెఱిగించి యంతర్ధానము నెందుటయు
నను సంకలనము కథాసందర్భము సందర్భమైనది. ద్వితీయా
శ్వాసమునందు పారాశర్య జనకధా కారణముగు నుపరిచర
కనువృత్తాంతమును. తృతీయాశ్వాసమునందు చిత్రాంగద జివిత
వీర్యచరిత్రములును, నామదగ్ధునితో నుబ విషయమునఁ
జరిగిన వాగ్వివాదమును, చతుర్థాశ్వాసమునందు భాగతీరుల జన
నముమొదలు పాండవ వనవాసాంతముగల సందర్భములు (అతి
రంగహాసక్తిని) పంచమాశ్వాసమున భారతయుద్ధమునందలి
భీష్మాచార్య రణోదంతమును కథానాయకుడగు భీష్ముని
నిర్వాణాంతమును ననోహరముగ నుపశ్చిత్తములై యున్నవి.
మొత్తమువైచు మహాభారతమునందు వివిధము
లగు సందర్భములలో - వివిధరీతుల - చిరుటలు
చిరుజులుగ - నదరయి- యీ మహామహుని చరి
త్రము నేకముఖముగను గొని విశ్రియి-విక్రీలి సరసముగను వ్యాద
యాంగముగను నిరుపమానముగను నుండునట్లు - తే నెఱేటలనా
తలపింపబాలు కవిత్వాధారలతో - చదవరులకు విందుసేయుచు
న్నారు. ప్రస్తుతకాలమున నింతటి భావగాంభీర్యముతో - పద
గుంభితో - పాత్రపోషణోత్తితో - ఉదారమగు రీతితో
నొప్పు ప్రబంధములను రచింపగల భాగవాదములను ప్రజ్ఞాఘను
లు నగు ఆంధ్రకవిత్వరు లరువనట నిజము. ఈ కవిగ్రంథము
నుండి కవితారీతిని శయ్యాచతుర్వృత్తిని సూచింపగల నొకటి
రెండు పద్యముల నీక్రింద నుదాహరించెదము. [చూడుడు బాసు
దగ్గర భీష్మపంచభాషణ ఘట్టము - తృతీయాశ్వాసము 181-
182.]

ఉ. తోవము లేదు కన్నియనాదోవలయు కై హరింపవచ్చు న
శ్రేణము పక్షిమధ్యవినివేళితమాంసముభంగి వీర్యసం
భూషితుఁ డైనను ద్విగతః+బోరునఁ జిక్కునశుద్ధి తేదుత
దోవమకుఁ బణ్యముగతానున్నదే నాయపరాధ మిందులొన్
జాను—

చ. బలియునిచేతఁ జిక్కునని, పశ్చిమి గావున నీయధీన యీ
లలనను బెండ్లి యాడుమని, లాలన సేయుము నీయతమ్ము న
ట్లలవడ దంటివేసి మఱి, యన్యు లిఁ కెక్కున దీనిఁ గాయవా
రలఘువిమాననోపహత, యెత్తనబంధుల నెట్లు గూడెడిన్. 182

చ. కలవోఁమాట చెప్పెదః+కాన్యమొక్కా మెదిలిదెచ్చుటల్
బలిమి నటుండ ని న్నుడి విశపదక కొందెను నీవు ముట్ట నీ
వెలది యపాదుఃఖ మెడ+వీడఁ దీనిఁ బర్రెహింపు మీ
శలుకులు మాను సాల్వఁదోపాలురిఁ గోఁగ నెల గ్రమ్ముటన్
చ. అన విని భీష్ముడిట్లనియో+నర్థ మె మీ రిటు చెప్పనాకు క
మ్యుని సవమాగ్ధవర్తననిఁ+జూచి గురుండు హితవాదాసనం
బునయలించినప్పధముఁ+బూ. యజ్ఞేయును గాని యీ+తిక్
బనుచు నె పాపకర్మములఁ+బూ. నట్టిగురుండు పూజ్యుడే.

క. అని భీష్ము డాడుమాటలు,
విని భాగవత డనియెఁ గోడ+విక్రము తో+పజ్
విను నేను జేయ నుడివిన
పనిఁ జేయక పలికె దిట్లు+పంతమె నాతోన్. 185

భీష్ముండు—తే. గురువు నెప్పిఁమాత్రాతఁగోరి చల్లుఁ
దగ దకార్యంబు శిష్ముండు + తత్తమున
మంచి నెడ్డల నానీ + మనుజులయెడఁ
దగవు పల్కెడుగురుడే సం+ద్యుతిను బడయు. 186

జాను—తే. ఆసంబద్ధప్రలాపంబు + లాడవలన
దింక నేక జెప్పుమాట నీ + కిష్ట మగునో
కాగో పల్కుము నావుడుఁ + గనలి భీష్ము
డనె నకార్యంబు నేక జేయ+నయ్య యనుడు. 187

క. అపు డతిసంకంభముతో
నుపజాత్రోగ్గిండుగురు + నొక్కమ్మడి నా
తపసి ధను వేడ దుష్టుని
చపలత నణగింతు ననుచు + ఛాత్రునిఁ బిలువన్. 188

జంఘాలశాస్త్రీ ఇట్లు పలికెను:-

రామరాజీవలొ నామని స్మరించుకొనుచు నొక రాత్రి శయనింపఁగ నొక విచిత్రమైన స్వప్నము వచ్చింది. దానిని గ్రంథటిసారియే మీకుఁ దెలుప నిశ్చయించితిని. వాడేదానికవి రచించి పంపిన పద్యము లాదిమునుఁ దప్పక చదువఁదగిన వగుటచే నాయుపన్యాస మింతవఱకు నిలువఁబడెనని. ఆ స్వప్న మేదియో యిప్పుడు చెప్పెదను. - విన్నఁడు.

నాయనలారా! తెల్లవాటిని పిమ్మట రానున్న శ్రీరామ జయంతి నెల్లు జరుపుదునా యని మనసులో యోచించుకొనుచుఁ బండుకొంటిని క్రిందటి శ్రీరామజయంతికి మదరాసులో నుంటిని. ఈసారి సత్యపురములోనుంటిని. మదరాసులో దొంగ కిన పున్నములు - ఫలములు - సత్యపురములో నెల్లు దొరకును! అచ్చట బిరింగుకొనిన నాటి యల్పవైభవము రేపు సంభవించుట కవకాశము లేకపోయెనే! రామరాజీవలొన నీ యల్పము నీవే జరిగించుకొనుము. నా చిత్రమున భక్తిరేఖ చేరిన వైసలేదు. ఒడలక్తిలేదు. స్వర్భుడను. బుద్ధిహీనుడను. చిలుకవలె నీనామము నప్పుడప్పుడు స్మరించుట అక్క సంతకంతు నాచేత నెదియుఁగాదు. రామా! రక్షింపు. రక్షింపునని మనసులో కైట్టిమెట్టికొనుచుఁ బండుకొంటిని. అట్లే యుట్టె అప్పులు దళసరి యెక్కినవి. తల తేలికయైపట్లం దెను. మనసులో నెదియో యాదుచు నీదుచు దిగిపోవుచున్నట్లుండెను.....

మఱి కొంతసేపటికిఁ గాబోలు నేనొక యనుకరింపువై గూతుఁచంటిని. అట్టమీఁందుఁ దాకనమున వెలుగుచున్నాడు. ఎటుట వాళ్ళి ప్రబల తరంగ పంక్తులచే ఘోరిల్లుచున్నది. వెనకవైపున నరణపాపాణి రచిత మహాభవత పంక్తులుత్తంగ గోపురములతోఁ బతాకములతోఁ బ్రకాశించుచున్నది. గాలి యన్నివైపులనుండి కూడ వీచుచున్నట్లున్నది. తొమ్మిది గంటల రాత్రి యెరుఁడునని యనుకొంటిని. మదరాసులో శ్రీరామజయంతి చేసికొనుట కలుగకపోయినదని జాగ్రదవస్థలో విచారించిన హేతువుచేత మదరాసునకు వచ్చినట్లు కలగనుచున్నానని కలలోనే నిశ్చయపఱచుకొంటిని. అహ! ఇంతవఱకు మంచిదేకాదా కల కలయని తెలిసికొనుట ఘనత కాదా? కాని యాజ్ఞానము! అవలంబులయును. అదియే నిలువఁబడిన యెడల నిక కం గా కల నిక చేది? అట్లు నిలువఁబడదు. జగ ద్వాస్త పారము కంటె మహా స్వప్నము మఱి యేమున్నది. అది వట్టి స్వప్నమును నిశ్చయ నిశ్చిద నిరంతర జ్ఞానమున్న వాడులోకాతీతుఁడు కాఁగా? కొందఱుకట్టి జ్ఞానము స్వల్ప పూర్వపుణ్యశక్తిమనే- గర్భగు బోధముచే- గర్వపరంపరాను భవముచే- గలుగును. గానియది మెఱపునలె నిలువఁబడదు. చెకుముకి తాతివై బలాత్కారమునఁ గలిగిన విస్ఫులింగమువలె వెంటనే మామువగును. అది మాయమైన పిమ్మట మఱియో గాదాంధ కారమగును. అజ్ఞానము ద్విగుణీకృత సాంద్రత్యముతో నావరించును. భార్య పుత్రాదులు కేవల స్వప్నగత పాత్రములని పలుకువార నేకులున్నారు. అట్టివారికే యింటిలో నెనవండు ప్రత్యక్ష పుత్ర బిల్లులు. గూడెములోఁ

భిమ్మండు-క. మేలా యాసంరంభము
హేలాసంతరితానానీశ్వర నీకుక
బామ-బాలామణి గైకొనుమీ
భిమ్మండు-బాలాయము నేయ నానెభార్య చెపుమా.
చ. గురుడవు బ్రాహ్మణుండవు ముకుందునిలేజముఁబూనినాడవు
ధురుడవు చాపకాపములఁ దోపుగీర్తి వహించినాడ వం
చురుతరభక్తి నీయెడల నున్నది నామది భిమ్మం దెప్పుడుక
దరమున నన్య వేడఁ దని తిప్పక నమ్ము భార్యవో త్రమా. 190
చ. పకపక నవ్వి భార్యవుఁడు
పల్కె-నవో విన వచ్చె నిన్నినా
శృకు భుజాతుక క్త్రిమున రామగుమ్మి పునర్విధిపన
ప్రకటకవోవితానము తొంగిదిసూపడ యుద్ధదోహలా
శక్తి జనించెనేని నృపతిప్రకరాంతకుఁ దూర కుండునే. 191
తే. నిశ్చయఁబుగ నను నీవు + నిగ్రహింప
నెదను దలఁచిన జూపెన + నెల్లి నాకు
భగవదుపదేశంలొక్తి పాటవంబు
ననుచుఁ బ్రణమిల్లి భిమ్మండు + సనియెఁ బురి? 192

దొమ్మండు గవాస్యపుత్ర బిల్లు. కనకరాజుని వైభవము లన్నియు నెందమాపులనూ రనేకు లున్నారు. అట్టివారికే యింటిలోనివెల్ల వేళ్లుచెక్కిన కనకపాత్రములు. పెట్టెలోని వెల్లూపాయకు లెందఱుల భర్తృవృద్ధితోనున్న తనభా పుత్రములు. క్రమంజ సుఖములన్నియు కేవల మాయాశ్చింతము లను మహానుభావుల నేకులున్నారు. అట్టివారికే నిశ్చినేకై పంచ బాణరస ఘటికలు. అనిష్టగర్భ విచ్చిత్తికై గోసాయి కంటకలు. సర్వ ప్రపంచచర్య స్వప్నమని నిశ్చయించుకొనువానికంటె నిజమైన జ్ఞానయోధి? నిజమైన ముక్తుదేధి? పిచ్చివాడు తాను పిచ్చివాడే నని గ్రహించిన వెనక జ్ఞానికంటె భిన్నుడా? భాగ్యవంతుడు తాను భాగ్యవంతుడ నని గ్రహించిన పిమ్మట నా నంద స్వయాపుడనట కేమైన సంభావన? అజ్ఞాను తాగజ్ఞుడనని గ్రహించినపిమ్మట విజ్ఞానమూర్తియే కాఁగా? స్వస్వ రూప గ్రణమైన తరువాత రాగ మెక్కిడిది. మోహమెక్కిడిది? బంధమెక్కిడిది? కాని యట్టిగవాణము నిలుచు మార్గమేది? మనస్సనకట్టి శ్రోతృవేది? బుద్ధిఁబట్టి వింకమేది? దోసుగు తొండమును తేలిఁబట్టుకొని కదలకుండ నిలువఁజచ్చును. గాజుపలక మీద పాదరసమును గదలకుండ నాఁపవచ్చును మనస్సులోని చాంచల్యమును ప్రంభింప సాధ్యమగునా? సంసారము లోని కంకరసరింప వచ్చును. కుక్క తోఁక లోని కంకరున్న వచ్చును. మనసులోని కంకరమా ప సాధ్యమగునా? పనికిమాలిన యన్నిటిలోను బనికిమాలినది మనస్సు-స్థిరమాలిన యన్నిటిలోను స్థిరమాలినది మనస్సు-నీతిమాలి యన్నిటిలోను నీతిమాలినది. మనస్సు-దానికయే సాటి. కాని నాయనలారా! నాకీకష్టదా లెందులకు? దేనినిగూర్చి చెప్పదలఁచితిని. విమిచెప్పుచుంటిని. మదరాసు తీరమునఁ గలిగిన స్వప్నము ను జెప్పవలసిన వాడనైన నేను మనస్తత్త్వమున గలిగిన సంకటములను జెప్పుచున్నానే! మనస్సను కాకాక చెప్పటల వైఖరి యెన్నప్పుడు మన యష్ట మేమున్నది?

నాయనలారా! మదరాసులో సముద్రతీరమున గూరుచుంటిని. నీమునఁ జురుమునకు బడబడఁడ బడ మను తరంగములధ్వనితప్పు మఱి యేధ్వనియును విన్నప్పుడుగఁగనరాకున్నది. ఇంత నిర్జన స్థలమున నేనొక్కడ నెందులకు? ట్టనములోనికి బోవుమనని నిశ్చయపఱచుకొని లేచితిని. నాబుద్ధిహీనతకాని పట్టనములో నేమున్నది? లేనివాడు లేదని యేడుపు. ఈన్న వాడంతకంటె నెక్కువ లేకపోయెనే యని మఱింత యేడుపు. బోధ సాధాగ్రామచేతఁ గాలీడుపు. క్రుశ్కువాసనచేత ముక్కుమోడుపు. మగవారిలో ననేకు లశక్తులగుటచే మగవలు మొగము మాడుపు. అంతకంటె బట్టనములో నేమున్నది? ప్రకృతి సాందర్య సాభాగ్య ప్రధానరంగమైన వార్ధిత్థియును విడిచి ద్రైఢీను వెట్టోలియుపు దుర్గంధములతో నిండిన మెట్టాపాలిసో యని నేను దేవులొడుట యెందులకు? నిజమైన కాకణ మేదియో చెప్పనా? పృథ్వీసాందర్యము గాంచి సంతసించుటకు నాకుఁ గవితాశక్తిలేదు. అన్నప్రాశనమేకాని యత్యుగాభ్యాసములేని యాతండు కాకీహోటలు వంకఁజూచునా? గంధాలయము వంకఁజూచునా? కవిత్వమున్న వాడీ తేజస్సు సౌరభము రుచివలువల యీ క్రదేశమును విడిచి దుమ్ముఘోరి, ఘామ ము దుర్గంధము గల జగరములోనికి బోవ యత్నించునా? నాయనలారా! అటుచూడఁడు. ఇద్ర తువో ప్రకృతి సాభాగ్య స్వాదిన తత్త్వము-జగత్సాందర్య సాహితీ సంపన్నులు - అప్స మీ చంద్రసౌరభము నాఘ్రాణింపఁగ - శీతలవాత పోతసాందర్యము నవలోకింప-చుత్తుంగ తరంగ రంగ తస్సభాగ్యము నభివ్యంగ మొనర్చు- అఖిల జగవాధారుని యనంతశక్తి నానంద గీత పుష్పంజరలతో నారాధింపఁగాబోలు - వాహాహ! ఆ పుణ్యమూర్తు లిద్దఱు పరమ హేయమైన పట్టనమును వదలి పరమ సుందరమైన యాప్రదేశమునకే వచ్చుచున్నారకదా! నెకానెక ఇంక నేను బట్టనములోనికి బోవుటకంటె దెలివలేమి యున్నా కా యని మనసులో నూహించుకొని వారిద్దరను సమీపింప యత్నించితిని గాని అదియేమి? నేను నూటిగ వాకికెదురుగఁ బోగ వారు నన్నుఁ దప్పించుకొనుటకుఁ గాబోలు ప్రక్కనేకు చున్నారే! సత్పురుషుల నేల వదలి పెట్టవలయునని నేను తిరిగి యటపోవఁగ వారు గిరుక్కున నీటు మఱలు చున్నారు. ఇదియేమి వింతి? నాయం దామహాత్ముల కంత యలత్కృమేల? అలత్కృమ కాక వారికి లత్కృమేల యుండవలయునా? స్నానమొనర్చిన వారు మలీనుసాగుని సమీపింతురా? పనిత్రాంతిః కరణులు పాపవత్తులఁ జటియుదురా? సత్యాలావులు మిథ్యావాదిని చేరుదురా? విద్యావంతులు సుంతకు జూతురా? కవులకు విమర్శకునియం దెంత యుపన్యాసా చెప్పవలయునా? అటులే వారు నన్ను జూచి యేకపదుమంటిరని నేనెంచితిని. అశేష కర్మమో

కాని వారు నన్ను దప్పించుకొనిపోవఁదలఁచిన కొఁది వారెవరో తెలిసికొనవలయునని పట్టదల నాకెక్కువయ్యెను! Mere Fisherman అనమాటలు నాకు గాలిపాటమున సులువుగా వినఁబడినవి. నేను బాలిసని వారనుకొనుచున్నారని యెంచితిని. ఇంతలో No. No. అను మృదులాలాపములు వినఁబడినవి. అహ! తంబుగ తీగ గాని యేకునారకాదే. గంట కాని లాడుగుకాదే! ఇద్దఱుకూడ మగ వారనుకొంటిని ఆ యిద్దఱులో నొకఁడే కాంత యాయని వితర్కించుకొని భార్యాభర్తలు కాబోలు వారిని సమీపించుట యెందులకని చివాలన మొగమావై పు. నుండిత్రిప్పుకొని నాదాని నేను బట్టనములోనికి బోవుచుంటిని. కాళిదాసుఁడు చెప్పినట్లు దేవామే ముందునకుఁ బోవుచున్నది కాని మనస్సు వెనుక చూచే చూచుచున్నదే! వారు నిజముగా భార్యాభర్తలై యుండియెడల వారు నన్నుఁ దప్పించుకొనిపోవుట కంత యాత్రపడనేల? పరితరకు భయమునకుఁ బాలదూరమే. వాలుచూపులు నక్కటక్కలు ప్రక్కగొత్తిగిల్లుటలు లిప్పించుకొని తారుటలు నెదుట బడుటకు జంకుటలు నెదుటగు లక్షణములు భార్యాభర్తల పవిత్రశృంగారమునకుండునా? ఇమిలేవను దంపతులకే యిన్ని పోగలములని నిశ్చయపఱచుకొని గిలుక్కున వఱలిచూచితిని. నేను బోయితిని నిశ్చయపఱచుకొని కాబోలు వారిద్దరు కొంతదూరమునఁ దిరుదట్టమైన మొక్కులచాలు చాలునఁ గూరుచుండిరి. నేనటకుఁబోయి కొంత సమీపమునఁ గ్రీనీడను నిలువఁజేడి వారిని జూచితిని. వారు నిజముగాఁ దగ్గుర దండతులనియే నిశ్చయపఱచుచుండ. వారికర్తవ్యమున వారు తిరుగుచున్నప్పుడు నేను వారియొద్దకుఁబోయి యేల చూడవలయునని- వారిహాస్యములతో నాకేమి పనియన్నదని- నాకామాప్రభుబుద్ధి య ప్పడేల లేక పోవలయునో యని నాకీప్పడు మిగుల భేదముగా నున్నది. కాని నాయనలారా! స్వప్నచర్యకు నెనెట్లు బాధ్యుడను? కేవలము బాధ్యుల లేదని త్రొచివైచుటకుఁ గూడ మీరదేహా. అయ్యయ్యా! ఆ పురుషుఁ డెవడో చెప్పమా? యెఁది యావకాయలు పట్టదగిన కుండయంత లేలో నున్నాడు. ఆతని శలవై నెట్టుగఁదియేమి? పితృతరణ కాబోలు! మహావా! హైకోర్టులో సాక్ష్యమును కొంటివా? లెజిస్లేటివ్ కాన్సిలు మీటింగున కొంటివా? నీ మొగమిండ్లు! అర్థరాత్రిమున సముద్రతీరమునందుఁ దేజ యిల్లాలిలో, జెల్లు చాలున నతన మేడుపుటకు జేసిన నీకు జీలుగుదెండు బుట్ట నెత్తిమీఁద నెందులకురా? ముద్దులకు రిగిదు లీటువలయునేమో అకావిల్లలు Fountainpen కూడ జేబులోఁ దెట్టుకొనియే వచ్చితివా? అహ! స్ఫోటికపురుషులచే నిండిన యాతనిమోము క్రోత్తగ గంటువైచిన తిరుగలిని ధిక్కురించు చున్నదే. ఛీ ఛీ! చూచుట కనన్యాయముగానున్నది. అదిగో రోలంత బోదకాలు ఆతనికి వయస్సు దావాపు ఏఁబనియొందును. కాని యాతని కుడిబుజముపై చేయి వైచుకొని యాతని యెడమబుజముపై మొగము పెట్టుకొని యున్న యాబంగారుభామ్య-యామనుస్య రూప శంపాలరి- యా లావణ్య మూర్తి- యెవ్వతెయో? కట్టు బాట్టు జుట్టువైఖరి చూడ నామె శ్రీవైష్ణవి యని తెలియచున్నదే. ఆసోగకన్నుల మిలమిలు- జలజలలు- ఓ-శీత్రపు గోసనున్న హైకోర్టుమీఁది విద్యుద్దీప కాంతిని సాగదీసి దాడవై కొట్టునట్లున్నదే? నాయనలారా! బ్రాహ్మణాబ్రాహ్మణ వైర ప్రధాన రంగమైన యాపట్టనములో నీయబ్రాహ్మణునకా బ్రాహ్మణి కంత మైత్రి యెందులకో యని స్వప్న సంబంధమైన సందర్భ సూక్ష్మతచే బ్రష్నించుకొంటిని. పాలిటిక్సులో నేగాని యిరాడిక్సులో వారికట్టి శపథిషలులేవు కాబోలునని కలలో నాకు నేనే ప్రత్యుత్తర మిచ్చుకొంటిని. అహా స్వప్నవైచిత్రీకి సాటి మఱియొకటియేదీ! వాటిల్లు సంభాషించుకొనుచున్నారు.

వైష్ణవి:-పిళ్ళే గారు ఆర్ అంధుసన్నులోని నెక్లను మాటయేమి?
పిళ్ళ:-ఎంతసేపు నెక్ల సని- కమ్మర్ బందని- రిక్టువాచి యని వేఱుకొని తిందువేకాని యొక ముద్దీయపుకద.
వైష్ణవి:-మూటలు వదలకుండ ముద్దులు లభించునను కొంటి నేమి? గెటప్ వేళయగుచున్నది. మావాట వెల్లింగ్గునుండి యింటికి వచ్చువేళ గావచ్చినది.
పిళ్ళ:-నీభర్త వట్టి బ్లాక్ పాడ్-ఆ, Fool ను బాగుగా టోప్పివేయుచున్నావు.
వైష్ణవి:-నేను నాభర్తను మోసముచేయు చున్న ననుచున్నావా?
నీ భార్య నిన్ను మోసముచేయుటలే దనుకొను చున్నావు కాబోలు. ఇచ్చటికి రెండుఫర్లాంగుల దూరమున నున్న రేవులో నీయిల్లాలు Soldier తో చెట్టపట్టములు వైచుకొని తిరుగుచున్నది.

టినుండి ప్రచారములో నున్నట్లు తె

ఉత్తరగోగ్రహణము

యజ్ఞపాటి వేంకటసుబ్బారావు

విరాటపర్వమున ఉత్తరగోగ్రహణ కథాభాగము ప్రముఖము ముందు, రాజావృత్త మహాయుద్ధమున కిది ప్రథమ సూచనము ఇచ్చుటనే కారవపాండవుల మనోవృత్తులు స్థిరపడినవి. సంధ్యప్రాయముల నిష్క్రమణము లని యిచ్చుటనే తెల్ల మయినది:-

ఆ. "మనకు బాండురాజ తనయభర్తమునకు

తెల్లు వొందగలగు నేను రాజ్య

భాగ మీను సమర భంగి కవిక్రమ

నిరతిఃకూట టిడియ నిశ్చయము."

అనిన దుర్యోధనుని వాక్యము నిజరూపును బయలుపెట్టుచున్నది. ఉత్తరగోగ్రహణము పాండవాజ్ఞాతవాస నియమ భంగమున కనుట సర్వజనవిదితము. కాని అదియే ముఖ్యకారణమని తోచదు. అది కారవులదృష్టియై యుండవచ్చును. కాని కవిదృష్టిమాత్రమే దిద్దికాదు. అట్లులే నదిని కింత ప్రాముఖ్యమిచ్చి యుండదు. కవిదృష్టి వేటువిధమున నున్నది. అందులో అర్జునుని పరాక్రమము తెల్లదించుట మొదటిది. దుర్యోధనుని అవివేకమును బయలుపెట్టుట రెండవది. కర్ణుని దాండ్లికనిగాఁ జేయుట మూడవది. అర్జునుని నిర్వక్రపరాక్రమ ప్రకటనమునకు, ఎన్ని అసభ్యములు-ఎన్ని అసందర్భములు-ఎంత అవినితీ-ఎంత మోహము, కుట్రతెలుపు, ప్రకటించవలసినవిన్నవో చూడుడు. భీష్మ ద్రోణ ముఖాది మహాయోధులు రాజద్రోహులై కుట్రతెలుపులై పయోముఖవివేకంశముల మదిరి నున్నట్లు ప్రకటించెడిది. కర్ణునివంటి పీరుడు అనవిసములగు దూషణములకు పాత్రుఁడైనాఁడు రాజైన దుర్యోధనుడుకుప్పటి అవివేకము. వీనినెల్ల నిటరా వివరించెదను.

అర్జునుని భుజబలదృష్టును నిరూపించుటకై ఇది వెలువడినదను నభిప్రాయములో పాతకమహాశయలకు సందేశము కలుగవచ్చును. గోరక్షదార్థము ఉత్తరుడుగదా బయలుదేరినది. ఉత్తరుడు కారకనే నాపరి వీక్షణమౌత్రిమున భయకంపిత శరీరుడు కాఁగా బృహన్నల రథకుడగుట తటస్థించినది. ఉత్తరుడు ధీమత్ నిలుచునెడల బృహన్నల కీ వ్యత్యయెట్లు చిక్కెడిది? అతడు పరాక్రమము చూపించవలసిన యవసరము వచ్చునని ప్రభువుననే యెఱుఁగెడితెలియును? కనుక యీ యభిప్రాయము వ్యర్థమందురేమో అట్లుకాదు. ప్రభువునుండియేయును కవిదృష్టి యందు ఉత్తరుడు నామమాత్రిరథకుడు. అర్జునుడు రథకుడు సైరింధ్ర బృహన్నలను పేర్కొనుటయే యీ విషయము నూచించుచున్నది. బృహన్నల ప్రతవచనము దీనిని ప్రసవరచుచున్నది. "నాకేయిటిగి పంచి పనిగని కడిమిమై పగర కాము." బొమ్మ పొత్తికలకు చీరలంకెవచ్చి ఉత్తర యుడు గా- బృహన్నలయొసగిన ప్రత్యుత్తరముపరికింపుడు.

క. అనుడు బృహన్నల యిట్లను

జనపాలకనందనుడు జయలక్ష్మింజే

కొనునట చీరలు దెచ్చుట

పనియే యటునూడు డెల్లభంగుల దెత్తున్.

ఇచ్చట "తెత్తున్" అని భావమంకియు దనవైన నున్నట్లు నూచించినాఁడు. ఉత్తరునకు "జనపాలకనందనుడు" అనియే వాడబడుచున్నది. అట్లుకాదు మాలేము జనపాలకనందనుడు కాదా! వీరి బట్టిచూడగాఁ కవిహృదయములో నున్న భావము ఉత్తరుడుకాక అర్జును డనియే తెలుచున్నది.

అర్జునునిరాక్రమము-విషయము-శీలము-వైభవావళిము మొదలగు సుగుణసంపత్తి ఎల్లఁ ప్రదర్శించుచుండెడియను విచారిం తెడు. మహావీరులతో గూడిన కారవసేన నంకియు నొకడు అశలీల జయించి గోవులను వలలించినా డనుటచేతి అతని దోష్టలైకీ వికరమగుచున్నది. కాని యీ విషయము పాతకులను గొప్ప సంత యమునకు గొనిపోవుచున్నది. ఒకడు ఇంతమంది యోధాశిఖామణి లతోను భక్తు ముక్తి యగునై న్యయుతోను నెల్ల పోరి జయింప గలిగినా యని సంకేపము కలుగుచున్నది అర్జునుడు ఒకరితో యుద్ధము చేయుచుండచూ ఇతరు తమి చేయుచున్నారే? మహా వైర్య సేమి చేయుచున్నది? ఒకనిని పలువు రెదుర్కొనుట అదగ్గనుని ఇతరులు కక యుండి రందురా? అర్జునుడు దుర్యోధను నెదుర్కొనినప్పుడు వలలపొవుచున్న పీరు లందఱు అతని మీదికి తిరిగిట్లును సమ్మోహనాస్త్రులను లైట్లును నున్నది. అందరు తలపడిరి గనుక సమ్మోహనాస్త్రము ప్రయోగింపబడి నది. బహుశః యిది కవిప్రయోగమేమో!

అర్జునుడు గోవులను వలలించుచుండ వైర్యమంతయు పీరులందఱును గ్రుడ్ల మిటకరించుకొని చూచుచుండిరా? పీరుల రద్దుపడిన యెడల అతనికావని సాధ్య మయ్యెడిదా? అసభ్యముగా నున్నది. మఱియొక సంగతి. అర్జునుడు కారవసేనలోనికి జొరబడి దానిని నాలుగుభాగములుగ విడదీసినాడట. అటులపోవుట కవి గొట్టెల మందయా యేమి? ఇంతయుద్ధము చేసినప్పటికిని అతని కేవిధమైన గాయములు తగిలియుండలేదు. "సహస్రాక్షతనాజ నార్థభాగ్యవయధ్యజముల్ పరాస్త్రు శస్త్రుతతి లేకయొప్పె" నని కవి సంత్సరి కనబరచినాడు.

కర్ణువుల నొకదానితో నొకటి జోల్చిన తారతమ్యము బయలుపడును. తారతమ్యనిరూపణమునందు ప్రశస్తమని అప్రశస్త మని రెండువిధములు గలవు. మొదట గుణమును నిర్ధారణ చేయుటకు రెండవదాని నెవ్విధమున నైనను బహిరంగ పటచ వలయును. కర్ణాజ్ఞులు ప్రతిస్పర్థులు. అర్జునినిమీద కవికి పక్ష పాత మున్నట్లు స్పష్టముగ తేలుచున్నది. అర్జునుని విషయంపత్తి- శీలము - అతడు భీష్మద్రోణులకు వేసిన కుశల ప్రశ్న ననుసార్గర బాణములవల్ల తెలియుచున్నది. ప్రత్యర్థియుగు కర్ణుని పొగడి అతనిని వైరివిభావణఁ డనవచ్చును. కాని కర్ణుడు గర్వితకతియై అర్జుని తృణీకరించి ప్రగల్భములు పలుకుచున్నాడు. ద్రోణాదులను తృణీకరించు చున్నాడు. అతని రాజభక్తికూడ పోతనా ప్రసంగములలోనికి దిగినది. అర్జునుడు రంగప్రవేశమును చేయుటకు ముందుగ నే ఉమపలు ఉత్పేక్షలు వానియంతట నవిదూకును. పాపము కర్ణుడానోమునోమోహన లేదు.

ఈ గ్రహణమువలన భీష్మద్రోణాదు లేవిధముగ నధఃపతితు లై నాకో కాంచుడు. వీరివెదరు దుర్యోధనుని కొలువులో నున్నవారు. నతని పక్షమున యుద్ధమునకు వచ్చినారు. వారు నిజముగ రాజభక్తిపరులై రాజక్షేమమే కోరువారైన యెడల రాజునకు ఉత్సాహము పుట్టించుచు నిష్కల్మష చృదయుమతో రాజునకు సాయపడవలసినవారు. కారవులు అధర్మపరులనియును పాండవులు ధర్మపరులనియును తలచెడివా రైనయెడల పాండవులపక్షముననే బహిరంగముగ నుండవలసిన వారు. అట్లుగాక దుర్యోధనునిపక్ష మవలంబించి అతని నిరుత్సాహజలచుటయును, ప్రత్యర్థి యగు అర్జునుని బట్టలకలె పొగడుట యును, మనసులలో దుర్యోధనుని విశ్వాసముకోరుటయును, అర్జునుని క్షేమత్యోగలగుట మొదలగునవి వీనితగనికార్యములు. పాండవాజ్ఞాతవాస దిక్షాధ్యసకులుగా వచ్చినవీరికి అర్జునుడు సమయభంగ మొనర్చినాడేమో యన్న భయమే? ఇట్టి భయముతో ద్రోణు డు క్యం చ్చార్థముల తో నడుగుట దానికి భీష్ముడు దుర్యోధనునితో ప్రసంగించు వానివలె గూడ ప్రత్యుత్తరమిచ్చుట- పాపము దుర్యోధనుని అమానుసిగా చేసి వీరిలో పీరు అతనికి తెలియకుండ బుద్ధివైభవమున క్యతి రేకాభిప్రాయములను కెప్పికొని సంతోషించుట మొదలగునవి కుట్రబుద్ధి విశేషములుగాక వజ్రయోధున? భీష్మ ద్రోణాదులు నిజముగ మహాయోధులే! మహాభావులే! అటువంటి వారిని యీ విధమున న్యూనపఱచి యధఃపతితుల గావించుట వాగ్దోషమా? కవిదోషమా? లేక మన దురదృష్టమా?

ఇక దుర్యోధనుని అకస్మత్ కొంచెముగ తిలకింతుము. ఇకఁడు అనార్యుడని, పృథ్వాభిమాన దుర్బుధ బహుభాషియని పేర్కొనబడినాడు. కుద్ధ అవివేక డైనాడు. గ్రహణమునకు బయలుదేరకముందు నిర్ణీతకాల పరిసమాప్తి అయినదా లేదా అని భీష్మదులను అడుగకుండగ నే ఆ విషయమును విచారించకుండ బయలుదేరునంటే అవివేకగా తిలకింపబడినాడు. గోవులను అపహరించిన తరువాత అర్జునుడు కనబడినప్పుడు పాండవులు మరల అరణ్యాజ్ఞాతవాసములు చేయవలయునని దుర్యోధనుడు చంక లెగురవై చుటయును, అందులకు తెలిసినవారే వాని ఆవివేకతనుజూచి ముసిముసినగవులు నవ్వుటయును మొదలగునవి దుర్యోధనుని హాస్యప్రాసన్నిచేసి వైచినవి. భీష్మునకు కాలపరిసమాప్తి యిదివఱకే తెలిసియుండియును దుర్యోధనుడు యుద్ధ సన్నాహములు చేయునప్పుడుగాని బయలుదేరునప్పుడు కాని చెప్పుకుండుట చాలవంతగనున్నది. ఈ వింత కవిలోనే యున్నదనిన చాల బాగుగనుండును. ఇటుల జరుగకపోయినయెడల యీ గోగ్రహణ మెటుల సంభవించును. ఇది భీష్మునిశోభమా? కవి మాహాత్మ్యమా?

బాలశశాంకమాలి శతకము

దుర్గమహంతి ఆదినారాయణగారు

ఁది యొక భక్తిరసప్రధాన మగు శతకము. కృతికర్త గోమౌజు సోమనాథకవి. ఈతడు 150 సంవత్సరముల క్రింద జీవించి యుం డెనని కవికంశీయు లగు మామిట్రులు సంగమేశ్వర కవిగారు వెలుపుచున్నార. సోమనాథకవి యీ శతకమును ఏకాక్షరప్రాసముతో రచించెను.

ఉ. శీలత నొక్కప్రాసమునఁ కెల్లగ నుత్పలమలవృత్త పద్యభిరంబు జాతకుసుమావళి దామము గాఁగ గూర్చి నేమేలగ బూజుకేసెదను? మేటివిభూతులొసంగి ప్రోదు సద్బాలశశాంకమాలి మనఁ పాలగలండు విచారమేటికిన్.

అను పద్యమునగూడ నీ యభిప్రాయమును కవి వ్యక్తకరించియున్నాడు. తెలిని తిగింపక రసశీలం మొనర్చక యేకాక్షరప్రాసతో వృత్తితమును రచింపఁగల యీకవియొక్క సామర్థ్యము సర్వధా క్లాఘునియును. పాతకులకు తెలిని చవి చూపుటకై ఇందలి రెండుపద్యముల నుదాహరించెదను.

ఉ. శూలపివాక భద్రవరఁ కుశ్రమఖగ్ర మహాయుధస్సుటా భీకరుండు లైలపుటఁ కృషిని శోభితి భివ్యశీలు ది

వ్యాలము భాగ రత్నిభువిఁ తాసన సంస్థితుఁ దాదిదేవుఁ డబ్బాలశశాంక మాలిమనఁ పాలగలండు విచారమేటికిన్

ఉ. కాలవిఫాలుఁ డు జ్వలదఁ కండలేరస్సుటతాండవక్రియా శీలుండు నారదాదియతిఁ కేఖరపాలుండు లైలజామనః

ఫేలుండు విశ్వరక్షణకుఁడీర్తి విశాలుండు నైస యిట్టియా బాలశశాంకమాలి మనఁ పాలగలండు విచారమేటికిన్

ఇతికి గొండులు శత్రువులుండినట్లును శత్రు గర్వాపహరణమునకై యీరిఁ డిచ్చదేవతా ప్రార్థన మొనర్చినట్లును 81 వ పద్యమగు

ఉ. మూలమెఱింగి తిక్కెలుచుఁ ముఖ్యపుధత్తులఁజూచి దుర్బుధుల్లేరియైనర్చిన స్మిగులఁ గీ డొనరించిన నోర్పునే నుధి

ఫాలుండు ఘోరదుర్జిన విఫాలుండు వైరము దీర్చుగాక బ్బాలశశాంకమాలి మనఁ పాలగలండు విచారమేటికిన్

మొదలు 88 వ పద్యమువఱకును గల భావము వలన స్పష్ట మగుచున్నది. మఱియు నీ పద్యమునందు ఆరవకడ విష మాక్షరమగు "తి"న నిలిపి శత్రులను దిట్టియున్నాడు. ప్రతిపద్యాంత్యచరణమును "బాలశశాంకమాలి మనపాలగలండు విచార మేటికిన్" అనుమకుటముతో ముగింపబడినది. ఈకవిచే రచింపబడిన విచిత్రరామాయణ మన ప్రబంధమును మున్ముందు విమర్శించెదను.

భారత తిలకం

హిందీ వారపత్రిక

భారతతిలక పత్రిక సంపాదకులును ప్రకాశకులును నగు భేమానంద రామాను గారు 19, చై నాబాబా రోడునుండి ముక్కులువ్రాయుచున్నారు.

ఈ రాష్ట్రమునం దొక హిందీపత్రిక స్థాపింపవలయు నన్న సెను చాలా కాలమునుండి ఉద్దేశించి యుంటిని. దైవకృపవల్ల నా ఉద్దేశము కీఘ్రులముఖానే క్రియారూపము దాల్చు నని చెప్పుటకు మిగుల సంతోషించు చున్నాను. ఈ నెల 15 వ తేది శనివారమున యీపత్రిక మొదటిసంఖ్య వెలువడును దేశోద్ధానిసాధక మగు యీ ప్రయత్నము విజయభంగునల్లు అందరు తగు సహాయ మొసంగెదరిని నమ్ముచున్నాఁ.

ఈపత్రిక అన్ని విధముల ఉపయోగకరముగనుండునట్లు తగు ప్రయత్నములు చేయుబడును. అయినను చెన్న పురపొరుగు హిందీ వ్యాపకోద్యమమువల్ల ప్రకటించుటన్న నిరుత్సాహము మిగుల ఆకాభంగిరముగ నున్నది. ఈ రాష్ట్రపు ప్రజలు అందు ముఖ్యముగ ఉత్సాహపూరితులగు ఆంధ్రులు ఈవిషయమువల్ల తగు సానుభూతి కనపరచెదగాని నమ్మియుంటిని. ఆంధ్రపీరులకు జాతీయభావవైనిక్కప్రేమ గలవని నా నమ్మకము. కావున ఇట్టి ఉద్యమము నశించకుండ తగుప్రోత్సాహ మొసంగుట వారిధర్మము. బాగుగ ప్రబోధము కలిగిన ఆంధ్రదేశమునందలి అన్ని భాగములనుండి చందాదారులు అధికముగ దరఖాస్తుల పంపెదరిని నమ్ముచున్నాను.

సంవత్సరముదా 4 రూపాయలు. పత్రిక వి. పి. గ పంపుట. కంటే చందామొత్తము వనియార్దరువ్యాపార పంపుట మిగిల సౌకర్యముగనుండును. పాతకులు కోరినచో ప్రతివారము హిందీ వాతములు పత్రికయందు ప్రకటించబడును.

భేమానంద రామాను సంపాదకుడు 'భారతతిలక'

మదరాసు అండు సదరన్ మరాటా రైల్వే కంపెనీ (లిమిటెడ్)

(ఇంగ్లాండులో ఇంకా స్థాపించబడినది)

నోటీసు

సీజ్ టిక్కెట్ల చార్జీలను సవరణ

1922-వ సం॥ మే నెల 1-వ తేదీనుండి ప్యాసంజరు బండిచార్జీలు హెచ్చించు సందర్భములో మద్రాసు అండు సదరన్ మరాటా రైల్వేయందు దంతెటను 1-టన 2-వ, 3-వ క్లాసులకును, నార్త ఈస్టు రైల్వే మిడుగాబోల్ బండ్లకు (మద్రాసునుండి విశాఖ పట్నము వరకు) ఇంటర్ క్లాసులను మాత్రమును, 1922-వ సం॥ మే నెల 1-వ తేదీ నుండి నూటికి రూ॥ 15 లు చొప్పున చార్జీలు హెచ్చు చేయబడును.

1922-వ సంవత్సరం జూలై మొదటి తేదీ నుండి (మూడు నెలల కొకసారి చొప్పున) క్వార్టర్లీ సీజ్ టిక్కెట్ల జూలై, ఆక్టోబరు, జనవరి, ఏప్రిల్ నెలలో తేదీ తారీఖునుండి యియ్యబడును.

1922-వ సంవత్సరం మే నెల 1-వ తారీఖునుండి లుక్నో-కూడ సీజ్ టిక్కెట్ల చార్జీ హెచ్చించబడును. (30)

పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహ

రావుగారిచే రచింపబడినది

గ్రంథములు—నాటకములు

Table with 2 columns: Title and Price. Includes works like 'కర్పదాపురుషోత్తయము', 'రాధాకృష్ణనాటకము', etc.

(అచ్చులో నున్నవి)

సాక్షి 1 వ వాల్యూము, 2 వ వాల్యూము, మూడవ వాల్యూము. [3513]

పూర్ణిమము ద్రిక—నాటకములు

వలయువారు, పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహరావు పంతులు గారు, పితాపురం. అని వ్రాయవలెను.

THE

Kalapatharu Ayurvedic Works

FOUND AND DIRECTED BY

MAHAMAHOPADHYAYA KAVIRAJ,

GANANATH SEN, SARASWATI M A., L M S

Are you in the Full Glory

OF

Manly Strength (3440)

If not you are in urgent need of radical remedy to regain your strength and Manly Power

Try Brisha Joga

Prepared on the basis of the Makaradhwaj, Gold, Musk, Etc., in assimilable form

It Guarantees Results

It quickly renews VIGOUR and VITALITY and restores power of SUPERB-MANHOOD.

Price one Phial (to last 30 days)

Rs. 6-4 Per V. P. P. Rs 6-10.

94. Gray Street, CALCUTTA

గ్రంథాలయోద్యమము

యితర యుద్యమములు

ది 1-4-22 తేదీ ఆంధ్రపత్రికలో ప్రచురిత యాకగిరి లక్ష్మీ వెంకటరమణ గారు వ్రాసిన లేఖ చదివినది. గ్రంథాలయోద్యమమునకును యితర యుద్యమములకును సంబంధ బాంధవ్యములు ముందు స్థిరపడవలెనని వారు నూదించిరి. ఈ సంబంధము నిర్ణయించుటకు ముందు గ్రంథాలయ వన నెట్టిదియో మన మాహింపకల యను. సకలకావ్యములను గూర్చియు, సర్వదేశములగుర్చియు వెద్యాల ప్రపంచమందును సకల గ్రంథములను ప్రోడికరించి జనసామాన్యమునకు జ్ఞానోదయము గావించుటయే గ్రంథాలయోద్యమ తత్త్వము. ప్రబలకట్టి మాతన గ్రంథము లభింపజేసి వానినెల్ల సేకరించుట, ప్రపంచములోని వార్తాపత్రికలను తెప్పించుట. చదువు గావారికి యేదోవిధముగ చదువు చెప్పించుట గ్రంథాలయోద్యమము, సమయానుకూలముగ ఆవశ్యముగట్టి గ్రంథాలయముయొక్క కార్య విధానము మామను. ఈ యుద్యమము అన్నియు ప్రోడికరించి మారిన మానవేంద్రే గ్రంథాలయముయొక్క పరమ సావనోదేశము. కాని యంతటితో యే యుద్యమమునకు వీరికి సంబంధము లేదనుటకు వీలులేదు.

అన్ని యుద్యమములు తాత్కాలికముగా నుండునని ఈ సహాయ నిగ్రాహిద్యమము స్వరాజ్య సంపాదనకునుండి ఆగమ్యస్థానముచేరగనే ఆంతరించును. కనుక సహాయ నిగ్రాహిద్యమమునకును దీనికిని కాశ్యత సంబంధముండుటకు వీలు లేదు. ఆ విషయమునుగూర్చిన గ్రంథములను తెప్పించవలెను. తత్సంధ్యుకు కరపత్రములు ప్రతీకలు తెప్పించవలెను. ఆవిధముగ నే మితవాదుల పక్షమున కావలసిన గ్రంథములను వగైరాలను తెప్పించవలెను.

ఒకతల్లి ముగ్గురు కుమారు లుండి రనుకొనుడు. ఒకడు పోలీసు ఉద్యోగి అనుకొనుడు. రెండవవాడు కాసనసభలో సభ్యుడనుకొనుడు. మూడవవాడు జిల్లా కాంగ్రెసుసంఘ కార్యదర్శి యనుకొనుడు. అట్టియిద వీరితల్లి పేరు మువ్వగారు సమన్వయముగా నుండునట్లు ఒకరికి యెక్కువ సహాయముచేయక ఒకరిని మాసింపక సంసారమును గడుపును.

ఈ ప్రకారము గ్రంథాలయోద్యమము తల్లియుద్యమము వంటిది. కాంగ్రెసు ప్రచారకుడు తనకు కలసిన గ్రంథములుండుటవలన గ్రంథాలయమును నమస్కరించును. కాసనసభోపన్యాసములు అభినవముడి మితవాది గ్రంథాలయమును జ్ఞాపించును. ఒక్కయుద్యమముపక్షము గ్రంథాలయోద్యమము పూనుటకు అభినవముండేనేని యుద్యమములకు సంబంధించిన గ్రంథాలయము వేరేవులుగా వుండును. రాజకీయగ్రంథాలయము చుట్టగ్రంథాలయములు. కనుకనే గ్రంథాలయోద్యమము అసాగ యేయుద్యమముపక్షము బూనక అన్ని యుద్యమములు తనయందుంచుకొని అన్నింటికి సహాయము చేయును.

తేకరుమళ్ళ వెంకాజీ

కావలెను

(26)

కృష్ణాజిల్లా బోర్డువారి యాజమాన్యముక్రింద స్ట్రీమ్ రోడ్ రోలర్సుతో పనిచేయుటకు యోగ్యత గల డ్రైవరులు ముగ్గురు కావలెను. నెల 1-కి జీతము రూ॥ 50 యియ్యబడును. సం॥రము 1-కి రూ॥ 2 లు చొప్పున రూ॥ 70 ల వరకు జీతము హెచ్చించబడును. దరఖాస్తులు వారి వారి యోగ్యతా పత్రకలతో సహా 1922 సం॥రం ఏప్రిల్ నెల 25 వ తారీఖు లోగా ఈ దిగువ విలాసమునకు పంపుకొనవలెను. వయస్సు, జాతి, యిదివరలో ఎచ్చట పనిచేసినది మున్నగు విషయములు కూడ వివరముగా దరఖాస్తునందు తెలియజేయవలెను.

T. K. T. Viraraghavachariar

District Board Engineer

Kistna, Chil kalapudi.

Ready Now.

(3309

Illustrated Catalogue of RATNA WATCH & Co.

The Right House for Watches & Clocks

93 China Bazaar Road, MADRAS

Apply with 1 Anna Stamp.

శ్రీ మైలవరం

బాలభారతీ సమాజమువారు

కాకినాడ ఎలెక్ట్రిక్ టెలిఫోను హాలులో

1922-వ సంవత్సరం ఏప్రిల్ నెల 17-వ తేదీ

సోమవారము నాడు రాత్రి

ప్రహ్లాద నాటకమును ప్రదర్శింతురు.

రేట్లు:

Table with 2 columns: Ticket Type and Price. Includes 'పురుషులకు', 'స్త్రీలకు', 'రిజర్వ్ టికెట్', etc.

(31)

మేనేజరు.

అమృతమునకు

సాతకాల ఎక్స్ పర్ట్ నైజా పుస్తకములు, గ్రాఫ్ పుస్తకములు, డ్రాయింగు పుస్తకములు, శాండునోటు పుస్తకములు, కాగితములు, కలములు, సిరాలు, రబ్బరులు మున్నగునవి సరస మైనధరలకు దొరకును.

ఫౌంటెన్ కలములు, వాటర్ పెన్ 1 కి రూ॥ 8-12-0 స్టాన్ 1 కి రూ॥ 4-12-0 బ్లాక్ బర్డ్ 1 కి రూ॥ 2-14-0

అలెక్సాండ్రా 1 కి రూ॥ 2-0-0, కండిక్లిఫ్ 1 కి రూ॥ 0-11-0 (353) కె. జగదీశన్ అనేడు కంపెనీ

తిరువర్కీశి, మద్రాసు.

పత్తము. బీజ్ బండ్ పులుపువర్జితం.

దురభ్యాసములనల్ల కల్గిన నపుంసకత్వము నప్పుక నివారించును. కీళ్లుస్కలనమునూరు భోజనమునకు ముందు (బీజ్ బండ్) ఒక మోతాదు పుచ్చుకొనిన వెంటనే గుణము తెలియను. నపుంసకత్వము సంభవించినవారికి కి రోజులు మందుచాలును. మందు పుచ్చుకొని విధము దెబ్బతో పంపబడును. దబ్బి 1-కి రూ॥ 2-0-0 లు వి. పి. ఖర్చులు చేరు.

ధన్వంతరీ బౌషధాలయము,

(22) 38 జనరల్ ముత్తియామెనరి పేట, మద్రాసు.

వనాషధిసరస్వరిల్లా

రక్తహీనతను రక్తముయొక్క పరిశుద్ధతను పోగొట్టుట యందు శీఘ్రముగా గాంచినది ధర 1-10-0

ఇండియా సిల్కానందు ఎచ్చటికైనను కపాలాఖర్చు తుదితముగా పంపబడును. (2978)

విలాసము వి. డి. సావంత్

నెం 144 ఫనసవాడీ, బొంబాయి

కున్ను, బొల్లి, క్షయ, మధుమేహము, పురాణ నవాయి, నెగ, మూర్ఛ, వెక్రి, మూలశంఖ, స్త్రీ రోగము పక్షవాతము మొదలగు నవి పూచీవైని కుదర్చబడును.

గుణమిచ్చిన మీదటే నొమ్మిచ్చుట

ఆపుమాపములగు ఓషధుల మహాత్యములు పర్వత నాగులగు కోడులు వగైరాలకే తెలియును. వారకే వాటిని వాడుచున్నార. వాటిని వారివద్ద మిగుల శ్రమపడి కొన్ని ఆషాఢములకు లోనై నేర్చుకొని, పరిశోధించి ప్రయోగించుచున్నాము.

మాదగ్గడనుండి బౌషధము నేమిచు రోగులు వారికి గుణము కనుపించినకొలది వాయిదాలవైని సామ్యుభయ్యవచ్చును. ఆట్టివారుగుణము కనుపించక పూర్వముగాని, రోగము కుదరవచ్చునని నమ్మకము పుట్టక పూర్వముగాని సామ్యుభయ్య నియ్యనవసరములేదు. ఈ త్రైర ప్రత్యుత్తర మూలముగ సహితము చికిత్స చేయబడును. అట్టివారికి బౌషధములు వి. పి. గా పంపబడును.

(3222) వి. ఎమ్. రాజా. దీర్ఘవాయునిర్మూలనాలయము } దీర్ఘవ్యాధులకును సమైక్య భిమునిపట్టణము. } ఆయుర్వేదవైద్యులు.

వాద పల్లి తీర్థము

ప్రభుత్వ నిర్బంధములు

8-4-22 తేదీని తీర్థము జరుగనున్నది. 7 తేదీనే కొత్త పేట దండనాధికారి, పోలీసుగారము, సాయుధ తయారు ఖాజుతో విడిదియిది. 8 తేదీని తాలూకాబోర్డు ప్రజెంటు, కలెక్టరు దొరగార్లు మకాము తేసిరి. 7 వ తేదీని 5 గం|| కు మా ర్యాల్ ఫీర్లా స్వరాజ్య కార్యాలయమున ప్రకాశించు చున్న స్వరాజ్యపతాకమును లాగివేయుటకు పోలీసు సబ్ ఇన్స్ పెక్టరు 2 జవానులతో వచ్చెను. జండా తీసివేయుటకు నిషేధాజ్ఞ యేమైనను కలదాదాని మే మడుగగా అలాటి ఆజ్ఞ లేదు ము చూపించ నవసరముతేదీని జండా తీసుకొనిపోయిరి. రాత్రి 7 1/2 గం|| కు| మాలో (1. నంబూరి జగ్గరాజు 2. పద్మ శామనాథం 3. సయ్యపరాజు కామ గోపాలకృష్ణంరాజు 4. సునల్ల శ్రీరామ స్వసింహం 5. నంబూరి వెంకటసోమరాజు 6. చేకురి రాజురాజు 7. జుజ్జలపల్ల వీరన్న 8. నామన బా పన్న 9. నంబూరి బంగారాజు 10. ఉప్పద్రవ్య అప్పల నరసిం హంగార్లు) పదిమందికి 144 పె|| ప్రత్యేకముగాను, నిరాకరణ వాదులకు. కాంతినెలకులకు, గ్రామపంచాయతీ సామాన్యము గాను, సభలు చేయకూడదనియు, వాలంటీర్లు కర్రలు ఇండా లు తీసుకొని సంగీతములతో పంతులు తీరి నడువకూడదనియు, అట్లుచేయుట ప్రజాశాంతికి భంగపరచుననియు కండ్లారా మూల ముగను యుత్తరపుల మూలముగను తెలియపరచిరి. కాంగ్రెస్ యుత్తరపులేను గాన సదరు నిషేధాజ్ఞను ధిక్కరించలేదు.

8 తేదీ యందును వివిధకాంతి స్వైరదళములకు వివిధ చోట్ల కర్రలులేకయే సాంఘిక సేవేయ ఆజ్ఞాబుచ్చితిమి. కాంతినెలకులు బహు సమృద్ధము గలవారనియు స్వార్థత్యా గులై వేశసేన చేయవలెననియు మిక్కిలి క్లాఫించి ధర్మకర్త గారు రెండవదళమును ఆలయములో శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి దీర్ఘపద్ధ యంఃరి. అంతట పోలీసువారువచ్చి వాలంటీర్లాలయములో యుండవలదని వారిని గెంటివేసిరి. తరువాత ధర్మకర్త గారు మేజిస్ట్రేటుగారితో వాలంటీర్లు పోలీసువారు గెంటి వేసినదియు కాంతినెలకులను ఆలయములోయించి తీరవలయు ననియు ఎంత బ్రతిమాలినను వివక వాలంటీర్లు దుస్తులు తీసి వచ్చిన కామయ్యనని బలికిరి. మోతే రంగయ్యగారు పోలీసు చర్యను నిరసించి వాలంటీర్ల సంఘసేన నభినందించిరి

సాయంత్రము 8 గం|| కు రథోత్సవమునందకు కాంతి స్వైరము కర్రలులేకయే కాంతముగ బోయిరి. స్థానాధ్యక్షులు గారు అధికారవర్గము వారికిని కాంగ్రెస్ వాయుకులకును ఏక కాలమున పూలమాలికలతో యలంకరించిరి. తరువాత కొందరు యూనియన్ జాకును తీసుకొని రథము ముందరగా పట్టుకొని యుత్సవము జరిపించుటకు యత్నించిరి కాని వేసకువేల ప్రజలు రథముయెదుట యూనియన్ జాకును మించిన లాగవనిరి. కొంతసేపటికి యూనియన్ జాకును తప్పించుకొని యింకొక చోటుకు తీసుకొనిపోయిరి అంతట రథము, నూనా నందముతో జయజయధ్వానములు మిక్కిలు మట్ట అకమెలు లాగ బడినది. తిరిగి యభిస్థానమునకు లాగవచుని యత్నించుచుండ యిద్దరు వాలంటీర్లును అధికారపట్టుకొని, పావుగంటలో వదిలిరి. మరియు క్రాంతి రామవాసి మాత్రా సర్వనారాయణ గారిని అశస్త్రచేసి పోలీసు మకాముకు కొనిపోయిరి. ప్రజలు తమ సోదర హిందూవులు నిష్కరణముగా సేరమేమియో తెల్ప నిజే మహా కార్యణసరుయమున నిర్బంధించుట అక్రమమున రథ ముపిరి. అధికారులు, రథము యథాప్రకారము స్థలమార్తమించిన పిమ్మట వారిని బలితవచుని వాగ్దానముచేసిరి! కాంగ్రెస్ నాయకులు, ప్రభుత్వవర్గము ఖండించుకు బోవుచున్న ప్రజలకు యుత్సాహపరచియు బోధించియు అవదమున తృప్తికాలము లోనే యథాస్థాన మార్తమింపజేసి, రాత్రి 8 గం|| కు సర్వనారాయణగారిని అధికార్లు క్షమాపణ నీయననగా వారు తమ యనమృతి వెల్లడించిరి. అంతట వారిని వదిలివేసిరి. ప్రభుత్వాధికారులు అవసరముగ తమకు సంబంధములేని జతలముయను లలో కలుగజేసికొనుచున్నారు. తీగ్గచంతయు అన్ని వేళలయం దును సంపూర్ణకాంతి ప్రబలెను.

(ఒకవిలేఖకుడు)

దేశభక్తుల చిత్రవలములు

(ప్రతియింటను పూజించతగినవి)

[3516]

గాంధీమహాత్ముడు లోకోత్తర పురుషుడు

కావీనధార్మియై మాయుని యున్న మహాత్ముని చిత్రపటము సాంఘిక సత్కారకార్యమునందు ప్రత్యేకముగ ఆంధ్రచిత్రకారు లైన చావలి నాగేశ్వరరావుగారిచే తీయబడి పలురంగులతో చక్కని నునుపుకాగితముపై చిత్రపటపడినది. సైజు 15 x 20 అంగుళములు. వెల ప్రతి 1-టికి రు 0-8-0 మాత్రము.

వర్తకులకు కమిషను వివిధ నియ్యబడును.

ఆంధ్రదేశమునకు సోలుయేజంటలు:— దొంతరాజు సీతారామయ్య, గుంటూరు.

దేశభక్త కొండ వెంకటప్పయ్య పంతులు

ఆంధ్రభక్తి రామదాసు దుర్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్య చిత్రరంజన ఆలీదాసు, సహోదరులు శ్రీమతి సరోజినీదేవి, లాలా లజపతిదాసు, సి. యస్. ఆంధ్రదాసు మున్నగువారు ఖద్దరువస్త్రములు ధరించినతరువాత తయారుచేయబడిన పటములు. బహుఅందముగ నుండును. సైజు 12+10 అంగుళములు వెల 0-2-0 మాత్రము.

ఇందులో దేశభక్త ఆంధ్రభక్తముల పటములకు సోలుయేజంటలు: జే. అయ్యవారికాశ్రీ, స్వరాజ్యగంధాలయము, తెనాలి. తదితర పటములకు యీక్రింది చిరునామాకు వ్రాయవలయును.

The Andhra Chitrasala, Princess Street, Bombay.

చదివిచూడుడు!

మీరు కొనియున్నారా?

యోగ్యతాపత్రములు

ప్రతియింటిలో నుండవలసిన సిద్ధాపథముల నేల కొనలేదు?

1. లోకామయవార కన్వారిమూత్రలచే గుణములు వాకును శాశ్వతమైన వస్తు సోగులకు ఆత్మప్రీతికరముగ నున్న కె. కె. విశ్వాస్ కవిరాజ్, విష్ణుచక్రవైద్యశాల, 9-41 బాక్లబజారువీధి రంగూను, బర్రా. లోకామయవార కన్వారిమూత్రలు జనులకు గలుగు సకలవిధ సోగములను పూర్తిగా తొలగియును. 250-300 మాత్రలుగల సీసా 1-కి ధర 0-4-0 1 మొదలు 6 సీసాలవరకు రూపు 1-4-0

సారస్వతానవము (బుద్ధిప్రసాదిని)

పిల్లలకు, తరుణులకు, వృద్ధులకు, శ్రీలకు బలము నిచ్చు జ్ఞాపథము. మొదడు దుర్బలము, మరపు, తలవేడిమి, మలబద్ధకము, అకలిలేకుండుట, కాంతిహీనత, గుల్మము, మూలరోగము, స్వప్నస్థలనము, కీప్రస్థలనము మున్నగువాటిని పోగొట్టి అమితమైన శుద్ధరక్తము నిచ్చుచు బలమును గలిగించును. ఇది మానవకోటికీ గొప్ప వర్తనసాదము. 20 దినముల జ్ఞాపథముగల బుడ్డి 1 కి రూపు 1-0-0.

ముఖ్యగమనింపు:—మా కాతాదారుల సౌకర్యార్థమై వాగుకోరుటచే మద్రాసు, నెం881 తంబుకెట్టివీధిలో మా ప్రాచిని తెచ్చియున్నాము. తప్పక ఎల్లరు ప్రోత్సహ మొనగ కోరెదము. వి. పి. ఆర్థులు మద్రాసు ప్రాచినినండి పంపబడవు. (954) సాశ్వత వెంకటాచల వండితులు శ్రీశీతారామవ వైద్యశాల మొనూరు.

హిందూదేశము మూలధనముతోను హిందూదేశము పరిశ్రమము వలనను తయారైన హిందూదేశపు నరకులు

ఆయాకాలములకు తగినట్టి జవిలిదినములు మా వద్ద సిద్ధముగా నున్నది. అన్నిరకముల హిందూదేశపు జవిలిదినములు ఎప్పుడును నిలువజేసి యుండు మా పెద్ద అంగడికి అందరును దయచేసి వచ్చి చూడవలెనని కోరెదను.

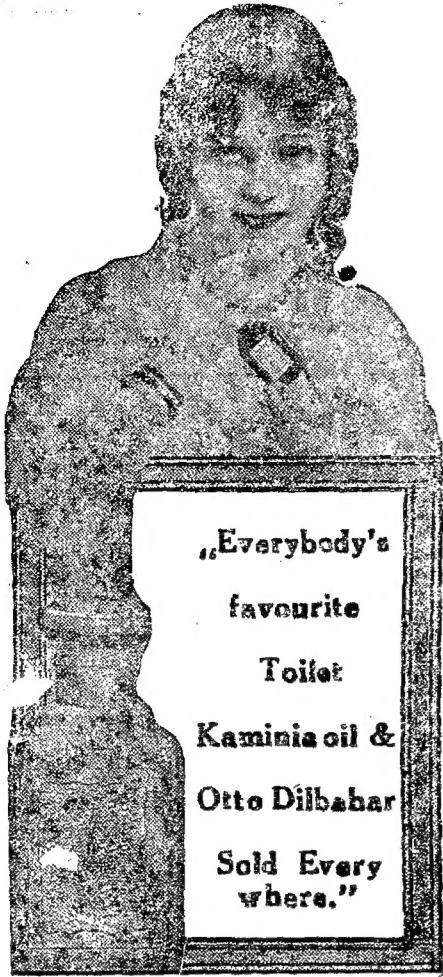
చల్లారాం గెయానుచందు

(2300)

గొప్ప అద్దములతో అందముగ నుండు మాత్ర

9, 10, 11, రత్తన్ బజారురోడ్డు, మద్రాసు.

హనుమాన్ బోరక్కు నబ్బు చర్మవ్యాధులను అత్యాశ్చర్యకరముగా కుదుర్చును. ఎస్. రంగనాథంకెట్టి ఆంధు బ్రదర్య, మద్రాసు (172)

వెంటుకలే అందము.

రానిపోకుండ, జాగ్రత్త!

వెంటుకలు దుప్పెలతో ఊడి రాకమున పే త్వరపడుదు.
ఊడిచుట్టుకు మొదలు పెట్టినయెడల వెంటుకలు పాడైపోవును.

అంతవరకు రానియవద్దు.

నేడే

కామినీయా నూనెను

వాడుట మొదలు పెట్టుడు.

ఇది రిజర్వు చేయబడినది.

వెంటుకల కట్టి లోగ మున్నును, కిలో మాంద్య చున్నను,
యిది వివేకవంతు.

వెంటుకలు చిట్టుట గాని, గరుకుగ గాని యుండదు.

మీ వెంటుకలు చురల యెట్టుటే మెత్తదనమును గల్గి వట్టు
వలె నుండి మెత్తయి చుండును.

ఈ లోకాననే దీనిని పరీక్షించి చూడుము.

వెంటుకలు యెట్టుట వృద్ధి యగునో కనిపెట్టుడు.

కామినీయా లీనూనె నిన్ను సర్వోత్కృష్టమనిగ జేయును.

నెల బుడ్డి 1-కి ఒక రూపాయ. వి. పి. ఛార్జీలు ప్రత్యేకము.

అన్ని చోట్లలోను ఈ క్రింద తెలుపబడిన ప్రకారము
విక్రయించబడుచున్నది.

ఇది మంచి లక్ష్యముగా రందరివద్దనున్న, సరకు లక్ష్యము
పాఠశాలను గూడ దొరకును, లేకున్న,

సోపా యె కెంటు:—

ఆంగ్లో-యిండియన్ డ్రస్సు అండ్

కెమికల్స్ కంపెనీ,

(126) 155 జమ్నామార్గము, బాంబాయి

మీకు నువ్వూ ప్రత్యేకము, లేక అత్యంత కావలసినవస్తువు
“టెటా డిల్ బహార్” కు వ్రాయుడు.
ఇది రిజర్వు చేయబడినది. అత్యుత్కృష్టమైన గుణముగలది.
1/2 బోన్సు బుడ్డి 1-కి ఒక రూ 2-0-0
1 బ్రాము “ ” 0-12-0
1/2 బ్రాము “ ” 0-6-0
కొన్ని చుక్కలు చేతి ముదాలయందు చల్లిన మిక్కిలి
సువోహరమైన వాసన చుట్టుప్రక్కలకు వ్యాపించును.

ఎ యి లే న్ బ ర్గు

(3385)

క్రాసు ఆయిల్ ఎంజినులు

“ఎస్” టైపు. పరిమాణము 6-100 హెచ్. పి.

ఇప్పుడున్న పనరు ఎంజినులలో కెల్ల సులభమైనది, ధర తక్కువది.

ఎంజినులో చిక్కులేమియు నుండవు. సులభముగా నుండును.
పనిని నమ్మకముగా ఆగకుండా చేయును. ఎంజినులోని వివిధాంగములు చాల మంచివి,
ఖర్చుతక్కువ, మిక్కిలి నమ్మక మైనవి.

చాల డబ్బు పెట్టికొను పెద్దపెద్ద ఎంజినులతో సమానమైనవి. డబ్బు దండుగలేదు.

10-12 హెచ్. పి.	మామూలుధర రూ 2045	ప్రత్యేకపుధర రూ 1842
20-24 “	“ 2909	“ 2618

“జెన్కో” వర్క్ లో ఎంజినులచే నడిపించబడు పోర్ట్ బుల్ పంపులు.

214 నైజ ఎంజిను పరిమాణము 6 హెచ్. పి. పంపు	ఒకనిమిషమునకు 330 గాలనులు
216 “ ఎంజిను పరిమాణము 8 హెచ్. పి. పంపు	ఒకనిమిషమునకు 457 3/4 “
218 “ ఎంజిను పరిమాణము 10 హెచ్. పి. పంపు	ఒకనిమిషమునకు 622 3/4 “

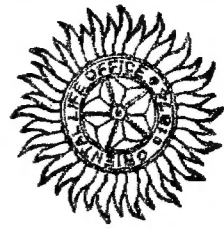
WIELE & KLEIN

Importers, Manufacturers' Representatives, Agents and General Merchants,

MOUNT ROAD, MADRAS.

Telephone 248.

Telegrams : "KLEINCO," MADRAS.

ఓరియంటల్

గవర్నమెంట్

మెంటు సెక్యూరిటీ

లైఫ్ అన్యూరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

1874 సం. స్థాపితము.

కేంద్రాధిపతి, బాంబాయి.

మా సేవ:— హెచ్. ఎడ్వీన్ బోన్ను.

ఫస్టును రూ 5,43,00,000 డైగానే యమగ్నము.

19-0-వ సంవత్సరము నందు

వరించబడి

91,06,888.0.11

ఇప్పుడు బహిగు చున్న అభ్యుదయ

లెక్కల మొత్తము 15,45,25,593-11-3

మునుపటికంటె ఇప్పుడు పాలిసి

చార్జుకు జాస్తిగా చెల్లించిన

మొత్తము

6,50,00,000

ఈ కంపెనీ తరఫున పనిచేయుటకు ఏదైనా
కావలయును. వారు అనుభవ గాములగు నెంబి
నలయును. భరావత్తు చెల్లించవలయును.

ధరభాష్య పాఠములకు యీ క్రింది విధమున
మునుకు వ్రాయును.

Apply to:—

P. M. Vaid Nag, Branch Secretary,

Oriental Assurance Building,

Post Box No. 8, Madras

వైద్యరత్న పండిత
డి. గోపాలాచార్యగారి

అమృతమలకతైల

కిరన్నును కండ్లను సర్వదా కాపాడును

అన్ని విధ కిరోగములను బోగొట్టును

పార్శ్వనొప్పులను దూరము జేయును

కణితనొప్పులను నిర్మూలముజేయును

పీనసరోగముల రానివ్వదు

మెదడుకు బలము కలుగజేయును (కని)

కర్మలకు సంబంధమును

కండ్లకు ను

అపస్మారముల దూరముజేయును

తలనరములకు బలమునిచ్చును (1045)ను

నేత్రకిరోగములకు హితము

మూర్ఖులను బోగొట్టును

తలమందును బోగొట్టును

వెంటుకలను నెరయకుండజేయును

నెరసిన వెంటుకలను నలుపుజేయును

యోచనచేయువారికి మిక్కిలి హితకరము

మాడుపోట్లను నిర్మూలము జేయును

విద్యాధులకు సర్వదాహితము

చర్మరోగులకు మంచిజేయును

తలమంటలను మాన్పును

అధికనిద్రను తగ్గించును

నిద్రలేమిని బోగొట్టును

దీని గుణములు అనుభవజ్ఞులకు తెలుసును.

నెల బుడ్డి 1-కి రూ 1-0-0.

ప్యాకెంకు పోస్టేజీప్రత్యేకము.

కృతజ్ఞులగు ఉచితము.

ఆ యు ట్లే దా శ్ర మం,

41, ఆచార్యన్ వీధి, జి. టి. నుదరాను.

కిరొనినిలా పను:—“పండిత్” నుదరాను.

పెన్సిల్లు!

మన దేశములో చేసిన పెన్సిల్లు!!

పెట్టుబడి, సామానులు, పనివేతలు సమస్తము మనదేశములోనివే.
“దేశములోని ప్రజలు బ్రతికి సుఖించవలెనంటే దేశములోచేసిన వస్తువులు కొనండి”
మా కాపీ పెన్సిలు దేనికిని తీసిపోదు. (3462)

ఒకరూపాయి పంపిన అన్నిరకములు గల నమూనాకట్ట పంపబడును.
ఏజెంట్లు:- యన్ శర్మ కంపెనీ, బెంగళూరు. (నెల్లూరు, గుంటూరు, కృష్ణా, గోదావరి, విశాఖపట్టణము, గంజామ జిల్లాలకు)
వ్యాపారధర్మకు వ్రాయండి. మదరాసు పెన్సిలు ప్యాక్టరీ, వామరూపపేట పోస్టు, మదరాసు.

ఓ టో మో సా ని

28-3

మీరు బతుకుపోయి కచ్చినదివారితో చాలా బడలికయందు సమయమునైనా పెండ్లిండ్లు విందులు
యందులలో నైనను ఈ అత్తరును యెప్పుడోగించి మంచి రోజుపుష్పముల వాసనను యిచ్చి మనముకు
ఆ సమయమునకు కాంతి నిచ్చును.

రోబినియా తైలము

కనరీకాలములో ఉపయోగించుతూ గచ్చిన శత్రువులకు చూడరు సౌందర్యమును యిచ్చును.
ఆనేక స్త్రీలు ఉపయోగించుచున్నారు. ప్రపంచమున ఈ రెండును ప్రతివటుంబములోనూ అవశ్యకము.
ఎల్లవోట్లను విక్రయించబడును. ఓటోమోసాని ధర బుడ్డి 1-కిరూ 2, 1, 0-12-0, 0 8.
రోబినియా తైలముధర బుడ్డి 1-కి రూ 1-0-0

Shyam & Co, c, Hander st, Madras. పియూ కంపెనీ రిటండురు వీధి మదరాసు

మలయచందనము

గనేరియా

అను సె రో ముకు మరొకము
పళ్ళము లేదు. పిచికారితో పని లేదు.
ఎలుపు, తెలుపు, పచ్చ, అను మాడు
విధముల సె రో మును మాడు
పూటలలో మాన్యును. స్త్రీలకునును
వ్యాధులకు కూడ ఇది రాక్షసధము.
(1251) డబ్బీ 1 కి వెల 2-4-0
గంధర్వ ఫార్మసీ, రాయవరం. (గోదావరిజిల్లా)

తెలకవులకు పూడియెన

కౌషధము

చర్మముపైన యందు తెలకవులు వైపుత వలన 8
దినములలో మాయమై పోవును. ఈయోగము ఒకవహాత్మునినే
(శ్రేష్ఠ మైన మూలికలచే తయారు చేయబడినది. మచ్చలు
మాసిపోని ఎడల యిచ్చిన ధరకంటె రెండింతలు వైకము
వాపనియ్యబడును. బుడ్డి 1-కి ధర పి. పి తో సహా రూ 8 లు.

శ్రీరములు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను

(340) The Aryan Nursery, P O Kamtau Darbhanga.

శ్వరపడు! జాతకరత్నము (చతురు తక్కువ!!)

PART 1

జన్మశత్రువు. పుట్టినతేదీ వేళమున్నగువి లేకయేసం
వత్సర ఫలితిములను క్యాకెర్లు రీడింగుతో సహా యెన్నిసం
త్వరములకైనను జ్యోతిష్యుని సహాయము ఆక్రమలేకయే తమం
తలు తాము వ్రాసికొనగలరు ధనము, సంతానము మున్నగు వ్యా
దభావములతో మీమీ జాతకములను మీరే వ్రాసికొనగల
రు. ఇది యింటిజ్యోతిష్యుడు. దీనివెల రు 2 మాత్రమే.

క్రేట్ యిండియన్ జ్యోతిషాలయము,
(8291) ఫారంకోట, విశాఖపట్నంజిల్లా

మదనకామేశ్వర లేవ్యా

దుర్బలులపాలిటి సంతేవి:— మేహము, నిక్కాక, శుక్ల
నప్తము, నిస్సర్తుకు, అతిమూత్రము, మొదలగు వాటిని హరించి
మంచి బలమును, యవ్వనమును, కాంతిని, వీర్యవృద్ధిని, సంతా
నాన్ని, కలిగించు వర్షసాధము. 2 డబ్బీలు చాలును. 20 తు
డబ్బీ రు 1-4-0. వి. పి. చార్జి 0-8-0 (8851)

రోజుపుష్ప లేవ్యాము:— ఇది మలబద్ధమును పోగొట్టి
కాల విరేచనమును చక్కగా కలిగించుటలో అమృతప్రాము
15 తుడబ్బీ రు 0-10-0, వి. పి. చార్జి 0-7-0. [1]

పి. డి. పి. అంతుకో, ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిడేపి, నెల్లూరుజిల్లా

వవెలు కంపెనీవారి ప్రత్యేక వృద్ధి కృషి

ఈ క్రింద తెలుపబడిన బౌషధములు శరీరకాస్త్రమునకును, రోగ చికిత్సకును సంబంధించినవి మా వైద్యులచే
రసాయన కాస్త్రజ్ఞులచే కాస్త్రపరిశోధనాసారము యేర్పరుపబడినవి.

మా బౌషధముల తయారుకేరము కాలలో వలయు సామగ్రి యంతయుగలదు. ఇది యిండియాలో నెల్ల చాల పెద్ద
ప్రస్తుతము కావలసిన వస్తు సామగ్రి యంతయుగలదు. అచట మూలికలు వృక్షకాస్త్రప్రకారము, రసాయన కాస్త్ర
ప్రకారము, భూ తద్దముగుండ గూడ పరిశుద్ధతయవలయును. అచట బి. పి. స్టాండర్డ్ ప్రకారము రసాయనములు మూలికలు
తయారు చేయును. కావున యీ బౌషధములు పారిశుధ్యతయన్న, సత్యకమున్న యేమాత్రమును అనుమానింప నక్కరలేదు

డాక్టరు యాన్ స్పెరి

పిచ్చు ఫెర్రి ఫాస్ఫేట్స్ కాంపౌండు క్విన్ వైను మెట్ ఫ్రిక్సియా
ఈవి పు డాక్టరు యాన్ స్పెరివద్దటి సేనుకొని విరసఫాస్ఫేటులు, క్విన్ వైన్, ఫ్రిక్సియా
యిచ్చియునేసి దిగ్గముగ తయారు చేయబడినది.

ఈ బౌషధము అతిఉష్ణప్రదేశములోగని యిండియాలో నుండుటవలన గలగు దుర్బలత్వ
మును పోగొట్టుటకును, మానసిక దేశహవాధగాని దుర్బలత్వమునుగాని పోగొట్టుటకును ప్రపంచ
మంతటను ప్రధికేక్కిన దివ్యోషధము.

వెల పెద్ద బుడ్డి రు 2-8-0 విడియం రు 1-4-0. చిన్నబుడ్డి 12 అణాలు.

కెమికల్స్ ఫుడ్స్

ఇది విరక్, వైము, పొటాషు, సోడా ఫాస్ఫేటులనిరపు

శుద్ధముగనుండును. అనుగుణ సత్తుయేమియు నుండదు. ఫిలడెల్ఫియా యెడ్వర్డ్ పారిశుగాన
చేసిన పాశ్చాత్యప్రకారము తయారుకాబడినది.

ఇది స్త్రీలకు అత్యంతోపయోగకరమైనది. ఇది బలమునిచ్చు మంచియోషధము. రుచిచానుండును. మంచిరక్త
వృద్ధిగానించి నరములకు పుష్టినిచ్చును.

పెద్దపైజ బుడ్డి రు 1-12-0, విడియం రు 1-0-0, చిన్నపైజ 10 అణాలు.

వవెలు కంపెనీవారి సరుకులకు మా ముందులను వివరించుచు వ్రాయును. (3421)

N. POWELL & Co. Manufacturing Chemists, Bombay

అహమదాబాదు
సభలు

36 వ దేశీయ మహాజనసభ

(ప్రతి 1-కి రు 0-4-0) (3541)

వర్తకులకు 100-కి 25-చొ॥ కమిషనియ్యబడును
ములుగు- వెంకటరమణయ్య, సర్కిలుపేట, బండరు.

యినాం! యినాం!!

60 సం॥ రముల అనుభవముగల సర్కారు
వైద్యాధికారి రావు సాహెబు డాక్టరు దానుగారి

సుఖదీవిత రహస్యపుస్తకము

ఇనాముగా పంపబడును. ఈ దిగువవిలాసము
నకు వ్రాయవలెను. (3395)

ఉత్తరములు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.
The swasthya Sahaya Pharmacy,
30-2 Harrison Road, Calcutta.

సర్వవృశ్చిక విషసంజీవిని (రిజిస్టర్డు)

తేలుకుట్టి తక్షణమే ఈ బౌషధమును
వాడిన విషమును తీసివేయుటయేగాక బాధ
ను పూర్తిగా పోగొట్టును. వెల పాకెట్టు
రు. 0-8-0 పోస్టేజి 0-6-0, 4 పాకెట్టు కొను
వారికి పోస్టేజి ఇహం. 1 డబ్బీ ప్యాకెట్టు
5-0-0. పోస్టేజి ఇహం.

చిరునామ:— రాజ్యలక్ష్మీ కంపెనీ,
సెం. 44 నంబులయ్యరు వీధి, మద్రాసు.

అమృతాంజనము

తలనెప్పులకు ప్రసిద్ధి కెక్కి నది.

ఇతర ఏ విధమైన నెప్పులను కూడ

మా అమృతాంజనము వాడినంత

మాత్రమున నయమగును. వెల 0-10-0 అణాలు.

అమృతాంజనము డిపో, మదరాసు-బొంబాయి.

త్రివృత్ లేవ్యాము

త్రివృత్ లేవ్యాము: చిన్నపిల్లలకు ముసలివారికి

కుఖుగా విరేచనముచేయును.

త్రివృత్ లేవ్యాము: మూలవ్యాధులను పోగొట్టును.

త్రివృత్ లేవ్యాము: ప్రతివేళలలోనూ బుచ్చుకొనిన

కుఖుచిరేచనము అగును.

త్రివృత్ లేవ్యాము: విరేచనాషధములలో కెల్ల మంచి

దని చిరకాలాయులవారు కల్పసాధముగా

చెప్పియున్నాను. అజీర్ణభోజనము, వేళ

తిప్పిన భోజనముకల్ల బాగా జీర్ణముగాక

వేగులలో ఉండి, కడుపుపోగు, అన్నము

ఇవ్వములేకపోవుట, అతీక్రమేదలగు గుణ

ములుగలిగి ఉన్న పుడు త్రివృత్ లేవ్యాము

బుచ్చుకొనిన ఒకటి రెండు విరేచనము అగు

నట్లుతేసి తేలిక గలిగించును. (3166)

10 తులముల వెల రూ 1-0-0

40 ,, వెల రూ 3-0-0

క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీవతి

బి. పి. ఎం. బి. సి. ఎం.
మేనేజింగు డైరెక్టరు,
ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ (లిమిటెడ్)
19, హారిన్ రోడ్డు,
మంతురోడ్ - మదరాసు.